

„Aki hozzám hasonló érzésekkel látogatott el a Bartók Béla Nemzeti Hangversenyterembe, bizony csalódott <i>Cameron Carpenter</i> játékában.” <i>Az orgona Paganinije</i> ▶ 4. oldal	„Abban a reményben koptatjuk a történelmi város utcakövét, hogy egyházunk reformációi előkészületeivel – benne a készülő Luther-filmmel – mi is bekerülünk a nemzetközi vérkeringésbe.” <i>Luther megmozdul és megmozdít</i> ▶ 5. oldal	„A felekezeti elkülönítés egyúttal népi elkülönítés is volt.” <i>Egy betelepítő báró</i> ▶ 6. oldal	„Személyes lelkipásztori tapasztalataik alapján hasonló következtetésekre jutottak: minden vétek és bűn a tudatlanságból ered, ezért törekedni kell az emberek nevelésére.” <i>Párhuzamos elképzelések</i> ▶ 13. oldal	<i>Lelki akadálymentesítés</i> ▶ 3. oldal <i>A korál nagy mestere: S. Scheidt</i> ▶ 5. oldal <i>Izlandi passióénekek</i> ▶ 6–7. oldal <i>A megtalált Szentföld</i> ▶ 8–9. oldal <i>„Ez az a nap!” roadshow</i> ▶ 11. oldal <i>Interjú keresztény néptáncosokkal</i> ▶ 12. oldal
---	--	--	---	--

SZÁK KOCSIS PÁL

Út

Nap vibrál üvegzöld tótükörben,
– a part kövével nyelvel csobbanása...
Meddig, s miért? Múló-eltűnőben
Mohó vággal árnyék-javakra vágyva?
Tél-fosztott kamránk kiürülőben,
Hideg álomban ver a szív, az árva.
Megjön-e az elfelejtett vendég
Roskadt kezekkel kisépert szobánkba?

Vesztes életek vetőfonalát,
Mely a szövőszék hengerébe sápad
Láthatatlanul, időn s téren át
Átszövik szép, színesen fénylő szálak.
Vannak vakok, s van talán, aki lát,
A retinákra képek fénye árad,
Szorongók szívét öröm járja át,
Lehull tükrükről a gyászszínű bánat.

Böjti szelek sepernek utakat,
Járunk rajtuk, s keresztelkednek bennünk.
Bűn és erény ádázul összezsap,
Hogyan lehetne most semmivé lennünk?
Tajtékzó vihar, ég-kárpit hasad,
Pöröly villámok, halál markába estünk...
S bár vérbe hull, de feltámad a Nap.
Felfogjuk-e, mi történik velünk?

Budapest, 2014. március 10.

FULLER TÍMEA FELVÉTELE

Újjászületett a szarvasi Zöldpázsit utcai óvoda

Kiemelt szerepet vállalnak az egyházak az óvodák működtetésében is

▶ Százhuszmillió forintból újjászületett Szarvason a Zöldpázsit utcai óvoda. Az átadási ünnepséget március 10-én, hétfőn tartották. A rendezvényen jelen volt *Doncsev András*, az Emberi Erőforrások Minisztériumának parlamenti államtitkára és *Gáncs Péter*, a Magyarországi Evangélikus Egyház elnök-püspöke is.

A régi óvodaépület kívül-belül teljesen megújult és jelentősen kibővült. Egy új, húsz férőhelyes csoportszobát alakítottak ki a hozzá tartozó helyiségekkel. A felvehető gyerekek száma így már negyvenre emelkedett. Áprilistól várják a beiratkozó kisgyermeket, akik családjukkal együtt szombat-vasárnaponként is felkereshetik az intézményt, megismerkedhetnek az óvó nénikkel.

Az óvodát mostantól a Magyarországi Evangélikus Egyház működteti. A gyakorlatban ez azt jelenti, hogy a Benka Gyula Evangélikus Általános Iskola és Óvoda kötelékébe kerül.

A hétfői átadási ünnepség résztvevőinek először egy kis műsorral kedveskedtek a Zöldpázsit utcai, a Napfény és a Bacsó Béla utcai óvoda gyermekcsoportjai. Megható pillanat

A SZERZŐ FELVÉTELE

volt, amikor a gyermekek mindenkinek egy-egy hétpettyes katicabogarat nyújtottak át, amelyet természetesen maguk készítettek.

Doncsev András államtitkár beszédében szólt arról, hogy a kisgyermekkor tapasztalatok, élmények az egész életre kihatnak. Ezt tartotta szem előtt a kormány, amikor a jövő évtől hároméves korra szállította le az óvodakötelezettség bevezetését – hangsúlyozta az államtitkár.

Dankó Béla, a térség országyűlé-

si képviselője szintén azokról a kormányintézkedésekről beszélt, melyek az ifjúság fejlődését és a családokat hivatottak segíteni. Gáncs Péter evangélikus elnök-püspök a lelki út-ravaló fontosságát emelte ki.

A beszédek után *Babák Mihály* polgármester és Gáncs Péter is ellátta kézjegyével az óvoda egyházi fenntartásba történő átadásáról szóló dokumentumokat.

■ LIPTÁK JUDIT
Forrás: newsjag.hu

Fogantatott Szentlélektől

■ VÉGHELYI ANTAL

Amióta az egyetemes kereszténység december 25-én Jézus születését ünnepli, azóta ünnepli a kilenc hónappal korábban, március 25-ére eső napon Jézus Szentlélektől való fogantatását.

Mivel a római katolikus teológia a fogantatás evangéliumi elbeszélésében (Lk 1,26–38) nem Isten üdvtörténeti cselekvésére, hanem Mária „igen”-jére teszi a hangsúlyt, a római katolikus egyházban ez az ünnep igen korán Mária-ünnepé alakult. *Luther* ennek ellenére megtartotta, de – Mária szerepét sem elhanyagolva – az ünnep üdvtörténeti jelentőségét emelte ki. Azt a titkot, amelyről az *Apostoli hitvallás* szavaival minden vásár- és ünnepnapra istentiszteleten így tanúskodunk: „*Fogantatott Szentlélektől*.”

Jézus fogantatásának titka hitünk nem elhanyagolható, központi jelentőségű cikkelye, amelyben mindekelőtt a Mária méhében fogant gyermek isteni származását, azaz Isten voltát valljuk meg: Jézus Krisztus valóságos Isten. Ehhez a titkokhoz teszi hozzá rögtön az *Apostoli hitvallás* Jézus születésének titkát: „*Született Szűz Máriától*.” Ezzel Jézus valóságos Isten volta mellett valóságos ember voltáról tanúskodunk. A kettő nem választható el egymástól.

Mária-ünnep március 25-e, amelyet római katolikus testvéreink Gyümölcscsoltó Boldogasszony napjaként tartanak meg? Csak annyira, amennyire a karácsony az. Egyik sem Mária-ünnep, bár Mária mindkettőnek elhagyhatatlan szereplője. (Luther elképzelhetetlennek tartotta, hogy Mária említése nélkül prédikáljon karácsonykor, és ezzel nem változtatta a karácsonyt a Megváltó születésének ünnepéből Mária-ünnepé.)

Az ellenreformáció viharait elkerült észak-európai evangélikus egyházakban ma is természetes, hogy március 25-én Jézus Szentlélektől való fogantatását, azaz Jézus istenségét ünneplik. Mivel ez az ünnep a böjti időre esik, amikor elsősorban a szenvedésre és halálára készül Jézus emberi természetére – erőtlenségére, gyalázatára, kiszolgáltatottságára – összpontosítjuk figyelmünket, hasznos, ha odafigyelünk a fogantatás ünnepének üzenetére: az a Jézus, aki megalázva, kigúnyolva, leköpdösve, félholtra verve viszi hátán a keresztet, hogy a Golgotán a leggyalázatosabb kínhalált szenvedje el, valóságos Isten. Az ő erőtlensége Isten erőtlensége. Isten erőtlensége pedig – miként Pál apostol vallja 1Kor 1,25-ben – „*erősebb az emberek erejénél*”. A keresztt pedig, ahol – Luther szavával – Isten függ Istentől elhagyatva, az értelem számára mérő ostobaság. De miként Pál mondja: „*Isten »bolondsága« bölcsebb az emberek bölcességénél*” (1Kor 1,25).

Március 25-ének ünnepe tehát arra készít fel, hogy nagypénteken ne csak szemléljük a keresztet és Krisztus szenvedését, hanem fel tudjuk ismerni benne Isten erőtlenségben megmutakozó erejének, bolondságnak látszó bölcességének diadalát a mi bűneink fölött, illetve a sátán és a kárhozat fölött.

Mária-ünnep március 25-e? Nem, hanem ezen a napon Máriával együtt – az ő „igen”-jéről is megemlékezve – ünnepelhetjük megváltásunk kezdetét, amely majd a nagypénteki kereszten teljesül be, és a hűsvéti üres sír fényében lesz nyilvánvaló.

A szerző evangélikus lelkész, lapunk A vasárnap igéje rovatának vezetője

’48-as megemlékezés

A marcaltői Kmety György Evangélikus Általános Iskola diákjainak műsora nyitotta meg azt az ünnepséget, amelyet Ihász-pusztán tartottak március idusának délelőttjén. A zenés irodalmi összeállítás megidézte a százhatvanhat esztendővel előtti forradalmi időket. Idén a történelmi eseményeken túl megemlékeztek a tavaly el-

hunyt *Katona Tamás* történésről is, aki négy esztendővel ezelőtt maga is az íhaszi csata obeliszkjénél ünnepelt. A neves történész-politikus emlékére a település vezetése, valamint *Kerecsényi Zoltán* lokálpatrióta és családja márványtáblát állított, s egy tölgyfát ültetett az íhaszi csata emlékparkjában.

■ CSORBA JÁNOS felvétele

Oratio œcumenica

Jézusunk, Mesterünk! Hozzád fordulunk ma is, hiszen te magad biztatsz minket: kérjeteK, és adatik nekteK. Ebben bízva szólítunk meg ma is téged, Urunk.

Könyörgünk a viláÉért és a világ békéjéÉrt. Vezesd a vezetőket, és erősítsd bennük a felelősséget a teremtetts világ és a benne élő emberek iránt. Adj bűnbánatot a háborút szítóknaK és megbocsátani kész szívet azoknaK, akik ellen vétkeztek. Tölts be mindent a te szeretetteddel és azal a bölcsességgel, amelyet csak te tölde kaphatunk, és felette áll minden emberi logikaÉnak, mert csak ez vezet minket igazi békességre.

Könyörgünk hozzád azokéÉrt, akik testi, lelki, szellemi hiányokkal küszködnek. Te látod, mi az, ami javukra lenne, add meg mindenkinek mindazt, ami teljessé teszi az életet, és használj ebben minket is. Hadd legyünk a magányosnaK társsa, a betegnek kíséÉővé, a nehézségekkel küszködőnek reménységet ébresztővé, a szegénynek adakozóvá. Segíts, hogy bőjtünk ne csak a lemondás, hanem az igazi tanítvánná válás időszaka legyen.

Könyörgünk gyülekezeteinkéÉrt: azért a közösségéÉrt, amellyel ma itt együtt imádkozunk, és az otthoni közösségéÉrt is. Jó, Urunk, a téged szeretők közösségébe tartozni. Ezen a vasárnapon különösen is kérünk gyülekezeteinkben adakozó szívéÉrt és az adományok jó felhasználásáÉrt. Tégy bennünket olyaná, mint első tanítványaidat, akik nemcsak idejüket, képességeiket ostromták meg egymással, de anyagi javaikat is. Köszönjük, hogy van miből adunk, segíts nekünk ezt megbecsülnünk és a hálánkat ilyen módon is kifejeznünk.

Urunk, add, hogy szavainkkal, tetteinkkel rád mutassunk, mint egykor János tette. Ne minket lássanak az emberek, hanem rajtunk keresztül téged, és rád találva hadd váljanak követőiddé. Teremts belőlünk egyedül rád tekintő és téged követő közösséget! Ámen.

SEMPER REFORMANDA

„Feláldozta magát a keresztfán – bűnössé és átokká lett. Így hát ő az, aki megváltott bűntől, haláltól. Két lator közt függ a keresztfán, s közéjük számlálva hal gyalázatos halállal. Mindezt az egész emberi nem javára teszi, hogy megváltsa az örök átoktól. Az Úr Jézus tehát egyrészt a világ legnagyobb és egyetlen »bűnöse«, mert hiszen mindnyájunk bűne rajta van, másrészt pedig az egyetlen igaz és szent, mert hiszen senki sem lehet Isten előtt igaz és szent, hanem csak őáltala.”

► Luther Márton:
Jer, örvendjünk, keresztyének!
(Szabó József fordítása)

Evangelikus Élet

Evangelikus Élet

EVANGELIKUSELET.HU

BÖJT 3. VASÁRNAPJA (OCULI) – JN 1,35–40

Böjt harmadik vasárnapjának latin neve a látással függ össze: „oculi” (okuláré, szemüveg), és a liturgia bevezető zsoltára is a látásra tanít: „Szemem állandóan az Úrra néz...” (Zsolt 25,15) Tanuljunk látni, mert a látás olyan adományunk, amelyet lehet és szabad fejlesztenünk. Vannak technikák a fizikai látás fejlesztésére, de a lelki látás esetében se maradjunk tétlenek.

Igekötők sokféleképpen módosíthatják a *látás* szó jelentését: meglátás, belátás, kilátás, átlátás, rálátás. Éppen ezért törekedjünk arra, hogy ne csak fizikai látásunk legyen, hanem a Lélek segítségével egyre kifinomultabb lelki és szellemi látás birtokába juthassunk, hogy mi is megláthassuk a mi Megváltónkat, Isten Bárányát! Ennek érdekében szól hozzánk ezen a vasárnapon ez a szent ige.

Az alapigében Keresztelő János is szentleckét ad nekünk a látás művészetéből, és immáron – *János evangéliuma* szerint is – sokadszorra tesz bizonyosságot tanítványainak arról a titokzatos férfiúról, akit názáreti Jézusnak hívnak, de akit az a név is megillet, hogy a világ világossága és Isten Báránya. A kezdetek kezdetén elmondja, hogy ő – Keresztelő János – tanúja annak, hogy ez a Jézus a „világosság” (1,7 k.), aki előbb volt, mint ő (1,15 kk.), és a „kegyelem és az igazság jött el általa”.

Hivatalos személyek faggatják Keresztelő Jánost, vajon az egyes szám harmadik személyben nem önmagára gondol-e (Jn 1,19 kk.), mintha mégiscsak ő lenne a várva várt Krisztus, a Messiás. Keresztelő János hűségesen kitart küldetése mellett, és többszörösen is hangsúlyozza, hogy ő nem az, akit igazán várnak, mert ő

csak vízzel keresztsel, ő csak az ébredést elindító igehirdető, és „saruja szíját sem méltó megoldani annak”, aki utána jön.

János napról napra hűségesen kitart mennyei küldetése mellett, és lassan, fokozatosan igyekszik rávezetni hallgatóságát, hogy kire is számításnak igazán. És egyszer csak elhangzik szájából a csúcskijelentés: „Íme, az Isten Báránya, aki hordozza a világ bűnéit!” (Jn 1,29) Íme, az áldozati bárány, megváltásunk különleges módja az egyszeri és megismételhetetlen Golgotán. S még azt is elmondja, hogy ezt a valakit a Szentlélek keni fel ennek az örök érvényű áldozatnak a bemutatásra.

János eddig elsősorban idegeneknek szólt, bár a tanítványai körében. Igénkben a tanítványok közül éppen ketten vannak vele, amikor e pár versben elindul egy „látássorozat”. Keresztelő János *rátekintett* Jézusra, és meglátva őt a két tanítvány füle hallatára ismét kimondja: „Íme, az Isten Báránya!”

A két tanítvány ért a szóból. Ha ő az, aki a Megváltónk, akkor őt kell követni. Ez nyilvánvaló, magától értetődő. Keresztelő János, a mi tanítónk pedig ezt mondta, már nem is először. Hát akkor hezitálás nélkül eredjünk a nyomába. S bekövetkezik a meghitt pillanat, Jézus feléjük fordulva *meglátja* őket, és meg is szóllal, és érthető módon ezt kérdezi tőlük: „Mit kerestek?”

Mintha csak nekünk tenné fel ezt a kérdést ezen a vasárnapon. Adjunk hát értelmes feleletet arra, hogy mi „mit keresünk” itt.

Azok a tanítványok ott tisztában voltak vele, hogy a bűneiktől megszabadító Messiást (Krisztust) keresik, akinek egyik szent metaforája a bű-

Nyitott szemmel!

A VASÁRNAP IGÉJE

nöket magára vevő áldozati bárány. A képet nem magyarázni kellett, *látták a szívükkal*, és ezért egykori mesterük szavára azonnal öhozzá fordulnak. Ők tudják, hogy mit – megváltást, szabadulást – keresnek. Szeretnének biztosak lenni a dolgukban.

Szeretnének tehát többet tudni erről az ismeretlenről. Ezért Jézus szállása, lakása iránt érdeklődnek, reménykedve, hogy meghívást kapnak egy meghitt beszélgetésre. Bizonytalanul, bár korszerűen „rabbinak” szólítják, hiszen még csak mélyről jövő sejtéseik vannak. „*Hol laksz?*” Nem a lakás berendezése, fekvése, kényelme érdekli őket, hanem az a nyugodt és csendes hely, ahol Jézussal beszélgethetnek a megváltás titkáról. Könnyedén indíthatták a beszélgetést – kézenfekvően – eddigi ismereteikből kiindulva.

Ezt vázoltuk fel a második bekezdésben. Igaz, ne akarjunk többet tudni, mint amennyit az evangélista elárul. Sejtéseink azonban lehetnek.

A tanítványokra mély benyomást tett ez az első találkozás, és egészen biztos, hogy a megtapasztalt, megismert szellemi tartalom és Jézus személye miatt. A benyomást az időpont megadásának pontossága jelzi: a nap tizedik órája volt, azaz délután négy óra. Vannak felejtethetlen pillanatok, órák, napok, amelyek beleégnek szívünk érintette memóriánkba. Az első találkozás időpontja pontosan délután négy óra, és estig vele maradtak. Az evangélista roppant egyszerű

elbeszélésében nem említi a beszélgetés témáját, de aligha lehet kétséges, hogy a kíváncsiságukat Keresztelő János már felébresztette, és ezt a saját lelki éhségük csak fokozta. Ezért van képességük arra, hogy lássanak és halljanak, és ezzel már kezdődik is a misszió. Kaptak annyi lelki muníciót Keresztelő Jánostól, hogy nem foglyai a tehetetlen némaságnak, és (mi már) ismerjük Jézus tapintatos lelkigondozói módszerét is, amellyel jó terapeuta módjára előhívja belőlük a kérdéseket, tehát délután négytől az este sötétjének beálltaig nagyon tartalmas beszélgetés bontakozhatott ki köztük.

Csak András nevét ismerjük meg, ez is finom figyelmeztetés arra, hogy a Jézus-ügyben – ha valóban róla van szó – nem a nevek számítanak. Az evangélista nagyon tapintatos, csak gondolhatjuk, hogy ő maga lehetett az a névtelen, aki az evangéliumában sehol sem nevezi meg magát, legfeljebb sejteti, hogy ő az.

A lényeg az, hogy „íme”, az Isten Báránya! S az ószövetségi műveltségű ember előtt nem is volt szükség több magyarázatra, számára világos volt az áldozatbemutatás igazi tartalma: bűnbocsánat, szabadulás a bűnöktől, azaz Isten ítéletétől. A bűn és az ítélet a bárányt találja telibe!

Isten Lelke nyissa meg a szemünket! Igeszakaszunkban ötször van szó a látásról, és ennek következménye a hallás, a meghallás.

RIBÁR JÁNOS

Imádkozzunk! Urunk, könyörülj rajtunk, nyisd meg a szemünket, hogy felismerjünk téged, és a fülüünket, hogy megszívleljük életet hozó szavadat! Ámen.

RÉGI-ÚJ LITURGIKUS SAROK

milyen veled járn. (Emlékszel, hogy szeretem ezt az Énókhhoz kötődő mondatfoszlányt?) Hiányzik ez a veled való egység. Hiányzol a pillanataimból. Hiányzol az életemből.

Sóvárgok feléd. Már vannak pillanatok, percek, órák, sőt néha napok, amikor ebbe belekóstolhatok, de még illékony valóságok csupán. Ilyen alkalom volt, amikor újra felfedezted nekem az éneket: „*Lord, prepare me to be a sanctuary. Pure and holy, tried and true.*” Igen, Uram, készíts elő ahhoz, hogy a szentélyed lehessek! Szentelj meg, hogy Lelked ne csak néha-néha legyen érezhető számomra, hanem vegyél szállást bennem! Add, hogy bűneimtől megtisztult és szent legyek! Add, hogy kipróbált és általad megigázított legyek! – Köszönöm, hogy a dalban magammal vihetem, hogy...

...sóvárgok feléd. Kérlek, adj beteljesülést feléd ácsingózó lelkemnek! Add, hogy megtaláljam oázisodat a sivatagban, kenyeredet az éhezésben, sziklán nyugó alapodat a homokra való építkezésemben! Nem akarok nélküled élni. Könyörülj rajtam! Elvesztem. Most már találj meg! Újra figyem hívó hangodat. Kész vagyok meghallani téged. Ámen.

PETHŐ JUDIT

Sóvárgok...

► **A Régi-új liturgikus sarok ebben a félévben az imádsággal foglalkozik. Rovatunk olvasói tapasztalhatták, hogy sokféle írás váltja egymást hétről hétre. Tizenhetedik alkalommal jelenik meg az imádság témája, s mindig más megközelítésben. Tanításként, tanúságtételként, elmélkedésként. *Pethő Judit, a nagyalásny–dabrony–nemesszalóki gyülekezet lelkésze az imádság műfaját választotta. Imádkozzunk vele együtt!***

Kedves Istenem!

Sóvárgok feléd. Nagyon szeretek veled lenni. Ebben most éppen a „lenni” a legfontosabb. Lenni – nem tenni, nem akarni, nem irányítani és nem behatárolni. De benned élni, veled gondolkodni, a tenyereden pihenni, a jelenlétedben lélegezni, veled hagyni cikázni a gondolataimat, általad élni meg mindazt, ami bennem van. Veled kelni és veled feküdni. Veled menni vásárolni a listáim nyomán, benned élni át egy izgalmas regény utolsó néhány frenetikus oldalát, tőled jövőnek érezni a másik ember várt vagy váratlan mosolyát. Rajtad keresztül tudni szeretni és szerethetőnek lenni, neked ismerni el a hétköznapi csodákat és neked kacintani egy igazán jó vicc csattanóján. Veled örülni az érkező porontyoknak és veled gyászolni a szeretteimet. Veled beszélgetni, miközben órákig kell várni az orvosi rendelőben, és megtanulni újra szavak nélkül, „csak úgy” lenni a lényedben.

Sóvárgok feléd. Megéltem veled már sokszor a teljes együttlétet. Napos és borús időkben is. Boldog bé-

kességben és hatalmas viharokban. Most azonban...

...sóvárgok feléd. Bár már számtalanszor átéltem ilyet, most is nehéz volt először felismerni, aztán beismerni, aztán változtatni akarni azon, hogy abbamaradt a veled való lüktetés. Mindig nagy lecke eljutni oda, hogy nem szégyellem, hogy időnként így van. Bár – tudom – így most fura ez a mondat. Merthogy természetszerűleg szégyellem, de azt látom, hogy ha nagyon így érzek, akkor dugdosom magam elől, aztán meg magamat dugdosom előled, mint amikor Ádám és Éva nem akartak veled sétád közben találkozni az édenben. Szóval ezért nem akarom szégyellni.

Sóvárgok feléd. Vagyis most nem úgy élek veled, mint sokszor máskor.

Sóvárgok feléd. Vagyis túl vagyok talán a nehezén.

Sóvárgok feléd. Vagyis megbántam, hogy bujkáltam előled.

Sóvárgok feléd. Vagyis kész vagyok újra arra, hogy megtaníts imádkozni. És most nem emberi szavakra, létező mondatfüzérekre és gyakorlatokra gondolok, hanem a teremtető,

EVANGELIKUSELET.HU

Díjazott evangélikusok

Nemzeti ünnepünk alkalmából Magyar Érdemrend tisztikereszt, Magyar Arany, Ezüst és Bronz Érdemkereszt állami kitüntéseket adott át *Balog Zoltán*, az emberi erőforrások minisztere március 15-én a budapesti Művészetek Palotájában.

„Azok az igaz tettek, amelyek jutalma önmagukban van. Amikor nem az elismerés motiválja az embert. Kitüntetést adni akkor jó és hiteles, ha mögötte közösség és közösségi akarat áll. Egy kitüntetés ugyanis maga a társadalom értékrendjének formálása. Nagy felelősség azok számára, akik adják, és nagy felelősség azok számára, akik kapják, hiszen példaképeket teremtek” – mondta beszédében Balog Zoltán, hozzátéve: a nemzeti közösség akkor emelkedik, ha a munka társadalmi értékévé válik.

Áder János köztársasági elnök megbízásából Balog Zoltán a *Magyar Érdemrend tisztikeresztjét* adta át – többek között – *Zabolai Csekme Éva* evangélikus lelkésznek, az ENSZ Nemzetközi Munkaügyi Hivatala volt munkatársának, a Lutheránus Világszövetség női osztálya vezetőjének, nemzetközi szakértőnek; *Kutyey Pál Albert* nyugalmazott evangélikus lelkésznek pedig *Magyar Ezüst Érdemkeresztet*.

Az emberi erőforrások minisztere múlt pénteken művészeti és szakmai díjakat adott át Budapesten, a Szépművészeti Múzeumban. Ennek során *Kiváló Művész* elismerésben részesült – mások mellett – *Richly Zsolt Gábor* Balázs Béla-díjas animációs filmrendező, érdemes művész is, akinek jelenlegi (rajz)filmes vállalkozásáról lapunk 5. oldalán is tudósítunk.

■ Forrás: MTI

A Magyar Olimpiai Bizottság (MOB) *Média Életműdíját* vehette át hétfőn Budapesten *Vass István Zoltán*, a Magyar Rádió volt riportere és *Novotny Zoltán*, az MTVA munkatársa, aki a Magyarországi Evangélikus Egyház Sajtóbizottságának és a Protestáns Újságírók Szövetségének is az elnöke. A hagyományosan a magyar sajtó napjához és a nemzetközi nőnaphoz igazodó MOB-ünnepségen a médiadíjak mellett *A Nők Sportjáért* díjakat is átadják. A díjakat ezúttal *Borkai Zsolt*, a MOB elnöke, *Regőczy Krisztina* elnökségi tag, a nőbizottság vezetője, valamint *Riskó Géza* médiabizottsági elnök, az MTVA sportfőszerkesztője adta át a Larus Étterem és Rendezvényközpontban – több olimpiai bajnok jelenlétében.

■ Forrás: MOB

► A két éve alapított, *A Kaposvári Evangélikus Gyülekezetért* díj különleges jelentőségű az egyházközség életében, hisz azokat a hűséges gyülekezeti tagokat ajándékozza meg vele a kaposvári közösség, akik sokat tettek a kaposvári, somogyi szórványevangélikusság megmaradásáért, erősödéséért. Két évvel ezelőtt dr. Horváth József gyülekezeti felügyelő, idén pedig Vönöczky Gábor kórusvezető kapta az elismerést és a vele járó – a templom ajtaját megjelenítő – emléklapoktetet.

beszédében az alábbi igével: „...akik az Úrban bíznak, erejük megújul, szárnyra kelnek, mint a sasok, futnak, és nem lankadnak meg, járnak, és nem fáradnak el.” (Ézs 40,31) A köszöntő szavak után egy áldó ének csendült fel a karzatról a kaposvári kórus előadásában. Az énekkar hetek óta készült titokban a megható pillanatra.

Vönöczky Gábor karnagy (*képünkön*) a díj átvétele után megköszönte a gyülekezetnek a kedves gesztust, és háláját fejezte ki a kórus évtizedes hűségéért, szeretetéért és azért, hogy közösséggé váltak, akik együtt hirdetik Isten nagyságát a somogyi, dunántúli keresztyének, evangélikusok körében.

■ P. M.

szeretetének átadása mellett a kórusvezető közösséget is kovácsolt az énekkarral, amely igazi motorja lett a Kaposvári Evangélikus Egyházközségnek. Vönöczky Gábor munkáját a Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület vezetősége Weltler Jenő-emléklappal díjazta.

A Kaposvári Evangélikus Gyülekezetért díj átadására március 9-én, böjt első vasárnapján úrvacsorás istentisztelet keretében került sor a kaposvári evangélikus templomban. Az ünnepelő gyülekezet az átadásig titokban tartotta az eseményt a díjazott előtt.

A díj átadásakor *Pongrácz Máté* lelkész, valamint *Oláh György* presbiter köszöntötte a díjazottat, töb-

Esperesek találkozója

► Egyházunk esperesi kara egy évben négy alkalommal ülésezik, hogy tagjai időről időre megbeszéljék az evangélikus egyház aktuális kérdéseit, illetve az esperesekre váró legfontosabb feladatokat, teendőket. Az idei első ülésre március 11-én, kedden került sor Kiskőrösön, a helyi evangélikus iskolában.

A nyitóáthitátot vendéglátóként *Lup-ták György*, a Bács-Kiskun Evangélikus Egyházmegeye esperese tartotta Ézs 50,4–7 alapján.

A tanácskozás első blokkjában *Bárdossy Tamás*, az országos iroda gyülekezeti referense értékelte a szolidaritási alap bevezetésének eddigi tapasztalatait. Elmondta, hogy csak kisebb zökkenők kísérték az új rendszer elindulását, ám a jelentkező problémákat kezelni lehetett.

Csorba Gábor, az országos iroda gazdasági osztályának vezetője tájékoztatást adott többek között arról, hogy az egyházmegyéknek nyújtott pénzügyi támogatás 2014-ben nő, míg az egyházmegyei építési segélykeret összege a tavalyi évhez képest változatlan marad.

A gyakorlati kérdések megbeszélése után az esperesek dr. Reuss András előadását hallgathatták meg. Az Evangélikus Hittudományi Egyetem professzor emeritusa az állam és egyház

kapcsolatát teológiai megközelítésben vizsgálta. Az előadás kiindulópontja *Luthernek* a két birodalomról szóló tanítása volt. Az állam és az egyház is Isten birodalmának tekinthető, bár mindkettő másképp működik. Az állam feladata, hogy biztosítsa a társadalmi igazságosságot, az emberek közötti méltányosságot és szabadságot. Az egyháznak mint a társadalom országháza vezesse az embereket, az államnak pedig erkölcsös polgárokat neveljen. Ez az egyház részéről lelki feladatnak tekinthető.

Az egyháznak még mindig van némi politikai jelentősége, bár egyre inkább ellenséges környezetben él és szolgál – fejtegette a professzor. – Ennek ellenére az egyház nem vonulhat teljesen vissza, nyitottnak kell lennie a világ iránt, hiszen a dialógus fontos. A pártpolitikai kötődés azonban veszélyes. Az egyháznak mint a társadalom részének tiszteletben kell tartania a társadalmi rendet, de ha a többség diktálni akar, akkor szólnia kell. Az egyház szólhat mint civil szervezet, mint nyomásgyakorló csoport és mint a társadalom egyik érdek-csoportja. Jó lenne – fejezte be előadását dr. Reuss András –, ha az ezekre a kérdésekre fókuszáló viták Jézus Krisztus iránti lojalitással folynának.

A következő esperesi tanácskozás helyszíne június elején Bakonycsere nyere lesz.

■ Kiss Miklós

Nagy Tiborra emlékeztek

Székesfehérváron a március 15-én száz éve született *Nagy Tiborra*, az evangélikus gyülekezetben negyvennégy éven át, a legnehezebb időkben is hűséggel szolgáló lelkészre emlékeztek. A templomi istentiszteletet követően megkoszorúzták a sírját az evangélikus temetőben. *Bencze András* püspökhelyettes, a gyülekezet lelkésze kiemelte elődjének csendes, példaadó szolgálatát a fehérvári evangélikusok között.

► EvÉlet-infó

NAGY LÁSZLÓ FELVÉTELE

Lelki akadálymentesítés

Lapunk előző számában tudósítást olvashattunk a Déli Egyházkerület gyülekezeti vezetőinek bonyhádi „vitorlabontásáról”. Az együtt gondolkodást onnan szeretném folytatni, ahol a konferencia záró úti áldásában abbahagytam: a lelki akadálymentesítés kérdésétől.

Napjainkban a fizikai akadálymentesítés ismert követelménnyé vált, hiszen a korszerű építkezési előírások szerint csak olyan középületek kaphatnak használatbavételi engedélyt, amelyek mozgássérültek számára is akadálymentesen megközelíthetők: van rámpa, lift stb. Erre a jogos igényre gyülekezeti épületeknél, templomoknál is igyekszünk odafigyelni.

De vajon mi a helyzet az úgynevezett „lelki akadálymentesítéssel”? Egyházunkban? Milyen külső és belső gátak zárják el az esetleges Isten-keresőket az életet forrástól? Az evangéliumokban számos helyen olvashattunk arról, hogy sajnos a Jézushoz közel álló tanítványok, „szimpatizánusok” is válhatnak akadállyá. Gondoljunk csak a Jézushoz közeledő szülőket és gyermekeket megállító tanítványi kordonra. A gutaütött gyógyulásért fáradozó betegszállítók is a Mester körüli tömeg miatt kényszerülnek tetőbontásra. Zákeusnak fá-

ra kell másznia, hogy láthassa a Názáretit, mert a tömeg tudatosan ki-rekeszti. A szeme világáért kiáltó vak koldust is a Jézus előtt járó kísérők próbálják elnémítani...

Bizony, igencsak jogos a Bonyhádon többször is előkerült apostoli kérdés, amelyet először talán Péter fogalmazott meg döbbenetesen őszinte önkritikával: „...ki vagyok én, hogy akadályozzam az Istent?” (ApCsel 11,17) Az elsőnek kiválasztott apostol rácsodálkozik Urának minden etnikai és vallási határt átívelő szeretetére, amellyel nem csak a választott nép tagjaira árasztja ki Szentlelke ajándékát. Erre a meglepetésre a kezdetben még szűkkeblű hallgatóság Istent dicsőítve így reagál: „Ak-kor tehát a pogányoknak is megadta Isten a megtérést az életre.” (ApCsel 11,18)

Az akadálymentesítés programja megszólalt a bonyhádi csoportmunkában papírra vetett tömör gyülekezeti, egyházkerületi küldetésnyilatkozatokban is. Íme egy csokorra való, továbbgondolásra érdemes idézet. Mi a legfontosabb feladatunk evangélikus gyülekezeti vezetőként 2014-ben Magyarországon:

- Útmutató életjelekké válni a Jézussal való akadálymentes találkozássa.
- Hiteles tanúságtétel világos be-

széddel, világos tettekkel, világos hittel, felelős szeretettel.

– A tiszta ige hirdetése hitelesen, példamutatással, befogadó módon.

– Az örök evangélium hirdetése a mai kor emberének modern eszközök segítségével.

– A fiatalok nyelvén válaszolni az őket foglalkoztató kérdésekre.

– Cél: a növekedés.

– Eszköz: hitébresztés és mobilizálás a gyülekezetben belül.

– Szolidaritás a gyülekezetek között.

– Jó igehirdetéssel szólítsuk meg az embereket.

– Óvjuk a családokat.

– Tudjunk egymásért imádkozni, hittel hordozni a terheket...

Szeretném remélni, hogy ezek a küldetésnyilatkozat-forgácsok kovászoként közös gondolkodásra indíthatnak országszerte gyülekezeti presbitériumokat, közösségeket, hogy lehetőleg minden evangélikus egyházközség próbálja megfogalmazni a maga saját küldetésnyilatkozatát a rá jellemző adott helyzetben, környezetben. Talán ismert angol kifejezéssel élve: ez lehetne az úgynevezett „mission-statement”, amelyben a „lelki akadálymentesítés” szükséges lépései is megfogalmazódhatnak.

ÉGTÁJOLÓ

536. énekét, amely akár himnusza is lehet majd új óvodánkknak:

„Pázsitdombon üldögél, / Tarka nép közt hóféhér. / Látod-é, most ránk tekintett! / Ugyan mit beszél? // Zordon férfi közeleg. / »Hess, el innen, kicsinyek! / Isten Fiát gyermekfővel / Meg nem értitek.« // Értjük bizony, ami jó, / El ne kergess, morc apó! / Zengünk néki olyan zsoltárt, / Mint a kis rigó. // Szól a Mester: »Jöjjetek! / Szívem népe, kisdedek, / Versenyt égi madárkák! / Énekeljete!»”

Íme a zseniális jézusi akadálymentesítés nagyszerű példája, amelyben mi is munkatársai lehetünk!

Gáncs Péter püspök Déli Egyházkerület

Az orgona Paganinije

Cameron Carpenter
hangversenye a Művészetek Palotájában

Én a kis templomokat szeretem, a várakozás csendjét. Nem látom az orgonistát, váratlanul fölzengnek a szent dallamok, viharként örvénylenek. Azután újra megnyugszik a táj, alig hallható korálfutamokkal kilobban minden. És szeretem a szerény művészt, aki a notre-dame-i vagy a chartres-i orgonák után apró falvakba is szívesen elmegy, hogy kipróbálja a megjavított hangszereket. Nem győzi mondani: tehetségét, sikereit felülről, a világosság Istenétől kapta!

Aki hozzám hasonló érzésekkel látogatott el március 12-én a Bartók Béla Nemzeti Hangversenyterembe, bizony csalódott Cameron Carpenter játékában. Még akkor is, ha a híre megelőzte a fiatal művészt. Virtuóz játék, show-elemeket sem nélkülöző előadása miatt az orgona Paganinijének nevezik. Szokatlan megjelenésével, külsejével inkább hasonlít punkénekeshez vagy indián harcoshoz, mint muzsikushoz. Felnyírt, mindig más színű hajával, csillogó vagy szakadt ruhájával, ezüst villogású tornacipőjével hirdeti: nem akar megfelelni elvárásoknak és bevett szokásoknak.

A harminckét éves, a Juilliard Schoolon végzett amerikai orgonista átíratairól is híres. Új fényben, új értelmezésben mutat be műveket. Átkölt, hozzáad, elvesz, nagy zenekari műveket komponál át saját hangszerére. Jó példa erre Mahler V. szimfóniája, amelynek mind az öt tétéle az ő gondolatait hordozza. És Liszt, Chopin, Rachmaninov is új szabást kap, mint régi ruha, hogy üzenetét hirdessék. És ne feledkezzünk meg, írt saját műveket, finom dalokat, egy nagyszabású szimfonikus költeményt Child of Baghdad (2013) címmel.

Mozart D-dúr zongoraszonátája (az előadó átíratában) jól mutatta a zseniális művet. J. S. Bach C-dúr triószonátája részletgazdagságát. Jeanne Demessieux (1921–1968) Hat etűdje a 20. század nagy női orgona-virtuózát idézte. Mindezek közé Carpenter saját munkáit is elrejtette.

Szünet után, ahogy lenni szokott, megváltozott a műsor. Csajkovszkij, Mahler lépett elő, s maradt a meg-unhatatlan Bach. A C-moll passacaglia és fuga, az Esz-dúr (Szent Anna) prelúdium és fuga eredeti formában, de szokatlan zenei hangzással.

FORRÁS: MŰVÉSZETEK PALOTÁJA

Mennyei dallamokat csalva elő maga építette, hordozható, hatalmas hangszeréből. Két és fél óra után négy ráadással fejeződött be a maraton est.

A legtöbb művész ilyenkor igyekszik az öltözőjébe, pihenni. Carpenter inkább találkozott lelkes közönségével: dedikálta lemezeit, aláírásokat osztogatott, megköszönte, hogy ilyen sokan eljöttek budapesti hangversenyére. Persze nem tagadta meg magát kijelentéseivel: „Bach prelúdiukai semmit nem mondanak Istenről!” Ez bizony teljességgel nem igaz. És a többi csípős megjegyzés sem a régiekre.

Carpenter újítani akar a számára terhes hagyományos akadémikus felfogáson. Ezért a szüntelen zaklatottság és különlegesség. A hallgató pedig úgy érzi, valami hiányzik az egészből. Talán a művészi alázat, az elmélyültség. A zene lelkét veszíti el a világ legjobb orgonistája.

■ FENYVESI FÉLIX LAJOS

HIRDETÉS

Missziói pályázat

A Magyarországi Evangélikus Egyház Evangélicizációs és Missziói Bizottsága pályázatot ír ki az evangélikus gyülekezetek és egyházmegyék missziói munkájának támogatására.

Pályázni lehet missziói programok vagy missziói kiadványok megjelentetésének a támogatására. Előnyben részesülnek azok a pályázatok, melyek hangsúlyosan evangélicizációs és missziói tartalmat hordoznak. Az ifjúsági munkát az országos iroda gyermek- és ifjúsági osztálya által kiírt pályázat segíti. A benyújtott pályázatokat a fent említett bizottság delegált tagjai bírálják el. A támogatottak listája az Evangélikus Életben, az Evangélikus Missziói Központ honlapján és a Fraterneten is megjelenik. Az eredményről külön értesítést nem küldünk.

Pályázati keret: 3,2 millió Ft. A legmagasabb megpályázható összeg: 80 ezer Ft.

A pályázatok beérkezési határideje: április 30. A kifizetés, átutalás május 31-ig történik meg.

Pályázni csak hiánytalanul kitöltött hivatalos űrlapon lehet, amely az Evangélikus Missziói Központ honlapjáról és a Fraternetről tölthető le. Űrlap a missziói központ címén, illetve e-mailben is igényelhető. Szabálytalanul kitöltött és határidőn túl érkezett pályázatokat nem fogadunk el.

Azok a gyülekezetek nem pályázhatnak, amelyek az előző év(ek)ben nem számoltak el a pályázaton nyert támogatással. A pályázatot a missziói központ címére kell beküldeni. Aláírt és lebélyegzett pályázatot szkennelve is elfogadunk. Ha a pályázó a kapott összeggel nem számol el, a következő években nem pályázhat, és a támogatást vissza kell fizetnie.

A pályázattal 2014. november 30-ig kell elszámolni. Az elszámolás tartalma: beszámoló a megvalósult programról/kiadványról és az (összesített) számlák másolata. Az elszámoláshoz űrlapot nem küldünk. Az elszámolást az Evangélikus Missziói Központba kell eljuttatni.

Postacím: 1164 Budapest, Batthyány Ilona u. 38.; e-mail: evmis@lutheran.hu; honlap: misszio.lutheran.hu

Reformációs jubileumok és régi, népszerű Luther-kiadványok

► A reformáció megindulásának közelgő ötszázadik évfordulója kapcsán is felvetődhet a kérdés, hogyan hat az egyház népére a jubileum, mi jut el hozzá az eseményekből és az évfordulóra készült kiadványokból. Az Evangélikus Országos Levéltárban kéznél levő, a reformáció korábbi jubileumaival kapcsolatos anyagokból, illetve a Luther munkáit népszerűsítő kiadványokból vettem kezembe néhány darabot. Inkább csak példa gyanánt, mert a teljes irodalom ennél nyilván jóval szélesebb. De talán érzékelhető, elődeink hogyan népszerűsítették, ismertették a Luther-irodalmat az egyház népe között.

A fél évezredes reformációs jubileumhoz közeledve érdemes a korábbi évfordulókra gondolni, például az 1917-es négyszázadikra, amelyet beárnyékol az első világháború. De más fontos egyháztörténeti eseményekhez kötődő alkalmakon is tartottak ünnepi megemlékezéseket. Az ünnepi események emelkedett hangulata éppúgy a felekezeti identitást, a közösségi érzést erősítette, mint az egyházi, vallási ismeretek.

Luther alapvető műveit, elsősorban a Kis és a Nagy kátét hitoktatási célból adták ki. Időről időre megjelent Luther élettörténete is. Ezek a népszerű kiadványok a műveltebb közönség és a szélesebb néprétegek ismereteit egyaránt hivatottak voltak bővíteni.

Az alábbiakban álljon itt egy kis válogatás a múltból.

1817: a háromszázadik évforduló
Valentinyi, Joannes [sziráki lelkész, a bányakerület jegyzője]: *De primo et secundo jubilaee reformationis seculari in Hungaria et quibusdam Austriacae monarchiae provincus celebrato tractatus historicus*. Trattner, Pesth, 1821, 94 l.

1917: a négyszázados jubileum
Emlékkönyv a magyarországi református és a magyarországi ágostai hitv. evangélikus keresztyén egyházak által a reformáció négyszázados évfordulója alkalmából Budapesten, 1917. évi október 31. napján tartott országos jubiláris emlékünnepeiről. Bethlen Gábor Irodalmi és Nyomdai Rt., Budapest, 1918, 60 l. [Az ünnepség beszédei, imái, üdvözlései.]

Reformáció. Költemények gyűjteménye a reformáció 400 éves jubiláris egyházi és iskolai ünnepélyei számára. Szerk. Majba Vilmos budapesti lelkész, a Luther-Társaság főtítkára. A Luther-Társaság jubiláris kiadása, Budapest, 1917, 61 l.
Emléklapok a Dunáninnen Ágostai Hitv. Evangélikus Egyházkerület közgyűlése alkalmával Pozsonyban, 1917-ik évi augusztus hó 23-án lefolyt reformáció jubileumi ünnepéről. Wigand K. F., Pozsony, 54 l.

A reformáció négyszázéves emlékének ünneplése. A Dunántúli Ág. Hitv. Evang. Egyházkerület 1917. évi szeptember hó 25–27. napjain Sopronban tartott közgyűlése alkalmából. Emlékfüzet. Kiadta a dunántúli ág. hitv. egyházkerület, Piri és Székely, Sopron, 1918, 45 l.

Ünnepi nyilatkozat 1917. október 31-én [A Pesti Magyar Evangélikus Egyház.] 1 l.

1517–1917. Emlékkönyv a reformáció négyszázados évfordulójára. Szerk. Takaró Géza. Kiadta a Bethánia Egyesület Budapesten, 142 l.

Egyéb protestáns ünnepségek és jubileumok

Emlékkönyv a magyarországi református és a magyarországi ágostai hitvallású evangélikus keresztyén egyetemes egyházak által a Speyeri Birodalmi Gyűlés négyszázados évfordulója alkalmából Budapesten, 1929. évi április hó 21. napján tartott országos jubileumi emlékünnepeiről. Bethlen Gábor Irodalmi és Nyomdai Rt., Budapest, 1930, 48 l.

Kayser Szilárd: *Jubiláris alkotások, jubiláris mulasztások (Evangélikus egyháztörténeti adattár, szerk. gaá-di Kayser Szilárd dr., I. füzet)*. Budapest, 1933, 16 l.

Mórocz Sándor: *Miért ünnepli az*

egyház október 31-ét? Országos Luther Szövetség, Budapest, 1936, 27 l.

A reformáció a hitben való nagykorúság útja. Ünnepi beszéd 1938. évi okt. 31-én Budapesten a pesti Vigadóban rendezett reformáció emlékünnepen. Elmondotta Szabó Imre ref. esperes. Országos Bethlen Gábor Szövetség, Budapest, 1939, 16 l.

A reformáció életteremtő munkája. D. Kovács Sándor ünnepi beszéde a magyarországi protestáns napok Bethlen Gábor-szövetségi vacsoráján, 1939. évi október 31-én. Országos Bethlen Gábor Szövetség, Budapest, 1940, 11 l.

Fabiny Tibor, az Evangélikus Teológiai Akadémia dékánja: *Luther Márton jubileuma elé. Aki megváltoztatta Európa vallásos térképét*. Evangélikus Élet, 1982. november 14., 7. o.

Luther Márton-művek, -irodalom
Luthers Testament. Besprochen von E. A. Doleschall, ev. Pfarrer in Budapest, 2. Auflage, Budapest..., 1881, 36 l. [Doleschall Sándor pesti német lelkész a nálunk őrzött végrendeletről, az eredeti másolatával.]

Luther 95 tétele. Fordította, Schultze O. után magyarázattal ellátta Paulik János fők. ev. vallástanár. 5 kép-pel. Kókai Lajos bizománya, Budapest, 1899, 49 l.

Dr. Luther Márton: *Miért égette el dr. Luther Márton a pápának s híveinek iratait?* 2. kiadás. Németből ford. s magyarázatokkal ellátta Paulik János nyíregyházi ev. lelkész. (A Luther-Társaság XXX. kiadványa.) Luther-Társaság, Budapest, 1913, 35 l.

Az Ágostai Hitvallás. Az eredeti latin szöveg után magyarra fordította, bevezetéssel és jegyzetekkel ellátta D. Dr. Pröhle Károly egyetemi theol. tanár. Székely és Társa Könyvnyomda, Sopron, 1930, 96 l.

*Luther hitvallása, a Schmalkaldi Cikk*ek. 3. javított kiadás. Ünnepi kiadás a négyszázados évfordulóra magyar nyelven. Ford. dr. Masznyik Endre. (A Luther-Társaság kiadványai, új sorozat, XVII.) Budapest, 1937, 63 l.

Dr. Luther Márton 95 tétele. (Luther írásai) Ford. Takács János. A fordító kiadása, 1937, 15 l.

Luther Márton: *A jó cselekedetekről. (Luther írásai)* Ford. Takács János. A fordító kiadása, 1937, 117 l.

Az Ágostai hitvallás. Magyarra fordította dr. Pröhle Károly. Harangszó kiadás, Győr, 1940, 72 l.

Koren Emil: *József Attila és Luther Márton diadalmi himnusza. Irodalomtörténeti Közlemények*, 1966/5–6. sz., 656–662. l. (Különnyomat.)

Kis és Nagy káté

Enchiridion. Doktor Luther Márton *Kis Kátéja a gyülekezeti lelkészek és igehirdetők számára*. A Wittenbergben, Schirlentz Miklós kiadásában megjelent hiteles német szöveg alapján készült magyar fordítás. A Kis Káté megjelenésének négyszázadik évfordulóján kiadta a magyarországi ág. hitv. ev. ker. egyetemes egyház, Budapest, 1929, 111 l.

Dr. Luther Márton Nagy Kátéja. Ford. evangélikus lelkészek a weimari kiadás alapján és a latin szöveg tekintetbevételével. Az „Emmaus felé” kiadása, Sopron, 1930, 126 l.

Doktor Luther Márton Kis Kátéja. 8–9. kiadás. (A Keresztyén Igazság füzetei 5.) Győr, 1943, 24 l.

Doktor Luther Márton Nagy Kátéja. Ford. evangélikus lelkészek a weimari kiadás alapján és a latin szöveg tekintetbevételével. Evangéliumi Könyvkiadó, Budapest, 1944, 150 l.

Doktor Luther Márton Kis Kátéja. Ford. és magyarázatokkal ellátta ifj. Pröhle Károly. Evangélikus Egyetemes Sajtóosztály, Budapest, 1953, 50 l.

Dr. Luther Márton Kis Kátéja. Magyarországi Evangélikus Egyház Sajtóosztálya, Budapest, 1970, 62 l.

Luther Márton-életrajzok és életrajzi részletek

Farkas Gejza: *Dr. Luther Márton. Életrajz az evangéliumi nép számára*. A szerző kiadása, Mezőtúr, 1889, 203 l.

Szeberényi Lajos ev. lelkész: *Luther Márton élete*. (A Luther-Társulat kiadványai IV.) Budapest, 1889, 103 l.
Szeberényi Lajos Zsigmond: *Luther Márton élete*. (A Luther-Társaság III. kiadványa.) Budapest, 1900, 110 l.

Dr. Masznyik Endre: *Luther. Népi-es életrajz képekkel*. A reformáció négyszázados örömmünnepe a Luther-Társaság kiadás, Budapest, 1917, 93 l.

Az Evangélikus Evangélicizáció könyvtára 186. kötetében egybekötve négy kiadvány: 1. D. Walter János, a rostocki egyetem tanára: *Luther Márton ifjúkori vallásos fejlődése*. Ford. Karner Károly. MKDSZ Szövetség kiadása, Budapest, 1929, 35 l.; 2. Dr. Walther Vilmos, a rostocki egyetem tanára: *Luther jelleme. 1517–1917*. Ford. ifj. Victor János. A reformáció négyszázados évfordulója alkalmából kiadta a Magyar Evangéliumi Keresztyén Diákszövetség kiadváralapala, 286 l.; 3. vitéz Virág Jenő: *Dr. Luther Márton önmagáról*. Első füzet. Lutheránia kiadás, 2. kiadás, 1942, 194 l.; 4. Endreffy János: *A 450 éves Luther és a mai katolikusság*. 3. kiadás. A Szlovéniai Magyar Evangélikus Szövetség kiadása, Wigand K. F. Grafikai Műintézet R.-t., Bratislava, 1934, 77 l.

Szabó József evang. lelkész: *A nagy reformátor*. 3. kiadás. [Különnyomat a Harangszó-ból.] A Győri Evang. Egyházmegye Belmissziói Szövetsége, Győr, 1937, 94 l.

Dr. Bászai Ernő: *Luther, a költő, író és fordító* (Harangszó-könyvtár 6.) Szerk. Czipott Géza. Wellisch B. nyomda, Szentgotthárd, 12 l.

Krisztus tanúja. Luther élete. H. Beintker művéből magyarra fordította dr. Pálfi Miklós. Evangélikus Sajtóosztály, Budapest, 1993, 60 l.

■ Összeállította: CZENTHE MIKLÓS, az Evangélikus Országos Levéltár igazgatója

Luther megmozdul és megmozdít

A Luther-film rendezőjével Pfalzban

■ FABINY TAMÁS

Még a nyolcvanas évek közepén kapott tiszteletbeli doktori címet a budapesti Evangélikus Teológiai Akadémiától az akkor pfalzi dékán, a ludwigshafeni illetőségű *Friedhelm Borggrefe*. Idén nyolcvanöt éves. Szakterülete a szekularizált nagyvárosokban folyó egyházi misszió és általában a szórványegyházak élete. Ez utóbbi iránti elkötelezettségének számos jelét adta oly módon, hogy a Gustav-Adolf-Werken és más szervezeteken keresztül egyházunk több projektjét támogatta az elmúlt években.

A ma is rendkívül mozgókéony lelkes elmondja, hogy Pfalzban a Krisztus utáni 3. században egy pannóniai légió állomásozott, s a katonák között állítólag keresztények is voltak. Amúgy pedig ők honosították meg e vidéken az itt ma is kedvelt szilváni borfajtát. Válaszként elmesélem, hogy egyik első szolgálati helyemen, a Somogy megyei Kötcsén pedig azoknak a pfalzi és türingiai evangélikusoknak a leszármazottai élnek, akik a 18. század vallási türelmetlensége idején Magyarországon kerestek új hazát.

Borggrefe úr nemrég hírt vett, hogy a Magyarországi Evangélikus Egyház reformációi emlékbizottságának védnöksége alatt *Luther Márton* életéről készítünk filmet. *Richly Zsolt* rendezőt és e sorok íróját mint az emlékbizottság elnökét azzal a céllal hívta meg a Frankfurthoz közeli Ludwigshafenba, hogy az egyik elkészült epizódot bemutassuk a városban. Egész pontosan egy olyan templomban, amelyet néhány éve be akart zárni az egyházvezetés. Az indok a multikulturalitásban keresendő: az adott városrészben immár igen sok török él, és az evangélikus hívek a többség szerint könnyűszerrel eljuthatnak a város más templomaiba is. Borggrefe úr és munkatársai ebbe nem akartak belenyugodni, és haladékat kértek. A templomot és a hozzá tartozó tágas helyiségeket az istentiszteleti funkciók megőrzése mellett kulturális célra is használni kívánják.

Ennek jegyében az egyházi év különböző szakaszaiban kulturális és

Richly Zsolt és Friedhelm Borggrefe

mos egyéb megnyilatkozásáról, továbbá az olyan lutheri énekek törökkel kapcsolatos felhangjáról, mint a *Tarts meg, Urunk, szent igédben* és az *Erős vár a mi Istenünk*. Egyebek mellett megkockáztatom azt a feltételezést, hogy reformációi himnuszunk utolsó versszakának azon sorai például, hogy „*Kincset, életet / Hitvest, gyermeket / Mind elvehetik, / Mit ér az önekik...*”, vélhetően a janicársárok sorsára utal.

Álszerénység nélkül mondhatom, hogy az igen sok érdeklődőt vonzó este középpontjában nem ez az előadás, hanem Richly Zsolt művészete áll. Ehhez nemcsak a templom előtt kifüggesztett lepedőnyi molinó, hanem a város számos forgalmas pontján elhelyezett plakát is kedvet csinál, rajta a magyar rendező Luther-figurájával. A szervezők egy kisebb életmű-kiállítást rendeznek a Balázs Béla-díjas alkotónak: számos grafikáját, vázlatát és versillusztrációját mutatják be összesen negyven tablón.

A következő hetekben folyamatosan látogatható kiállítás derekas részét a Luther-filmmel kapcsolatos vázlatok és tervek képezik. Kettőnk tárlatvezetése jól előkészíti a film erfurti epizódjának német nyelvű bemutatóját. A böjti sorozat címét kicsit átalakítva úgy fogalmazok: *Luther megmozdul*, vagyis a rajzfilmben meglevenedik. A vetítés óriási sikert

is. Egyebek mellett örömmel állapítjuk meg, hogy a 165 ezer lakosú város egyik kerülete partneri kapcsolatot ápol a budapesti Terézvárossal.

Hazautazásunk előtt ellátogatunk még Wormsba is, ahol *Harald Storch* esperes és munkatársai fogadnak, majd kalauzsolnak végig a városban. Itt természetesen megannyi történelmi emlékhely idézi fel az 1522-es birodalmi gyűlést, amelyen Luther híres hitvallása is elhangzott: „Itt állok, másként nem tehetek...” Ezt a jelenetet örökíti meg a városközpontban álló hatalmas szoborkompozíció, amelyen Luthert a reformáció számos városának szimbolikus alakja, valamint a többé-kevésbé előreformátornak tekinthető *Wald, Wycliffe, Husz* és *Savonarola* méretes szobra veszi körül. Utóbbiak a reformáció összeurópai (francia, angol, cseh és olasz) gyökereire is utalnak. Abban a reményben koptatjuk a történelmi város utcakövét, hogy egyházunk reformációi előkészületeivel – benne a készülő Luther-filmmel – mi is bekerülünk a nemzetközi vérkeringésbe.

Zsoltot látszik, hogy lélekben – és gyakorlatilag is – már azt az epizódot készíti elő, amely itt, Wormsban játszódik. Minden apró részletet meg akar ismerni. Kíváncsian fürkészi a történelmi helyszínt, hogy Luther vajon honnan érkezett a városba, és melyik kapun juthatott be a birodalmi gyűlés épületébe. Tudni szeretné, hogy melyik nációt képviselték, és milyen öltözeteket hordtak *V. Károly* császár testőrségének tagjai. Magában már vázlatot készít arról, hogy a wormsi polgárok miként kémlelik ablakukból a mindenre elszánt Luthert. Egyszerűen örömmel jelenthetem: a rendező gondolataiban már formálódik a film wormsi epizódja.

Mindezt jól kiegészíti Borggrefe úr marketingeseket megszegeyénítő ötlete, amikor azt javasolja az egyházmege vezetésének, hogy jövőre ők is szervezzenek egy Richly-kiállítást, amelynek keretében bemutatathatják majd a rajzfilm wormsi epizódját...

Fáradtan, de élményekben gazdagon érkezünk haza. Zsolttól a püspöki hivatal előtt veszek búcsút. Itt, egy nagyobb tetőtéri helyiségben működik az animációs műhely. Megbeszéljük, hogy másnap kivételesen nem jön be dolgozni. Azt gondolom, azért, mert pihenni akar a kimerítő másfél nap után. Valójában nem erről van szó, ám az okot ő szerényen elhallgatja. Másnap a sajtóból tudom meg, hogy tevékenysége elismeréséül *Balog Zoltán* miniszter *Magyarország Kiváló Művésze* díjat adományozott Richly Zsolt filmrendezőnek.

A szerző evangélikus lelkész, az Északi Egyházkerület püspöke

A korál nagy mestere

► Az evangélikus egyházzene *Bach* előtti korszakának egyik legjelentősebb zeneszerzője *Samuel Scheidt* (1587–1654). Március 24-én emlékezhetünk halálának háromszázhatvanadik évfordulójára.

Az evangélikusok számára Johann Sebastian Bach nem csupán egy a zeneszerzők közül. Sokan a barokk zenével azonosítják, s bizonyos, hogy a stílus az ő alkotói munkássága során érte el csúcát. Sok neves mester mellett a korszak középső szakaszában alkotó zeneszerzők is jelentős hatással voltak Bach munkásságára.

Samuel Scheidt a középső barokk egyik legkiemelkedőbb, de kevésbé ismert zeneszerzője. Kortársai – *Molnár Antal* szavaival élve a további két „nagy Sch”-s alkotó – *Heinrich Schütz* és *Johann Hermann Schein*, valamint *Michael Praetorius*. A reformációt követő évszázadban ők munkálkodtak az evangélikus egyházi zene megújításán, új értékekkel való felruházásán. Mind a négy zeneszerző, de talán legteljesebben Schein és Scheidt voltak azok, akik megalapozták Bach művészetét.

Scheidt a zeneszerzés mellett kántori munkával kereste a kenyerét. Már húszas éveiben a hallei Moritz-kerche organistája lett, később pedig udvari organistává nevezték ki. A híres zeneszerző, *Jan Pieterszoon Sweelinck* tanítványa volt Amszterdamban. 1628-ban megkapta a Director musices címet, így ő felelt Halle város három templomának zenei életéért. Művei külföldi jártasságot tükröztek, hiszen rendkívül jól ötvözte különböző országok színes zenei irányzatait.

Még nem érte el negyvenedik életévét, amikor megjelent az orgonairodalom és a zenetörténet számára elengedhetetlen fontosságú műve, a *Tabulatura nova* (1624). E háromkötetes kiadvány szakított a hagyományos lejegyzési rendszerrel. Addig ugyanis csak vonalrendszerbe írt betűkötéssel ellátott tabulatúrából olvastak a billentyűs játékosok, ő viszont minden szólamot külön ötvonalas sorban közölt, egymás alá partitúraszerűen rendezve.

A középső barokk kor egyházzeneszeinek fő dilemmája a korál volt. E kifejezés akkor még gregorián daltalant és anyanyelvű protestáns népeket egyaránt jelentett (manapság az énekeskönyvünkben található énekeket hívjuk így). A kor zeneszerzőinek kihívása: miként lehetséges úgy alkalmazni az új és divatos eljárásokat, hogy a korál lehessen e művek főszereplője.

Mindegyik zeneszerző a lehető legkifinomultabb módon ötvözte saját eszköztárát a külföldön divatos irányzatokkal s a korálfeldolgozás technikáival. Scheidt nem csak új módszerével és orgonakötetével gyarapította a németalföldi egyházzene kincstárát. 1620 és 1640 között nyolckötetnyi latin, de főként német (azaz anyanyelvű) motettát írt. Ezenkívül számos egyházi koncertot, valamint korálfeldolgozásokat nem csupán énekhangra, hanem orgonára is.

A korált felhasználó darabok jellemző módon variációk. Ez az archaikus komponálási mód csodálatosan illeszkedhet ma is a liturgiánkba: alternatív módon, azaz a gyülekezeti énekkel váltakozva. Nemrégiben alkalmam nyílt én kipróbálni, amikor vendégorgonistának hívtak a szentendrei református gyülekezetbe. K-

lönleges alkalmakkor ünnepélyes köntösbe öltöztetheti a liturgiát az ilyen énekélés-orgonálás.

A variációkon kívül – Sweelinck-tanítványként – műveiben uralkodó az imitációs szerkesztésmód. Emellett természetesen érezhető a korszakban uralkodó itáliai hatás is. Kedvelt billentyűs műfaja a toccata és a fantázia. A későbbi német barokk orgonazenében jelentkező új műfajok, új formák, új harmóniai látásmódok Scheidt kompozíciós technikájában gyökereznek. Az érett barokk időszakának betájolását segíti, ha Bach életművére és orgonaműveire gondolunk. Bach zseniális formaalkotó volt, de a barokk műfaji sajátosságok már majd száz évvel születése előtt gyökeret vertek a német talajban, hála Samuel Scheidt kompozíciós eljárásainak. Míg Bach formaalkotó volt, Scheidt és kortársai műfajteremtők.

SAMUEL SCHEIDT EGY KORABELI METSZETEN

A kortársak közül *Johann Hermann Schein* (1586–1630) szinte mindegyik vokálkompozíciójában elengedhetetlen fontosságú szerepet játszik a korál. A legigényesebb módon ötvözte az Itáliából eredő új tanokat a német gyülekezeti énekélés elvárásaival. Korálfeldolgozásai a mai napig nagy hasznára vannak a gyülekezeti kórusoknak, kántorképzőknek és kántorutasoknak. Harmóniakezelése egyszerű és letisztult, egyszerre idézi a múltbéli reneszánszt és az éppen kibontakozófélben lévő barokk zenét.

Schein kedvelt eszköze volt az itáliai eredetű concertálás. Egyházi koncertjeivel a 17–18. századi kántatirodalom megalapozójává vált. Az egyházi koncertek evangéliumi szöveget dolgoznak fel, és az igei részhez kapcsolódva hangzottak el az evangélium felolvasása után vagy a prédikációt követően. A gyülekezeti kórusok által minden bizonnyal gyakran énekelt evangéliumi motetta műfaja is szorosan kapcsolódik a korai kantátákhoz, egyházi concertókhoz.

Mint ebből a rövid bemutatásból is kitűnik, a régi korok zeneszerzője ugyanúgy felhasználta a kor vívmányait, divatos irányzatait, mint mi. Amikor viszont elakadt valamiben, visszanyúlt az atyai hagyományokig, s azokat megvizsgálva más úton tért vissza a kor zenéjéhez. Minden esetben ügyelt arra, hogy az utókor számára modern értéket hagyjon hátra. Bízom benne, hogy a régmúlt felelevenítésével mi is visszatérhetünk egy olyan egyházzenei környezetbe, ahol a fiatal zeneszerzők maradanót, értéket közvetítőt tudnak alkotni a divatos archaizmus jegyében. Így háromszázhatvan évvel Samuel Scheidt halála után gondolkozunk el mi is azon, milyen értéket tudunk a jövő generációjának hagyományozni. Ki tudja, talán egyszer egy újabb Bach követ minket az életben...

■ OPICZ JÓZSEF

A ludwigshafeni „kultúrtemplom” sorozatára invitáló plakát az út mentén

tudományos előadásokat, valamint kiállításokat is rendeznek. 2014 böjti-jében *Luther megmozdít* címmel rendeznek sorozatot a reformátor tevékenységének és mai hatásának bemutatására. Tekintettel a város nagyszámú török lakosságára *Luther és a török – Magyarországi tapasztalatok* címmel kértek tőlem előadást.

Referátumomban szólok a százötven éves török uralomról. Luthernek a *Mária* magyar királynéhoz a mo-hácsi tragédia után írt, *Négy vigasztaló szöveg* című iratáról és a reformátornak a törökkérdésben tett szá-

arat, és a jelenlevők – beleértve az egyházvezetés és a média képviselőit – megfogalmazzák reménységüket, hogy a film valamennyi epizódját megismerheti majd a német közönség. A szervezők azt tervezik, hogy Richly Zsolt rajzait húsvét után vándorkiállítás keretében tudják bemutatni a tartományi egyház számos gyülekezetében és intézményében.

Rövid látogatásunk során megismerhetjük a hatalmas BASF vegyi gyárat, amely a Rajna partján amolyan város a városban, illetve fogad minket *Eva Lohse* főpolgármester asszony

Kossuth, a díszpolgár

► A Kossuth Szövetség örökös tiszteletbeli elnöke, *Gavlik István* tíz évnél több időt töltött a Kossuth- emlékek összegyűjtésével és sajtó alá rendezésével. Kiváló szervezőként a Kossuth Szövetség tagjain kívül másokat – szervezeteket és egyéneket, gyerekeket, felnőtteket, időseket és fiatalokat – vont be a gyűjtésbe. Munkájuk eredménye a *Kossuth díszpolgársága – Emlékek Budapesten és Pest megyében* című kötet.

A munkában részt vevők olyan érdekes, sokszor ismeretlen anyagokra bukkantak, amelyeket meg akartak örökíteni. Például nyolc olyan levéltári dokumentum másolata található a könyvben, amely *Kossuth* díszpolgárságát igazolja. Ám a Kossuth díszpolgárságára vonatkozó információkon kívül is rengeteg megragadó Kossuth- emlék, számos eddig ismeretlen hagyomány és sok tárgy gyarapította a hatalmasra duzzadt gyűjteményt.

Nemcsak Kossuth személyével kapcsolatos tárgyi emlékeket, hanem a Kossuth eszméiért vívott, az 1848–49-es szabadságharccal összefüggő emlékezeseket is találtak és közkinccsé kívántak tenni. A szabadságharc költőjének, *Petőfi Sándornak* az emlékét is őrzi ez a gazdag tartalmú könyv, amelyet szabadságharcos emlékhelyek rövid leírása egészít ki. (Egyes helységekben a Rákóczi-szabadságharc emlékei is fennmaradtak – ezeket is belevették a kötetbe.)

A mű időrendben sorolja Kossuth életútjának főbb állomásait: gyermek- és tanulóévek, jurátus, táblabíró, tudósító, hírlapíró, a családja, a reformer, Pest megye köve-te, pénzügyminiszter, kormányzó-elnök, emigráns Törökországban, Amerikában és Angliában, a turini remete, halála és temetése. (Budapestről olyan sok adat található a könyvben, hogy kerületenként kellett közölni az információkat.)

Ismeretes, hogy Kossuth és Petőfi is evangélikus volt. Kossuthot szülőhelyének közelében, Tállyán, az evangélikus templomban keresztelték meg. Az Evangélikus Országos Múzeum őrzi azt a keresztelőkancsót, amellyel Kossuthot megke-restelték.

Megemlíti a könyv a Deák téri evangélikus templom falán elhelyezett Kossuth-emléktáblát is, emlékeztetve arra, hogy Kossuth fiait ebben a templomban keresztelték meg. (Hiányzik viszont a templom falán lévő Petőfi-emléktábla említése, amely tanúsítja, hogy Petőfi az evangélikus iskola tanulója volt.)

Kossuth sok meghívást visszautasított, még a tállyaiak kérését sem teljesítette, hogy születésének kilencvenedik évfordulójára hazamenjen, de 1892. szeptember 4-én kétszázhusz aranyat küldött a tállyai evangélikus templom felújítására. Haláláig őrizte hazája és vallása iránti hűségét.

Ez a kötet csak Budapest és Pest megye Kossuth-emlékeit gyűjti csorba. Az ország többi részében fel-lelhető emlékekből még ennél is gazdagabb anyag vár kiadásra.

■ DR. BERÉNYI SZUZSANNA ÁGNES

Gavlik István: Kossuth díszpolgársága – Emlékek Budapesten és Pest megyében. Magánkiadás, Budapest, 2012.

HALLGRÍMUR PÉTURSSON

Első ének

Krisztus Urunk kimegy az Olajfák hegyére (Részlet)

1 Föl most, én lelkem, rajta hát! Szóaltasd meg szívem szavát! Szenvedő Uram emlékét Hirdesse hangom szerteszét!

2 Szent Pál köti a szívünkre, Vigyük el világ végére: Értünk az Úr mást nem talált, Csak kint és szomorú halált.

3 Megváltó drága Jézusom Értem jár halálos úton, Hozzá megyek háladással, Ezernyi ezer áldással.

4 Szívemet bánat mardossa, Terhemet Jézus hordozta, Ő szenvedett énhelyettem, Mégis sokszor elfeledtem.

5 Szent volt a véres áldozat, Mellyel a mennyei Urat Irántunk megbékéltette, Bűnünket semmivé tette.

6 A beteg szív orvossága Jézus Urunk szent halála. Véres keresztfája alatt Meglelhetjük nyugalmunkat.

7 Olyan tisztán hol láthatnám, Mennyire szeret jó Atyám? Uram szenvedése helyén Isten szíve dobog felém.

8 Lelkedet, Jézus, add nekem, Nevedet zengje mindenem, Énekem, szavam, életem Bizonyágtétel is legyen!

Ordass Lajos fordítása

Egy betelepítő báró emlékezete

Háromszázötven éve született *Harruckern János* György báró. Működése, hatása szinte jelenünkig elér. Neve máig emlékezetes arról, hogy a török háborúk után elnéptelenedett Békés megyébe ő telepítette be a szlovákokat. Nem volt született arisztokrata, tehetsége emelte sikeres hivatali pálya eredményeként a birodalmi, illetve a magyarországi arisztokrácia sorába. Nagyon jelentős szerepe volt abban, hogy egyházunkat nem tudták teljesen elsöpörni az ellenreformáció viharai. Főleg Békés megyei gyülekezeteink tisztelettel gondolnak rá egyházunk közösségében. Békéscsabán, a városházán emléktábla, Gyulán oktatási intézmény és tér, Szentesen pedig bronz portrészobra is őrzi az emlékét.

Harruckern János György 1664. március 25-én Schenkenfeldben született. Apja takácsmester volt. Szülei papnak szánták. Steyrben bölcseletet, Linzben pedig filozófiát tanult, de az egyházi pálya nem vonzotta.

1689-ben számtiszt lett az alsó-ausztriai számvevősegnél. Ott kapott részletesebb betekintést a statisztikába és a számok világába, felismerhette az adatok és a kimutatások mélyebb összefüggéseit. 1692-ben élelmezési biztos lett a császári hadsereg-nél. A katonai élelmezés és ellátás intézése közben már ekkor szert tehetett olyan tapasztalatokra, amelyek később is segítették munkáját. Bővíthette közgazdasági ismereteit.

1697 és 1701 között az aradi várnál építési biztosként tevékenykedett, majd 1708–1713 között *Savoyai Jenő* herceg Itáliában harcoló déli hadseregénél mint élelmezési igazgató és hadbiztossági igazgatóhelyettes működött. Jutalmul udvari kamarai tanácsosi címet kapott. 1713 után teljesen átszervezte a császári hadsereg élelmezési rendszerét: a „szereződéses magánvállalkozás” rendszerét a „házi kezelés” rendszere követte.

Harruckern 1718-ban birodalmi lovagi rangot, 1727-ben honfiusítást, 1729-ben pedig utódaival együtt bárói rangot kapott. Még ez évben (ténylegesen 1738-ban) Békés megye főispánja lett. 1736-ban újabb puszta-takat kapott ajándékképpen.

Eseményekben, fordulatokban gazdag életet élt, 1742. április 18-án Bécsben halt meg.

Az idegen országból történő mester-séges telepítés felelt meg a korszak irányító eszméinek. A törökök által

burg-hű arisztokrácia kialakulását a volt hódoltsági területek ajándékozása: kis összegekért hatalmas birtokokat kaptak a császári tábornokok és az udvari szállítók. Így jutott szinte egész Békés a Harruckern család birtokába.

A 18. századi nagy telepítési mozgalom általában kétféleképpen működött. Egyrészt a telepések felhívására vagy a hírek hatására – felhívás nélkül – egyesével, önként érkeztek, részben belső vándorlással. Másrészt a telepéseket – toborzók útján – szervezeten telepítették és helyezték el. Ilyen módon csak az 1710-es években indult el a telepítés, de egyesek beköltözése mindjárt elkezdődött, mikor Buda és az ország nagy része 1686-ban felszabadult a török uralom alól. 1723-tól minden új telepésnek törvény biztosított hat év adómentességet.

A magyarországi német telepítésben a népi és vallási szempont is nagy szerepet játszott. A bécsi politika szerint a katolikus német a kultúra hordozója, vallásának híve és a birodalom stabil támasza volt.

A telepések számottevő részét – különösen a kalandvágányokat – a gyors meggazdagodás reménye és a bőség híre hozta a magyar földre: az a szóbeszéd járta, hogy itt a szőlőtő-kén valóságos arany terem, és a rozs is három év alatt búzává válik. A telepéseknek viszont legtöbbször kemény munkával, arcuk verejtékével kellett a gondozatlan földet bőven

termővé alakítani. Kellett a munkás kéz és az „adóalany”.

A tevékeny új birtokszerzők közül főleg *Claude Florimond de Mercy*, a Temesi bánság első kormányzója, *Károlyi Sándor*, *Grassalkovich Antal* és Harruckern János György bonyolított le nagyobb telepítési akciókat. Harruckern összeköttetéseit is eredményesen használta fel telepítési akcióinak sikere érdekében.

Békés megye szlovák telepesei a megyébe szintén telepítéssel került németekkel nem fértek össze. *Bél Mátyás* is azt állapította meg, hogy a szlovákok és a németek nem közösködtek egymással.

Harruckern 1722. július 24-én kapta meg a gyulai, békési és más uradalmakat. Arra törekedett, hogy Békés megyei birtokain külön településeken juttassa otthonhoz és földhöz az egyes népekhez tartozókat: a magyarokat, németeket, szlovákokat, rácokat, románokat. A községek felekezeti egységét is szem előtt tartotta. A felekezeti elkülönítés egyúttal rendszerint népi elkülönítés is volt. Azokban a helységekben pedig, amelyekben különféle népelemek kerültek össze, az egyes népelemek többnyire külön településrészekben vagy utcákban telepedtek le, így választva el magukat a többiek-től, az idegenektől. Békés megyében például szétvált Magyargyula és Németgyula, a két Gyulába csak külön-külön hídon lehetett bejutni. A gyulai vár is Harruckern tulajdonába került.

A törököktől visszahódított területeken kevésbé érvényesült az állami, földesúri és püspöki hatalom. Az Alföld majdnem teljesen pusztává vált: a Temesi bánságnak visszafoglalásakor nem volt több lakosa huszonötezer-nél, Békésben 1715-ben még kétezen sem laktak! A betelepítés különösen ott vált jelentőssé. Az 1715. évi országgyűlésen elrendelt összeírás szerint az adózó háztartások alapján az ország lakossága mintegy 3,5 millió volt.

Harruckern Békés, Csanád, Csongrád megyébe telepített főleg a Felvidékről szlovákokat, Dunántúlról magyarokat is. Telepítésére emlékeztet Békéscsaba, Szarvas, Mezőberény, Tótkomlós. Emlékeztetnek az ígéretes újrakezdésre, az akadályokat, nehézségeket legyőző leleményességre, a kemény munkára, a hűséges helytállásra, az egykori telepések hitének megtartó erejére – bátorítást adva a jelen nemzedékének.

■ DR. BARCZA BÉLA

A hit dalolása

Rengeteg hó és jég, gejzírek és nagy távolság. Eddig elsőre ezek jutottak eszembe Izlandról, mostanában viszont egy könyvre gondolkodok először, amikor erről az északi országról hallok. Egy könyvre, amely megmozgatta a lelkemet.

Ez a mű több mint háromszáz éve kitörölhetetlenül hozzátartozik az izlandi emberek mindennapjaihoz. A szigetországban mindenki ismeri, tanulnak róla az iskolában, egyes mondatai szállóigévé váltak. De nem csupán páratlan irodalmi alkotás, hanem generációkat formáló lelki olvasmány is. Pár hónapja magyar fordításban is kézbe vehetjük: *Hallgrímur Pétursson Passió-énekek* című könyve az Ordass Lajos Alapítvány gondozásában jelent meg.

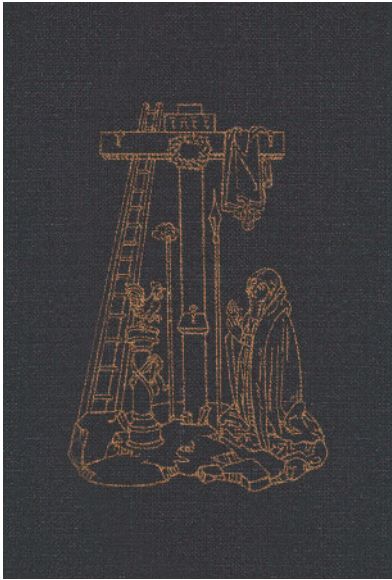
A szerzőt a legnagyobb izlandi költőnek tartják, ezt a kötetét pedig a főművének. A négyszáz éve született Pétursson evangélikus lelkész volt, aki sok szenvedésen ment keresztül. Elveszítette gyermekeit, és életének utolsó szakaszát a lepra gyötrelmei árnyékolták be. Ebben az időszakban íródtak a kötet passióénekei. Jézus szenvedéstörténetének ötven állomását szedte versbe a szerző. Minden ének egy-egy rövid, tömör igehirdetés, amelyet áthat a „hit dalolása”.

„A *Passió-énekek*et finom mélység, gazdag képzeletű jellemzi, párosulva meghatóan bensőséges, gyermeki kegyességgel. A költő lépésről lépésre vezet minket a Megváltó Úr szenvedése útján, és közben megvilágítja az olvasó számára mindannak a jelentőségét, amit hall, amit lát” – ezekkel a sorokkal ajánlotta az olvasó figyelmébe a könyvet *Ordass Lajos* evangélikus püspök, aki több mint negyven éve lefordította az énekeket. (Ezért a munkájáért a Reykjavíki Egyetem díszdoktori címet adományozott Ordass Lajosnak.) A magyar fordítás akkor itthon nem jelenhetett meg, ezért a reykjavíki Hallgrímur gyülekezet jóvoltából 1974-ben Izlandon adták ki.

A tavaly megjelent kötet az első magyarországi kiadás. Gyönyörű, középkori metszeteket idéző grafikák díszítik, *Probstner János* munkái. Függelékben olvasható a negyven évvel ezelőtti előszó, Pétursson életrajza és egy részletes tanulmány *Ordass Lajos és Izland* címmel, amely a fordítás háttérét hivatott bemutatni.

Hallgrímur Pétursson *Passió-énekek* című könyve különösen értékes alkotás, amely útítársunk lehet az előttünk álló bőjtj időben és a Krisztus-követés útján.

■ KOVÁCS ÁRON

Hallgrímur Pétursson: Passió-énekek. Fordította Ordass Lajos. Ordass Lajos Alapítvány, Budapest, 2013. Ára 1900 forint. Kapható a Luther Kiadó könyvesboltjában (1085 Budapest, Üllői út 24.) és a Huszár Gál papír- és könyvesboltban (1052 Budapest, Deák tér 4.).

Magas, mély és kósza szólamok a messzi északon

Interjú Utassy Ferencel, az Izlandi Köztársaság magyarországi tiszteletbeli főkonzuljával

► **Ki gondolta volna, hogy Ordass Lajos evangélikus püspök a jeges északra, az Atlanti-óceán „füstös öbleibe” vágyott? Hogy egy 17. századi izlandi lelkész költő, költő lelkész, az idén négyszáz éve született Hallgrímur Pétursson imádságainak magyarítása kedvéért megtanult izlandiul? A Passió-énekek fordítása az akkori Magyarországon nem jelenhetett meg, Izlandon azonban nagy becsben tartották, és a híres Hallgrímskirkja, azaz Hallgrímur temploma melletti könyvesboltból hamar elkapkodták. Az eredeti, 1974-ben megjelent kötetekből adott a kezembe egy példányt *Utassy Ferenc*, az Izlandi Köztársaság magyarországi tiszteletbeli főkonzulja, akit a konzulátus Orbánhegyi úti székházában északi kalandjairól, a fjordok és tündék világáról, a zord éghajlatú, ám nagyon is szerethető Izlandról kérdeztem.**

– Ön volt a tavaly decemberi *Credo-est* egyik meghívott vendége, amelyen bemutatták Hallgrímur Pétursson Passió-énekeinek első magyarországi – az Ordass Lajos Alapítvány gondozásában megjelent – kiadását. Előadásában nem csekély történeti adalékanyagot és izlandi tapasztalatot tett hozzá az ünnepi eseményhez. És fel is olvasott a zsoldárokból...

– Hallgrímur Péturssonról nem sokat tudunk, csak az a biztos, hogy a 17. század egyik legnagyobb egyházi költője. 1614-ben született, hogy pontosan mikor, azt nem jegyezték fel. A halálára, 1674-re jobban emlékeznek, hisz addigra mégiscsak szép karriert futott be. Péturssonnak rendkívüli érzéke volt az izlandi nyelv ízeihez, fordulataihoz, nemhíába terelődött lelkési pályára. A passiózsoldárok Izlandon a legtöbbször – nyolcvanhatszor – kiadott mű, számos nyelvre lefordították. Ordass Lajos például „szobafogságban” – száműzetése éveiben – svéd segítséggel tanulta meg az izlandi nyelvet ennek az egy könyvnek a hatására. – *Miért ekkora kincs az izlandiak számára ez a kötet négyszáz év után is?*

– Az izlandi kimondottan olvasó nemzet, őket az irodalom tartotta életben már a középkorban is. Az ötven versből álló ciklus a nagybőjti időszakra szól, minden napra jut egy imádság. A nagybőjt igencsak sötétben kezdődik Izlandon, de mire húsvét lesz, kivilágosodik. Mondhatjuk, a természet is rájtszlik a feltámadásélményre. Egyszerre csak föltűnik a nap az égbolton. Mindezekért is nagy becsben tartott ünnep Izlandon a húsvét.

Nemcsak az egyének kezében forog a Pétursson-kötet: a bőjti időszakban az adott napra szóló aktuális verset az állami rádióban is felolvassa egy-egy színész minden áldott este. Fontos még hozzátenni, hogy megfelelő megzenésítéssel vagy régebbi idők dallamaihoz, zsoldáraihoz társítva ezeket az énekeket énekelik is. Izlandon Hallgrímur Pétursson énekei a liturgikus hagyományhoz tartoznak, hétről hétre elhangoznak a templomokban orgonakísérettel.

– *Éveken át Ön is kísérte a szép északi zsoldárokat. Hogyan lett a budapesti karnagyból izlandi kántor?*

– 1987-ben diplomáztam a Zeneakadémián, akkor középiskolai énektanár és karvezetőnek hívták a szakot. A kórusműveléshez tartozó legjobb tanszak volt. Tanítottam gimnáziumban és konzervatóriumban is, de határozottan nem éreztem úgy, hogy nyugdíjas koromig ezt kellene csinálnom. Szerettem volna nagyobb világlátásra szert tenni. Úgy vélem, nem véletlen, hogy ekkortájt járt egy izlandi diák is a Zeneakadémiára, aki egyszer egy Izlandra szóló állásajánlást rakott ki a hirdetőtáblára. Megkerestem őt. Aztán fogtam magam, felszedelődözködtem, és áthelyeztem

székhelyem és életem az izlandi világvégére...

– *Otthagytott csapat-papot?*

– Papot nem, hisz végül főállású kántor lettem. A zeneiskolai tanítás és igazgatás része volt a munkának, ugyanis Izlandon ennek még nem igazán alakult ki hagyománya a kisebb településeken. Talán még nagyobb igény mutatkozott azonban az egyházzenei szolgálatra. Sokkal inkább volt tehát kántortanítói poszt, amit elfoglaltam, mint valódi zeneigazgatás, amiről a szerződés szólt. E kettő Izlandon – mint kiderült – szervesen összefonódik. Így lettem én evangélikus egyházzeneész, s ezt a posztot nyolc éven át töltöttem be Izland különböző településein.

– *Miben más az izlandi és a magyar vallásosság, vallásos élet és vallásgyakorlat?*

– Fontos leszögezni, hogy az izlandi társadalom túlnyomó többsége vallásosnak tartja saját magát, a keresztény hagyomány nem kérdőjeleződik meg bennük, bár például a templomba járást igen fakultatívan kezelik. Nem árt tudni, hogy Izlandon államvallás az evangélikus, tehát itt nincs kettéválasztva egyház és állam. Az egyház maga olyan állami feladatokat is ellát, mint az anyakönyvvezetés. Az esketést, a keresztelest és a temetést pedig társadalmi feladatoknak tekintik, amelyeket szintén az egyház lát el.

Az utóbbi időben néhány botrány azért Izlandon is megrengette az alapokat, így az egyház kilencvennyolc százalékos beágyazottsága nyolcvan és kilencven százalék közé süllyedt, de hát ez is óriási arány. A gyakorlatban a vallásosság nem feltétlenül mutatkozik meg külsődleges formában, csak az illusztris ünnepek-kor, amikor is órákkal az istentisztelet előtt érdemes kiöltözve a helyszínre sietni, különben az illető végigácsoroghatja a szertartást.

– *Ahogy utánaolvastam, a színtisztnak tetsző evangélikusságon is föl-tűnhetnek foltok...*

– Ez történelmi gyökerű dolog. Az izlandi evangélizáció nem belülről jövő igény volt, hanem kívülről, egy elnyomó hatalom térítette le őket a katolikus útról. 1550-ben a dán király seregei szállták meg a szigetet, és ki is végezték az utolsó katolikus püspököt. Számos olyan szövegemlék maradt ebből az időszakból, amelyben Izland népe visszasírja a „Máriákat” és a szenteket, amelyeket ugye kihajítottak a templomokból. Az izlandi népet megfosztották egy olyan tartalomtól, amely számára fontos, becses volt. Mindezekért az evangélikus liturgiában ma is előszeretettel veszik elő Máriát.

Természetesen Krisztus áll a középpontban, de bizonyos „oldaloltáros” megoldások azért elő-előfordulnak. Mindazonáltal az izlandi evangélikus liturgia sokkal inkább hasonlít a katolikus egyházi szertartásokra, mint mondjuk az itteni evangélikusra –

ornamentikájában, szövegezésében, szóhasználatában, felépítésében.

– *Térjünk vissza a pályájához! Tehát ott tartottunk, hogy nekivágtott északnak...*

– A Zeneakadémiáról egy pár száz lelkes halászfaluba kerültem kvázi kántortanítónak. Az 1900-as évek elején létrejött új településformák egyike volt ez a falu. Korábban a mezőgazdaság a belsőbb, termékenyebb területeken folyt. A halászfalvakkal egyfajta városi mintát képeztek le. Még a katolikus időkben a templomépítés mentesített az adófizetéstől, ezért Izlandon majdnem minden módosabb tanya mellett épült egy kis templom. Így ott is, ahol én szolgáltam.

Az előző kántort – aki mindösszesen egy háromhetes harmóniumkurzust abszolvált a fővárosban, így végezte a szolgálatát – nyugdíjazták. Az itteni elvárásoknak tehát kezdetben nem volt nehéz megfelelni. A már megszerzett szakmai tapasztalatot itt nem hasznosítottam, de aztán az élet utamba hozta a lehetőségeket. Pár évvel később ősbemutatóját tartottuk például *Kodály Zoltán Missa brevis* című darabjának az ország egyik legkiválóbb orgonaművészevel és annak kórusával karöltve. Az izlandi állami szimfonikus zenekart is vezényelhettem világhírű szólistákkal – például *Molnár Andrással* – az új templom szentelésekor, amikor is Kodály *Buda-vári Te Deumát* adtuk elő.

Közben a falubeli tevékenységünk is országos figyelmet keltett, elég híresek lettünk a keleti végeken. A kórusmunkánk akkora vonzerővel bírt, hogy több mint kétszáz kilométeres körzetből jártak hozzánk az emberek. Tudvalevő: ha ingerszegény környezetben valami történik, az sokakat megmozgat. Itthon a sok siralom mellett is a bőség zavara uralkodik – bár a magaskultúrával való találkozásra keveseknek van lehetőségük a létfenntartásért folytatott küzdelem közben...

– *2000-ben lett konzul, mi történt a közbülső években?*

– Izlandon nyolc évig éltünk, 1995-ben hagytuk el a szigetet. Szakmailag mindent elértem, amit csak kívánhattam. Nem vagyok az a típus, aki élete végéig foggal-körömmel meg akarja tartani a már megszerzett pozícióit. Engem mindig az új kihívások, az új környezet érdekelt. Ezért aztán két évre Németországba, Luxemburg mellé költöztünk. Elkezdtem megint egyházzenei munkát keresni, bár a trieri püspökség környéke katolikus vidék. Aztán egyszerre csak azon kaptam magam, hogy újra egy bizottság előtt állok, „ltéletükre” várva. Egy kis rajnaplzi borászfaluban, ahová kántornak jelentkeztem, a helyi potentátok aggodalmas tekintettel vizsgálták az életrajzomat. Az ehhez hasonló pillanatokban sok minden átsuhan az ember agyán a múltból, a tanulás-gyakorlás évek, a külföldi küzdelmek, az egyetemi katedra... De végül – „nagy nehezen” – meggyőztük őket is. *(Nevet.)*

– *Aztán hazajötték...*

– Tíz év után hazatérve nem akadt olyan terep, ahol bárkit is érdekelt volna az a tapasztalat, amellyel odakint gazdagodtam. Mindenkit megkerestem, akivel valaha is kapcsolatban álltam. De mintha megbélyegeztek volna. „Kellett neked hazajönni...” Hamar rájöttem, hogy nem akarok én senkinek semmit bizonyítani. Mivel a kint töltött éveknek köszönhetően anyagilag nem voltam kiszolgáltatva, korunk hőseként különböző vállalkozásokba kezdtem.

UTASSY FERENC ARCHIVUMBÓL

A tapasztalatok hasznosítására az idegenforgalom kínálkozott lehetőségként. Ekkoriban, a szabadság küszöbén már egyre szélesebb néprétegek engedhették meg maguknak, hogy távolabbra utazzanak. Én is megengedhettem magamnak, hogy járjam a világot, jártam is Ázsiától Amerikáig, mert nagyon érdekelt. Ezeket a tapasztalatokat az idegenvezetői tevékenységben mind kamatoztathattam. Vihettem magyarokat olyan helyekre, ahol otthonosabban mozogtam, mint akárki hivatásos vezető.

A kilencvenes évek közepére Izland is nyiladozni kezdett. Az addig félelmetesnek tetsző Kelet-Európa is vonzó úti célá nőtte ki magát, Prága felfedezése után Budapest következett. Így végső soron a Magyarországra irányuló izlandi beutaztatás „apostolává” lettem. 2000-ben pedig hivatalosan is „fölkentek”, konzullá neveztek ki. *(Nevet.)* Tíz év után pedig még egy száamlépcsőt megmásztam, most főkonzulként a csúcsok csúcsán járok. *(Megint nevet.)* Egy olyan pozícióban, amelyet senki nem irigyl tőlem, hisz ehhez valamiképp örülnnek vagy megszálloznak kell lenni.

– *Mi jellemzi az izlandi embert azonkívül, hogy – a Wikipédia tanúsága szerint – „vikinges”?*

– Minden embercsoportot alapvetően meghatároz az a klíma, amelyben él. Izland szeles, ritkán lakott ország. Amikor az embernek a szomszédja húsz kilométerre lakik, hangosan kell neki szólni, hogy meghallja. Az izlandiak ezért nem tudnak halkan beszélni. Bárhol a világban hihetetlenül sikeresek, a sziget lakosságához – háromszázezer fő – képest óriási arányban töltenek be vezető posztokat szerte a világban. Érdekes, hogy mégis jellemző rájuk valamiféle kisebbségi komplexus. Sokszor a fellépésüket jellemző magabiztosság csupán a belső félelmeket palástoló máz. Az izlandiakra jellemző még a nagyon komoly összetartás.

Kifelé abszolút véd- és dacsözövéstéget alkotnak. Befelé persze lehetnek nézeteltéréseik.

– *Ha visszagondol, melyek voltak a legmeghatározóbb élmények az „új világban”? Milyen volt megvetni a lábat Grönland és Skócia, a távoli otthon és az Északi-sark között?*

– Amikor ’87 őszén Izlandra készültem, küldtek nekem az Interkoncerttől egy *csak oda* szóló repülőjegyet meg körülbelül ötvendollárnyi kölcsönt – az utóbbit az első fizetésemből vissza kellett utalnom. Felemás érzésekkel szálltam repülőre. Óriási félelem volt bennem. Az útlevelemben nem volt izlandi vízum. Ehhez ugyanis ki kellett volna küldeni Moszkvába, erre azonban már nem volt idő. Megígérték nekem az izlandi ügyintézők, hogy ha megérkezem, ezek a papírokok ott várnak majd. A szocializmus emlőin felnőve nehezen tudtam elképzelni mindezt.

Leszállva a vadonatúj, pálmafákkal díszített, padlószőnyeges terminálon, azt sem tudtam, hol vagyok. Az *Immigration* feliratú ablakhoz mégis csak eljutottam. A bent ülő fiatalember rögtön odanyújtotta nekem a várt dokumentumokat, majd a kezét is, mondván: „Isten hozott minálunk!”

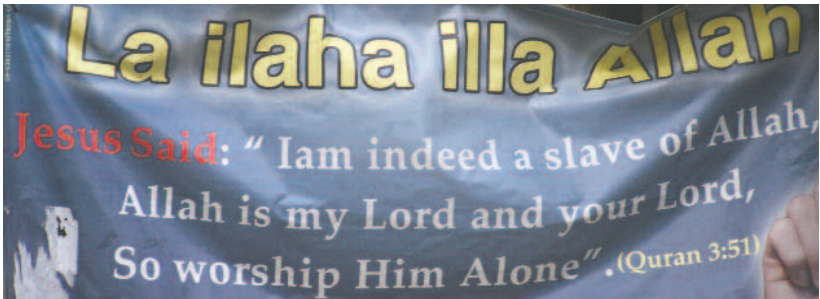
Még egy meghatározó élményt említenék. 1990-ben, a *Missa brevis* bemutatója után háromoldalas fényképes interjú készült velem az izlandi sajtóban, amely egy csapásra országos hírvé tett. Két hónappal később egy nyári kurzuson meglátogatott bennünket a köztársasági elnök asszony. Én szokásomhoz híven módszeresen kerültem a feszélyező helyzetet, egy lépcsőfordulóban azonban a fő-zeneigazgatóval együtt rajtam ütöttek. A karizmatikus hölgy rögtön tudta, ki vagyok, és elkezdte sorolni, mi mindent tud rólam. Aztán kezét nyújtott, és azt mondta: „Szeretném itt és most megköszönni mindazt, amit ezért a népért tett.”

■ KINYIK ANITA

A M E G T A L Á T

Beduin kisfiú tevéjével a Júdeai-sivatagban

Keresztényeket célzó muszlim propaganda Názáretben

Betlehemi palesztin kilátások – a szemközti hegyen Jeruzsálem egy új negyede

► **Harminchárom protestáns lelkipásztor, hitoktató, presbiter és egyházi alkalmazott küzdötte föl magát – szigorú átvizsgálás után – január 30-án az izraeli repülőjára.** Ahányan, annyiféle gondolattal és elképzeléssel, előképzettséggel és ismerettel, óhajjal és félelemmel indultunk útnak. A Szentföldön talált valóság mégis mindnyájunkat meglepett, és Jézusról is, magunkról is újat, fontosat tanulhattunk. Csak nyitott szív kellett hozzá, a többi ott várt és vár minket.

Egy modern ország

„Míg Jeruzsálem imádkozik és Tel-Aviv táncol, Haifa dolgozik” – tartja a modern Izraelre és három nagyvárosára oly jellemző mondás. Az első ugyanis az ország vallási, a második a kulturális, a harmadik pedig az ipari központja. Kettő közülük a huszadik században alapított település, egyedül Jeruzsálem állt már a kétezer évvel ezelőtti időkben is.

A Jézus nyomait kutató szentföldi zarándok bizony könnyen zavarba jöhet, ha túl sok elvárással érkezik ide, különösen, ha protestáns az illető. Mert egy vadonatúj – olykor felhőkarcolós – városokkal, autópályákkal és a csepegtetési öntözőrendszernek köszönhetően zöldellő

sivatagokkal teleszórt, modern ország képe rajzolódik elé. Izrael lakosai büszkéek is arra, amit az elmúlt bő hatvan évben felépítettek, gondoskodásuk pedig mindenhol érezhető, hiszen olyan, mintha Nyugat-Európában járnánk: tiszta, rendezett utcák és házak fogadnak minket mindenhol a zsidó városokban.

Templomok

és konfliktusok között

Szép ország ez, de nem tűnik úgy, mintha Jézusnak bárhol is maradt volna hely benne. Mert nemcsak a városok és a vidék változott meg kétezer év alatt, hanem a szent helyek is: többnyire – a bizánciaknak, később a keresztieseknek, majd az elmúlt

évszázadban a római és a keleti egyháznak köszönhetően – csillogó-villogó templomok nőtték a helyükön, amelyek fölé – akár a még meglévőre is – olykor újabbak épültek.

A katolikus és a különféle keleti egyházak között szabályos verseny alakult ki a szent helyek birtoklásáért, és a versengésben néha bizony még a tények elferdítésétől sem riadtak vissza a felek. Az angyali üdvözlés helyszíne fölött magasodó többszintes katedrálisban, a betlehemi születés barlangjában vagy a Szent Sír-bazilika templomkomplexumában turisták százai akár órákon át is sorba állnak – az öröktől-papoktól folyamatosan csendre intve –, hogy az olykor futószalagon megtartott misék közötti rövid szünetekben néhány másodpercre megállhassanak a szent vagy bizony jó pár esetben csak a hagyomány szerint annak vélt helyen.

Bár alapvetően béke van Izraelben, a háttérben meghúzódó feszültségek azért úton-útfélen érzékelhetők. Nem csak az arabok és a zsidók nem kedvelik egymást, törésvonalak húzódnak

Jeruzsálem látképe az Olajfák hegyén álló Könnycsepp-kápolnából

Életre kel

► **A protestáns lelkipásztorok számára szervezett zarándokút evangélikus lelki vezetőjét, Kézdy Péter piliscsabai lelkészt elményeiről és csoportvezetői feladatáról kérdeztük.**

– A zarándoklat nekünk, protestánsoknak talán kissé katolikus ízzé sző. Létezik azért protestáns zarándoklat is?

– Testi és lelki felüdülésre mindenkinek szüksége van. Erre alkalmas lehet egy színház- vagy városlátogatás, vagy éppen a síelés is. Egy szentföldi út nyilván inkább azoknak

jelenthet feltöltődést, akik kifejezetten a Biblia és annak üzenete iránt érdeklődnek. Nekik valóban mély lelki élmény lehet egy ilyen utazás, függetlenül attól, hogy milyen felekezetűek.

– Önt milyen lelki élmények érték az egy hét alatt?

– Számítottam arra, hogy Izrael nagyon érdekes ország, de arra nem, hogy nagyon szép is. Azt hittem, majd zord, kietlen és sivár táj fogad, tele kerítésekkel, katonai ellenőrzőpontokkal és a könyvekből ismert ókori romokkal, ezzel szemben gyönyörű tavaszi idő, jó levegő, zöldellő erdők és virágzó fák vártak minket, és gyönyörű természeti kör-

nyezet a Genezáret-tóval, a Holt-tengerrel vagy éppen a Tábor hegyével. Eszembe jutottak Jézus szavai az ég madarairól és a mezők liliomairól (Mt 6,26.28) vagy a Hermón hegy harmatos tetejét említő zsoltár (Zsolt 133) és az a zarándokének is, amelyik arról szól, hogy Jeruzsálemet látni milyen gyönyörűség (Zsolt 122).

– Elkezdett életre kelni a Biblia?

– Olyan volt ez a körút, mint egy bibliai képeskönyv. Itt, a Genezáret-tó partján köthettek ki a tanítványokká lett halászok, ott, a hegyek oldalában tátongó barlangokban rejtőzhettek a Róma ellen lázadó zélóták. Helyenként úgy meglevene-

dett egy-egy ige, hogy borsódzott tőle a hátam. Amikor az idegenvezetőnk megmutatta, melyik völgyben éri el a Holt-tengert a Jeruzsálem alól érkező Kidrón-patak, szinte életre kelt az ezékieli prófécia. E szerint a templom küszöbe alatt élő víz forrása fakad, amely megtölti a völgyeket, és életre kelti a Holt-tengert (Ez 47,1–12). Különösen akkor értjük meg ennek a bibliai szakasznak a mélységét, ha megtapasztaljuk, hogy milyen meghatározó Izraelben a vízhiány problémája. Mert igaz ugyan, hogy termővé teszik még a sivatagot is, de az elöntözött víz hiányzik a Genezáret-tóból, a Jordánból és a Holt-tengerből. Ezé-

kiel ezzel szemben bőséges, kikapadhatatlan forrásról beszél.

A békesség forrására is gondolhatunk, amelyben szintén annyira érezhető a szükség ezen a tájon. Mi, magyarok biztosan más képet használnánk a bőség érzékeltetésére, hiszen olyan szerencsés földrajzi környezetben élünk, ahol egyelőre nem kell szembenéznünk a víz hiányával. A szentföldi körülmények között sokkal erősebben hat Jézus szava: „...aki énbenem hisz, nem szomjazik meg soha” és „annak belséjéből élő víz folyamai ömlenek” (Jn 6,35; 7,38).

– Az út során milyen lehetőségek voltak a lelki élmények elmélyítésére?

T

S

Z

E

N

T

F

Ö

L

D

az egyes csoportokon belül is: az arabokat a keresztyén–muszlim ellentét osztja meg – Názáret, Kána, Betlehem etnikailag ugyan homogén, de vallásilag vegyes város –, a zsidóságon belül pedig a számban egyre gyarapodó ultraortodoxok keltik a feszültséget azzal, hogy vallási okokból nem ismerik el Izrael államot, és ezért katonai szolgálatot sem hajlandók vállalni. Hogy a számunkra különösen fájdalmas keresztyén megosztottságról, amelyre már az előbb is utaltunk, ne is beszéljünk.

Mindenki birtokolni akarja tehát a szent földet, és ennek hatása alól nem tud kibújni a Krisztus békéjét kereső zarándok sem.

Mégis hol van hát Jézus?

Aztán ahogy telnek a napok, lassan rájövünk, hogy jó pár zavarónak vélt tényező, amit a kétezer év vagy a mai helyzet ráakodásaként élünk meg, amiről azt gondoljuk, hogy távol visz minket Jézustól és korától, akkoriban ugyanígy megvolt. És kiderül az is: ezek nemhogy megfosztának a lelki élménytől, de sokszor

éppen a Szentírás-beli körülmények jobb megértését segítik.

Hányszor olvassuk a Bibliában, hogy a tanítványok versengtek egymással, vagy hogy a tömegben nehéz volt az Úr közelébe jutni. Vagy a Golgotára vezető úton vajon nem volt bazár akkoriban, amikor még a templom is tele volt árusokkal? Bizonyára akkor is színes és hangos forgatag volt az utcákon, és a megfeszítést kiáltó emberek akkor sem néma, részvételt telt dobogással nézték a keresztyén Jézust. Mint ahogy a maihoz hasonló politikai, vallási, etnikai konfliktusokkal volt terhelve az akkori társadalom is. Elég, ha csak a zsidók és a szamaritánusok, a zélóták és a rómaiak vagy a farizeusok és a szadduceusok közötti ellenségeskedésre gondolunk.

Szentföldi körutunk első állomása a Boldogmondások hegye volt. Jelképes kezdőpontnak bizonyult a *Hegyi beszéd* Genezáret-tó melletti helyszíne. Hiszen az itt elhangzott jézusi tanítás első pontja éppen arra figyelmeztet minket, hogy boldogok a lelki szegények. Bár többféleképpen is értelmezik ezt a mondatot, számunk-

ra az egy hét alatt az a jelentése vált érvényessé, amely szerint boldogok azok, akik a lelküket kiüresítik a Szentlélek számára. Kiüresedünk, hogy Krisztus beköltözhessen a szívünkbe, és ezáltal felül tudjunk emelkedni az elvárásainkon, a rögeszméinken, az előítéleteinken, a másikkal szemben érzett feszültségeinken, a felekezeti-vallási adok-kapokon, sőt talán még a protestáns elbizakodottságunkon is. Aki nem elég nyitott és nem elég üres szívvel érkezik a Szentföldre, az nem úszhatja meg a maga Via Dolorosáját, így az út végén mégis más emberként térhet majd haza.

■ KISS SÁNDOR

Összeállításunk a Makrovilág Utazási Iroda támogatásával készült. A zarándokutakra szakosodott, huszonhét éves tapasztalattal rendelkező utazási iroda rendszeresen szervez szentföldi tanulmányutakat. Ezekről és a jövőben induló protestáns csoportokról a következő elérhetőségeken kapható felvilágosítás: makrovilag.hu, makro@makrovilag.hu, 1/217-5307.

Keresztyén arab temető Kánában

A „beduin űvegtigris”

Izraeli katonákkal

Hajókázás a Genezáret-tavon

Áhítat

Evangélikus templom a bazár tövében

A muszlimok befalazták az Aranykaput, hogy a Messiás ne mehessen át rajta

lt a Biblia

– Bár az utat szervező Makrovilág Utazási Iroda több évtizedes tapasztalattal bír a zarándokutak szervezésében, mivel ez volt az első protestáns csoportja, még nem volt kialakult gyakorlata a lelki vezetésnek. A reggeli és az esti áhítatot a szálláshelyen tartottuk, a napközbeni igemagyarázatot pedig egy-egy szent helyen. A szervezők láthatólag nem tudták elképzelni, hogy protestáns csoport katolikus templomban is tarthat áhítatot, ezért egy kivételével mindegyiket szabadtéri helyre szervezték meg. Nem bántuk, gyönyörű helyek voltak, jó volt elcsendesedni az ég alatt, természetközben – a Genezáret-tó partján,

a Tábor-hegyen, Caesarea ókori színházában, a betlehemi Pásztorok mezején, a kumráni romkertben és Joppe tengerre néző parkjában. Feszített volt a program, nem volt idő megállni, szemlélődni. Az áhítatok napközben alkalmat teremtettek az elcsendesedésre, este a közösségi reflexióra. Az úrvacsorás istentiszteletünket a jeruzsálemi evangélikus Megváltás templomában tartottuk, amely közvetlenül a Szent Sír-bazilika mellett áll. A Via Dolorosa bazárja és a bazári hangulatú Szent Sír-templom után csodálatos élmény volt belépni a csöndes, tágas, tiszta evangélikus templomba, énekelni, istentiszteletet tartani és

az oltár körül állva egymásnak adni az úrvacsorát.

– *A csoportos utazás nem akadály a elmélyülésnek?*

– Épp ellenkezőleg. Nem csak a látnivalók, a szent helyek jelentettek élményt. Sokat tettek hozzá az útítársak és az idegenvezető – a legendás *Simon Segali* – is. Én azt élttem át, hogy a csoport gazdagította az élményt. Jó volt egymás gondolatait hallani, megosztani másokkal érzéseinket. Mások szavai szavakat adnak nekünk is, segítenek kifejezni azt, ami bennünk van, amit átélünk Jézus nyomában járva egy hét alatt.

■ K. S.

HIRDETÉSEK

Az egyházzenei bizottság felhívása

Az egyházzenei bizottság idén is meghirdeti az *egyházzenei tevékenység* és az *orgonajavítás* anyagi támogatását segítő pályázatait. A pályázat részletes kiírása és a pályázati adatlapok az *egyhazzene.lutheran.hu* honlapon található. A pályázatok beadási határideje: április 30., illetve május 15. Késve és/vagy hiányosan beadott pályázatokat nem tudunk figyelembe venni.

Elektronikus hozzáférés hiányában levélben vagy telefonon lehet felvilágosítást és adatlapot kérni az alábbi címen: Kendeh Gusztáv, 8360 Keszthely, Hévízi út 46.; illetve 20/770-3741.

Egyházzenei bizottság

Hittansegédanyagok a nagyheti és pünkösdi ünnepekörhöz

A nagyheti és pünkösdi ünnepekörhöz kínál hittansegédanyagokat a Boldi Maci Kft. A *Virágvasárnaptól pünkösdig* című színező, valamint a *Nagyheti kerék* elnevezésű foglalkoztatólapok a kisebb korosztálynak készültek. A már írni-olvasni tudók a *Nagyheti szökeleső rejtvényfüzet* című kiadvánnyal eleveníthetik fel ismereteiket. Hitoktatók, óvónők figyelmébe az A3-as méretűre összecukható, fából készült, hordozható asztali színházat ajánljuk, amelyhez a nagyheti-mennybemeneteli-pünkösdi eseményeket megjelenítő szemléltető csomag tartozik. Bővebb információ a *boldimaci.hu* honlapon található. A kiadványok megrendelhetők *Boda Zsuzsánál* a 20/824-8283-as telefonszámon vagy a *zsuzsa.boda@lutheran.hu* e-mail címen.

»...AZ IGAZAKNAK PEDIG SZÉP JUTALMUK LESZ« (PÉLD 13,21)

Ami szép, az jó is?

Az esztétika igénye a kortárs teológiai gondolkodásban

Dies Academicus március 27-én, csütörtökön az Evangelikus Hittudományi Egyetem (EHE) dísztermében. A konferenciára minden érdeklődőt szeretettel várunk.

A részvételi szándékot az ebédigény megjelölésével március 24-ig kérjük jelezni a *teologia@lutheran.hu* e-mail címen vagy az 1/469-1050-es telefonszámon.

Program

10.00–10.10: Köszöntés és a nap témájának megközelítése – *dr. Szabó Lajos* rektor • 10.10–10.30: Sebeivel gyógyulunk meg – A szép és a rút kegyelmi kapcsolata a teológiában – *dr. Békési Sándor*, a Károli Gáspár Református Egyetem Hittudományi Karának egyetemi docense • 10.30–10.50: Etika és esztétika a magyar irodalomban – *dr. Érfalvy Livia*, a Budapest-Fasori Evangelikus Gimnázium igazgatóhelyettese • 10.50–11.00: Az egyetem énekkarának szolgálata, vezényel *dr. Kinczler Zsuzsanna* egyházzeneész • 11.00–11.20: Az igehirdetés szépsége – *Szabóné Mátrai Mariana* püspökhelyettes, az EHE Gyakorlati Intézetének vezetője • 11.20–11.50: Szünet • 11.50–12.20: Hogyan lesz a jóból szép és a szépből jó a színpadon? – *Balázsovits Lajos* színész-rendezővel beszélget dr. Szabó Lajos rektor • 12.20–12.40: Az arc vonzereje: biológiai és pszichológiai nézőpontok – *dr. Meskó Norbert*, a Pécsi Tudományegyetem főiskolai docense • 12.40–13.00: Hálózatok és esztétika – *dr. Csermely Péter*, az MTA levelező tagja, a Semmelweis Egyetem egyetemi tanára • 13.00–13.15: Könyvbeutató: *Teológia és kultúra* – Az Evangelikus Hittudományi Egyetem oktatóinak tanulmánykötete • 13.15: Ebéd (előzetes jelentkezés alapján)

Disputa a Petőfi Irodalmi Múzeumban a holokauszt- emlékévkapcsán

Az Asztali Beszélgetések Kulturális Alapítvány a Petőfi Irodalmi Múzeummal együttműködve szeretettel várja az érdeklődőket következő disputájára március 27-én, csütörtökön 18 órától a Petőfi Irodalmi Múzeumba (Budapest V. ker., Károlyi u. 16.). Beszélgetőpartnerek: *György Péter* esztéta és *Szabó B. András* evangélikus lelkész. Téma: *Az emlékezés lehetőségei – Disputa az emlékezetkultúráról a holokauszt-emlékévkapcsán*. Moderátor: *Galambos Ádám* evangélikus teológus. A beszélgetés élőben a *pim.hu* oldalon is követhető.

A rendezvényre a belépő felnőtteknek 600 forint, diákoknak és nyugdíjasoknak 300 forint. A belépővel a Petőfi Irodalmi Múzeumot támogatja.

Disputa az emlékezetkultúráról és az Ámos Imre tiszteletére írt kéziratok átadása

Az Asztali Beszélgetések Kulturális Alapítvány és a Pest Megyei Múzeumok Igazgatósága meghívja az *Ámos Imre és a 20. század – Kortárs összművészeti kiállítás* kéziratainak átadó ünnepségére március 30-án, vasárnap 15 órára Szentendrére, a Művészetszalonba (Bogdányi út 32.).

Program: 15.00: *Horváth-Hegyi Olivér* szentendrei evangélikus lelkész és *Vajda János*, a szentendrei zsidó hitközség vezetőjének disputája. Moderátor: *Galambos Ádám* evangélikus teológus. Téma: *Zsidó–keresztény párbeszéd az emlékezetkultúráról a holokauszt-emlékévkapcsán*. • 16.00–16.10: *Az Ámos Imre és a 20. század – Kortárs összművészeti kiállítás* irodalmi kéziratainak átadása az Ámos Imre – Anna Margit Múzeum számára. A merített papírra készült írásk szerzői: *Darvasi László, Ferdinandy György, Juhász Ferenc, Kertész Imre, Krasznahorkai László, Lator László, Parti Nagy Lajos, Petőcz András, Podmaniczky Szilárd, Takács Zsuzsa, Závada Pál*. • 16.10–17.00: *Egy korszak a történelmi traumák között* című tárlat megtekintése. • 17.00: *Basics Beatrix* kurátor és *Romsics Ignác* történész disputája. Moderátor: *Galambos Ádám* evangélikus teológus. Téma: *Egy korszak történelmi traumák között, avagy az emlékezés történeti és művészeti aspektusai*. A rendezvényre a belépés ingyenes.

Emlékezés a száz éve született Tihanyi János lelkészre

► „A halál nem a vég, a halál egy kapu, amelyen át az Atyához megyünk” – *Tihanyi János* személyének felidézésekor mindig ezek a szavak jutnak eszembe először. Hitetlenkedő vagy elkeseredett barátainknak és ismerőseimnek is ezeket adom tovább. Bevallom – erőtlenségem vagy önsajnálatom esetén –, sokat jelentenek számomra is. Ez a mondat alig fél évvel halála előtt rákoskeresztúri lakásában hangzott el, ahol nyolcvannyolc évesen a feleségével, *Zsóka* nénnivel vendégül látott, amikor a Somogy-Zalai Egyházmegye és gyülekezeteinek történetét bemutató könyvhöz eredeti forrásanyagot gyűjtöttem. Beszélgetésünk során – az évtizedeken átszaladva – számos, addig ismeretlen adat birtokába jutottam. Az idézett szavakat helyéről fiatalosan felpattanva, szenvedélytől fűtött hangon mondta el. Olyan tüzesnek tűnt, s olyan erővel hatott rám, mint fél évszázaddal korábban szepetneki templomunk szószékéről elhangzott prédikációi.

Ki volt Tihanyi János? Családapa, nagyapa, dédapa, szerető férj és lelkész. Nekem gyermekkorom papja, aki – szüleim mellett – először ültette belém a hit csíráit. Isten csodálatos kegyelme, hogy utódja – *Weiler Henrik* – ezt erősíthette meg konfirmációm alkalmából.

Tiszberger (1942-től: Tihanyi) János 1914. március 22-én született Kaposzsekcsőn német eredetű, evangélikus családban. Édesapja, *Tiszberger János* a falu kovácsa volt. Édesanyját – *Gehring Évát* – kisgyermekként, hároméves korában veszítette el. Az övegyen maradt apa új társat keresett három gyermeke felneveléséhez. Hamarosan öt gyermekről való gondoskodás várt a határozott jellemű, keményen dolgozó családfőre.

Bár szerényen éltek, de az apa az akkor még gyenge fizikumú Jánost nem állíthatta maga mellé a kovácsműhelybe, ezért taníttatták. Tihanyi János a szomszédos Dombóvár katolikus főgimnáziumában tett érettségi vizsgát 1932-ben. A világ s az ország gazdasági válsággal küszködött. A munkanélküliség tetőzött. Az értelmes ifjú nem télenkedett, fizetés nélküli írniok állást vállalt faluja jegyzői hivatalában, majd két év elteltével a lelkési pálya mellett döntött. *D. Kapi Béla* püspök avatta lelkésszé 1940-ben.

Rövid bakonycsernyei segédlelkései szolgálat után Szepetnekre került helyettes lelkésznek. A zalai, német eredetű gyülekezetben 1942. február 20-án vette át hivatalát. Próbatételek sora várt rá. Rendet kellett teremtenie a felbolygatott, belső feszültségekkel terhelt, megosztott gyülekezetben.

A német, majd az orosz megszállás alatt is Szepetnek lelkésze volt. A front viszonylag békésen vonult át a falun, de a tragédiák nem kerültek el. Temetnie kellett családjá védelmére kelt s ezért idegen katonák golyóitól elvérzett apát és fiút, bombatámadás következtében elhunyt házaspárt, de szerelemföltésből megölt lányt is. Közben átélte gyülekezetének újabb nagy traumáját: a közeledő orosz csapatok elől 1944 decemberében külföldre menekült száznolc, a gyülekezet több mint húsz százalékát kitevő, politikailag jobban exponált ember. A határok lezárása előtt – 1945 júniusának elején – többségük még haza tudott jönni, de

így is a „kint rekedtekkal”, a polgári áldozatokkal, a harctereken hősi halált halt katonákkal és fogságba esett, majd új hazát választó „önkéntesekkel” együtt a gyülekezet lélekszámának több mint tíz százalékát elveszítette.

Az 1948-as kitelepítés két személyt, az 1950 nyarán végrehajtott hortobágyi deportálás két családöt érintett. Ezekkel együtt egyre szembetűnőbbé vált a számos gyülekezetünket is régóta érintő „gyilkos kór”, az „egykezés” következményeinek kétségbeejtő hatása. Tíz év alatt az anyaegyház lélekszáma huszonöt százalékkal csökkent.

A nehézségek ellenére Tihanyi János egyéni sorsa kedvezően alakult. Felejtethetlen események következtek. Családi életének egyik legboldogabb szakasza Szepetnekhez fűzte. Ide hozta ifjú feleségét, *Stráner Erzsikét*, akivel 1942. november 26-án kötött házasságot a kaposzsekcsői evangélikus templomban. Öt gyermeke közül három – *Éva* (1943), *Márta* (1945) és *Eszter* (1948) – itt született. *János* (1951) és *Judit* (1954) érkezése már új helyén örendezte meg a családot.

Szepetneki szolgálatát – amíg erre lehetősége volt – magyar és német nyelven végezte. Lelkési munkájában gyakran helyettesítette apósa, *Stráner Vilmos* nyugalmazott kaposzsekcsői lelkész, aki az 1932-ben elhunyt Stráner Vilmos teológiai professzor fia volt. A kántori teendőket az iskolák államosítása után felesége látta el.

A falu evangélikusait ért háborús megpróbáltatások és a fáradhatatlanul végzett lelkési munka hatására Tihanyi János szolgálatának utolsó éveiben már békésebb viszonyok és lelki ébredés jellemezte a megcsappant helyi közösség életét. Természetes volt a konferenciákon való részvétel Gyenesdiáson, a Kapernaumban. Gyümölcsözően folytak a gyermek- és felnőtt-bibliaórák otthon, a parókia udvarán kialakított gyülekezeti teremben, a Bethesdában.

Ebből a korból egy tárgyi emléket most is őrzök. Több mint emlék: a legnehezebb időkben is velem volt az *Újtestamentum*, amelyet bibliakörösként tőle, lelkészemtől kaptam.

Nem feledhetők az evangélizációs együttlétek sem. Egy ilyen alkalom vezetett távozásához is. Egyházkos-

zári presbiterek egy vidéki evangélicizációs útján felkeresték, és arra kérték, hogy fogadja el gyülekezetük megüresedett lelkési állását. Egyhetes töprengés után engedett a szülőföld hívásának, és 1951 tavaszán – kilenc év szolgálat után – szülőhelye közelébe, a Baranya megyei Egyházaskozár gyülekezetébe távozott.

Egyházaskozár evangélikusai is német eredetűek. Itt azonban nem a „kimenekülés” okozta a fogyást, hanem a kényszer.

A gyülekezetből 1944 karácsonyán hetven személyt málenkij robotra hurcoltak. Többen közülük sosem tértek vissza. A harctereken elhunytakkal együtt ötvennyolc halálos áldozatot követelt a háború. Közel nyolcszáz személyt – két lépcsőben (1947 nyarán és 1948 májusában) – Németországba telepítettek. A lélekszám negyedére csökkent.

Az itthon hagyott kis közösség és szórványainak evangélikussága nem tartozott a vagyonosabbak közé, de dolgozó, melegszívű emberek voltak, s ő nem aggódott a holnapért. Hirdette: „Keressétek először Isten országát és annak igazságát, és minden megadatik néktek.” Vallotta és hirdette az imádság csodálatos erejét is, amelyet saját életében is megtapasztalt hastífuszából való különös felgyógyulása során.

Közel két évtizeden át volt hűséges lelkipásztor a falujában és a környező falvakban lakó evangélikusoknak. Hosszú ideig motorkerékpárral, később Trabanttal rózta a kilométereket. Állandó munkatársként és kántorként felesége segítette. A szórványgondozás elengedhetetlen részét képező utazgatás azonban nem tett jót szervezetének. Ezért – ötvenhat évesen – a kisebb területet magában foglaló Györköny papja lett.

Az ugyancsak német gyökerű, nagy múltú györkönyi gyülekezetet sem kerülte el a kitelepítés. Itt három lépcsőben (1946-ban, 1947-ben és 1948-ban) hajtotta végre a hatóság. A hajdani, 2500 lélekszámú gyülekezet egyharmadára csökkent. (Később többen visszatelepültek.) Ebben a gyülekezetben Tihanyi János nagynevű lelkészek – közöttük a gyülekezet első papja, *Szeniczai Bárány György* – késői utódjaként tíz évig (1970–1980) hirdette az igét. Hatvanhat éves korában ment nyugdíjba.

Feleségével Budapestre, Rákoskeresztúrra költöztek gyermekeik közelébe. János bácsi érszűkületből adódó betegségei miatt lelkési szolgálatot már nem vállalt, de hűséges kísérője volt Zsóka nénninek, akire új gyülekezetükben még hosszú éveken át kántorként számítottak. A szikár pap és a törekény papné, a csodálatos házaspár életük utolsó pillanatáig Budapest evangélikus egyházi rendezvényeinek elmaradhatatlan résztvevői voltak. Hogy egymásnak teremtette őket az Úr? Igen. Ezt a földi életből való távozásuk is jelzi. János bácsi 2003 januárjában kórházba került. Három nap múlva – január 20-án – onnan szólította magához a mennyei Atya. Lélekben is mindig mellette álló felesége alig két hét múlva, temetése napján követte.

A 2002 szeptemberében történt találkozásunkon nemcsak Szepetnek-ről, hanem a közel kilenc évtizedet átölölő – megpróbáltatásoktól sem mentes – életút számos eseményéről is szó esett. Az egyházunk számára is fontos, kordokumentumként értékelhető beszélgetést videofelvétel őrzi, Tihanyi János és Stráner Erzsébet emléké pedig mi mindnyájan, akik ismerjük és tiszteljük lehetővé.

■ DR. JÁNI JÁNOS

„Ez az a nap!” roadshow Kiskőrösön

► 2000. június 10-én a *Felvonulás Jézusért* rendezvénnyel indult útjára az a mára már fogalommmá vált könnyűzenei fesztivál, amelyet „*Ez az a nap!*” néven tartanak számon a magyarországi keresztények. A fesztivál ökumenikus összefogással próbálja elérni elsősorban a fiatalokat hitébresztő, hitükben megerősítő, hitük megélésére buzdító igehirdetésekkel, biztonságtételekkel, magyar és külföldi énekesek, zenekarok dicsőítésvezetésével. Szervezői 2014-ben öt állomást érintő roadshow-t indítottak, melynek egyik helyszíne március 15-én Kiskőrös volt.

A kiskőrösi gyülekezetekben gyorsan elkeltek a jegyek, és a mintegy ezer főt befogadni képes városi sportcsarnok kétharmada megtelt. A környékről érkezett érdeklődők közül többen hosszabb utat is megtettek azért, hogy részesei legyenek a háromórás rendezvénynek. Az estet László Viktor, az „*Ez az a nap!*” megálmodója és szervezője indította köszöntésével, majd Csizsér László vezetésével kezdődött meg a lelki töltekezés. Domonyi László, Kiskőrös polgármestere köszöntésében kiemelte: különleges a város helyzete, hiszen a felekezetek közötti kapcsolat nagyon jó, így a település lelki egészsége jó kezekben van. Együttal megköszönte a szervezőknek, hogy Petőfi Sándor szülővárosát választották helyszínül. Megjegyezte: mintha különleges összjátéka lenne Istennek,

hogy a nemzeti ünnepen pont ebbe a városba érkezett a roadshow. Igei üzenettel – miként (Budapest kivételével) a roadshow többi helyszínén is – az evangélikus országos missziói lelkész szolgált a 84. zsoltár alapján. A zsoltár szerzője így énekel: „*Testem és lelkem ujjongva kiált az élő Istenhez*”, hisz tudja, akkor lesz igazán szabad és boldog, ha testét-lelkét és egész lényét Isten tölti be. Isten ilyen szabad és örömteli életet tervez az ember számára, aki azonban ezt ma gyakran feladja a világ látszólagos szabadságáért és örömeiért – mutatott rá Szeverényi János. A folytatásban Henderson Dávid énekelt, aki a *Voice* tehetségkutató műsorban vált ismertté. Fellépésének különlegessége volt, hogy egyik dalát a roadshow keretében hallhatta először a közönség. Az est utolsó óráját a város külön-

böző felekezeteinek lelkészei nyitották: egymás után imádságban vezették a jelenlevőket, kértek áldást a városra, az egybegyűltekre, és adtak hálát azért az egységért, amely az összegyűlt emberek között van, illetve megköszönték Istennek azt a szeretetet, amelyet minden ember átélhet a vele való találkozásban. Az egység jeleként a lelkészek kézen fogva az Úrtól tanult közös imádsággal, a *Miatyánkkal* zárták le az imádságokat, és egyben ezzel vezették át a gyülekezetet az est utolsó előadójához. *Prazsák László* és csapata fergeteges hangulatot teremtve tapsra, táncra készítette a közönséget, kortól függetlenül. A roadshow a május 24-i, Papp László Budapest Sportarénában tartandó fesztivált volt hivatva előkészíteni, amelyen a *Hillsonggal*, *Pintér Bélával*, Prazsák Lászlóval, a *Gával* testvérekkel, *Graham Kendrikkel* és számos további külföldi és magyar előadóval dicsérhetik majd együtt – több ezren – Istent. „*Ez az a nap, amelyet az Úr elrendelt, vigadozzunk és örüljünk ezen!*” (Zsolt 118,24)

■ SZÜCS MÁRIA

Az „*Ez az a nap!*” alkalmairól további információk a www.ezazanap.hu internetes oldalon találhatóak.

A SZERZŐ FELVÉTELE

► Az új fordítású Szentírásban hétszer fordul elő – minden esetben az esővel kapcsolatos ószövetségi igékben – a *tavaszi* szavunk. Miként a többi három évszak igéivel megtettük, tekintsük át ezeket is a bibliai könyvek sorrendjében, és gondolkozzunk el, mit is üzen számunkra Istenünk a tavasszal, hogy ne aggódva figyeljünk a napokra, hónapokra, az évszakokra és az esztendőkre (lásd Gal 4,10). S a természet megújulásának örvendezve szemünk előtt lebegjen – de ne délibábként – Ászáfnak ez évi igénkben élénk tárt, évszakoktól független, örök érvényű vallomása: „*De nekem olyan jó Isten közelsége! Uramat, az Urat tartom oltalmamnak. Hirdetem minden tettedet.*” (Zsolt 73,28) Az ő örök országában „*nem lesz többé idő*” (Jel 10,6), így éjszaka és tavasz sem, mert az elsők elmúltak. Csak Isten lesz „*minden mindenkben*” (1Kor 15,28). S vele lesz minden gyermeke, aki a zsoltárossal együtt hittel vallja: „*De én mindig veled leszek, mert te fogod jobb kezemet. Tanácsoddal vezetsz engem, és végül dicsőségembe fogadsz. Nincs senkim rajtad kívül a mennyben, a földön sem gyönyörködöm másban. Ha elenyészik is testem és szívem, szívemnek kösziklája és örökségem te maradsz, Istenem, örökké!*” (Zsolt 73,23–26)

KERECSENYI ZOLTÁN FELVÉTELE

Tavasz a Bibliában

„Úgy vártak rám, mint az esőre, mint akiknek *tavaszi* esőt szomjaz a szája.” (Jób 29,23) „A király arcának ragyogása éltet, jóakarata olyan, mint a *tavaszi* esőt hozó felleg.” (Péld 16,15) „Ezért maradtak el az esőzések, *tavaszi* eső sem volt. Mégis olyan a homlokod, mint egy paráznáé, félredobtál minden szemérmet.” (Jer 3,3) „Eszükbe sem jut, hogy féljék Istenüket, az Urat, aki az őszi és a *tavaszi* esőt megadja a maga idejében, és biztosítja az aratásra rendelt hete- ket.” (Jer 5,24) „Ismerjük hát meg, törekedjünk megismerni az Urat! Eljövetele biztos, mint a hajnalhasadás, eljön hozánk, mint az őszi eső, mint a *tavaszi* eső, mely megáztatja a földet.” (Hós 6,3) „Sion fiai, vigadjatok és örüljetek, mert Istenetek, az Úr megadta nektek a szükséges esőt, záport hullat rátok ősszel és *tavasszal*, mint régen.” (Jóel 2,23) „Kérjete esőt az Úrtól a *tavaszi* eső idején! Az Úr alkot viharfelhőket, ő ad záporosőt és mezei növényeket mindenkinek.” (Zak 10,1) Lehet „négy évszakos” imádságod is: „*Jöjj, Uram Jézus!*” (Jel 22,20)

■ Válogatta: G. A.

Oculi vasárnapjára

Szemeim az Úrra néznek szüntelen (Zsolt 25,15)

Figyelmünket sok minden leköti. Sokszor rácsodálkozunk a világ ragyogó, csillogó kincseire úgy, hogy szinte le sem tudjuk venni tekintetünket csábító ragyogásukról. Máskor életünk gondjaira mered tekintetünk, és csak problémáinkat, megoldatlan kérdéseinket látjuk, a magunk érdekét tartva szem előtt, és minden más kívül marad látókörünkön. Merre, hova nézzünk, hogy el ne tévesszük a jó irányt? Jézus egy ismeretlen tanítványa az első század végén egyszerűen és határozottan írta kortársainak: „*Nézzünk fel Jézusra!*” (Zsid 12,2) Jézusra nézzünk, aki a kereszten azért halt meg, hogy mindenki számára nyilvánvalóvá tegye szeretetét, aki előttünk is megnyitotta a menny kapuját. Ez a jó irány. Így célba lehet érni. ■ MADOCsAI MIKLÓS

Mennyei édes Atyám! Te látod, hogy elesettségemben ma még imádkozni sem tudok. Fáradt a hitem és erőtlén. Atyám, végy karodba, mint egy szeretetre vágyó gyermeket, és akkor becsukom a szemem, és csak arra gondolok, hogy melletted vagyok. Csak rád szeretnék nézni, és nem kételyeimre, gondjaimra, ínségemre. Ámen. ■ SAMUEL KELLER

HETI ÚTRAVALÓ

„*Aki az eke szarvára teszi a kezét, és hátratekint, nem alkalmas az Isten országára.*” (Lk 9,62)

Bőjt 3. hetében az *Útmutató* reggeli és heti igéi Jézus követésére hívnak. Ő Isten Báránya, aki szolgálni jött, és meghalt bűneinkért. „Jézus Krisztusban van a mi váltáságunk az ő vére által: a bűnök bocsánata az ő kegyelmének gazdagsága szerint.” (Ef 1,7; LK) „*Nézzünk fel Jézusra, a hit szerzőjére és beteljesítőjére...*” (Zsid 12,2) Oculi: „*Szemem állandóan az Úrra néz, mert...*” (Zsolt 25,15) „Hozzád emelem tekintetemet, aki a mennyekben lakozol.” (GyLK 758,1) E heti igénkben Jézus az ő követésének előfeltételeit közli. Önála senki, semmi nem lehet fontosabb tanítványai életében, akiket ő hív el Isten országának hirdetésére: „*Kövess engem!*” (Lk 9,59) „Ha Krisztus követője akarsz lenni, ne panaszkodj és ne perlekedj, amikor méltatlanság esik rajtad, hanem törd el örömmel. Hiszen a Krisztus mindezt ártatlanul szenvedte el. És adj hálát Istennek, ki méltóvá tett, hogy hasonló légy a Krisztushoz.” (Luther) Pál javasolja: „*Legyetek tehát Isten követői mint szeretett gyermekei, és éljete szeretetben... úgy, mint a világosság gyermekei.*” (Ef 5,1–2.8) Az Úr Jézus egyértelművé teszi az ő követésének igazi feltételeit: ez az önmegtagadás s a kereszthordozás. „*Ha valaki nem hordozza a maga keresztyét, és nem jön utánam, az nem lehet az én tanítványom.*” (Lk 14,27) S ezt a toronyépítés, a hadba vonulás és a megízeltlenült só példájával világítja meg. A szenvedő Jób három böjti kérdése: „*Micsoda az ember, hogy... így törődsz vele?*” „*Miért nem veszed le rólam a szemed?*” „*Miért nem bocsátod meg vétkemet...*?” (Jób 7,17.19.21) Jézusunk nem tiltatta el az ismeretlen ördögűzöt, „*mert aki nincs ellenünk, az mellettünk van*” (Mk 9,40). Ám óvott mások és saját magunk bűnre csábításától, megbotránkoztatásától, hogy ne kerüljünk a gyehenna, a pokol tüzére. Követői lelki vakságát e kérdésekkel leplezi le: „*Még mindig olyan keményszívűeek vagytok? Van szemetek, és mégsem láttok, fületek is van, és mégsem hallotok?* (...) *Még mindig nem értetek?*” (Mk 8,17–18.21) Miért kell óvakodni a farizeusok és szadduceusok kovászatól: tévtanításától, képmutatásától? Krisztus követése (*imitatio Christi*) minden időben meg hasonlást okoz, még családon belül is; mert aki bárkit, bármit jobban szeret nála, méltatlanná vált Isten országára. Luther szerint: „Amin csüng a szíved, és ami re bízod magad, tulajdonképpen az az Istened.” (Lásd Magyarázatos Biblia, 104. o.; 2Móz 20,2.3) Urunk ismét kijelenti: „...*aki nem veszi fel keresztyét, és nem követ engem, nem méltó hozzám.*” (Mt 10,38) Az Emberfia eljövetelekor a pusztaság élet megmentése lesz a tét, ám Jézus megint mondja: „*Aki meg akarja tartani az életét, elveszti, aki pedig elveszti, megtartja azt.*” (Lk 17,33; lásd Mt 10,39; Jn 12,25) De addig még az Isten Báránya, „Jézus hív: »Jertek én utánam! / Hűségesen kövessetek! (...) / Vegyétek föl kereszteteket! / A keskeny útra térjete!« // Kövessük őt, a drága Mestert!” (EÉ 438,1.5) S meglátják szemeink üdvösségét!

■ GARAI ANDRÁS

HIRDETÉS

Csendeshét Szarvason

Szeretettel várjuk a Holt-Kőrös partján lévő üdülőben (Szarvas, Üdülő sétány 2.) április 7–12. között tartandó tavaszi csendeshetünkre alkoholfüggetl, depresszióval küzdő, lelki feltöltődésre vágyó testvéreinket. Állandó orvosi ellenőrzésre, felügyeletre nincs lehetőség, kérjük, ezt a jelentkezéskor vegyék figyelembe. Lelkészi vezető *Erdélyi Zoltán* nagyszénási evangélikus lelkész. A vidékről érkezőknek szállást 2-3 ágyas szobákban, valamint teljes ellátást az üdülő épületében biztosítunk. A részvétel díjtalan, a missziói alapítvány a szállásért és az ellátásért adományt fogad el. Az adományok minimális összege 6000 Ft/fő, amely a csendeshét egy főre jutó költségére csak részben elég, a fennmaradó költségeket alapítványunk fedezi. Számlaszámunk: 11733058-20015556. Jelentkezés Erdélyi Zoltán 20/824-3417-as mobilszámán. *Középhalmi Evangélikus Misszió Alapítvány*

PALACKPOSTA

Körben ülve

Nem nagyon vagyok híve a körben ülős tanulásnak. Szeretem, ha a tanításnak van valami belső méltósága, és ennek eszköze lehet a jó értelemben vett távolságtartás. Ha valamiért mégis körben ülünk, annak éppen az egyedisége hat. Egyetlen kiscsoportom van, kilenc fiatalal, akikkel körben szoktunk ülni, Bibliát olvasva, tényleg bensőségesen. És ezenkívül még egyszer történt ilyen.

A mostani 12. b-t ajándékba kaptam. Hitoktatójuk születési szabadságra ment, én vettem át az osztályt. Már az első órákon látszott, hogy jól fogunk tudni együtt dolgozni, minden rendben lesz, és ez be is igazolódott.

Most éppen nagyon érdekes tanulmányt folytatunk: a nyilvános beszéd van a középpontban. A tanulók egyenként állnak ki, és elmondanak egy viccet. Nem könnyű viccet mondani. Nem szabad elnevetni a poént. Szépen fel kell vezetni a csattanót. Nem szabad belezavarodni a történet elmesélésébe. Van olyan vicc, amely nagyon üt, ilyenkor együtt nevetünk. Egy másiknál inkább csak fintorgunk. Nehéz jól viccet mesélni.

Az evangéliumi történetek is így maradtak fent sokáig a szóbeliségben. A Jézusról ismert események, a gyógyítások, csodák, tettek elbeszélése egy idő után formát kapott. Megszólt a mondánivaló is. Mindez azonban azért vészelte át a szóbeliség nagyon is kritikus szakaszát, mert a történeteknek megőrizték a csattanóját. A helyszín, a körülmények, a szerkesztettség változott, de a poén a helyén maradt, és megőrizte a lényegét. Éppen ezért ahogy a vicceket elmondták a fiatalok, most egy történetet kell ugyanígy elmondaniuk: Jézus lecsendesíti a tengert. Kint állnak egyenként az egész osztály előtt. Ez is egyféle távolságtartás.

10! Ezt a kerek számot rajzolta ki az élőkép, amelyet fiatalok és lelkükben fiatalok tettek színessé, vidámmá, természetessé március első napján Soltvadker-ten. A jubiláló országos evangélikus ifjúsági találkozó „próbarepülése” már a nyári helyszínen zajlott, ragyogó napsütésben, elrugaszkodásra alkalmas időben, közel háromszáz résztvevővel a fedélzeten.

Az irányvételt, a pontos pozíciót a modern helymeghatározási rendszereknél is minél több navigációs műhold láthatósága biztosítja. A következő tíz gondolat, rövid bekezdés hasonló követő szatellitként talán segítségünkre lehet abban, hogy újra látóterünkbe kerüljön a Szélrózsa. Hiszen már csak alig négy hónap, és július 16-ától négy napon keresztül együtt lehetünk a Vadkert-tó partján.

1. A közeledést jól jelzi a Szélrózsa-atya, *Mesterházy Balázs* „centivágása”, aki vállalta, hogy Facebook-oldalán ([facebook.com/szelrozsaatya](https://www.facebook.com/szelrozsaatya)) naponta egy-egy bejegyzéssel igyekszik bátorítást, lelki tartalékot is adni, hogy útközben se szenvedjünk hiányt.

2. A lendületvételnél már a „próbarepülés” idején is segítettek az edzőtársak, *Krámer György* és *Homoki Pál*, akik a pozicionálás és az elköteleződés fontosságára, a különböző generációk számára is sokatmondó, megerősítő evangéliumra hívták fel a figyelmet.

3. Az eltűnt malajziai gép szomorú, jelképes értékűvé való esete figyelmeztet, milyen könnyű eltévedni, letérni a kijelölt pályáról még korunk technológiai vívmányai mellett is. Könnyen veszítjük el a lelkesedésünket, rugalmasságunkat, távlatainkat. A Szélrózsa idei mottója, az észaiási ígéret éppen ebben a helyzetünkben szólít meg eltéríthetetlen erővel: *„De akik az Úrban bíznak, erejük megújul, szárnyra kelnek, mint a sasok.”* (Ézs 40,31a)

4. A „Z generáció”, azaz a 12–18 éves korosztály jelenléte a tavaszi szárnypróbálgatás alkalmával valóban a fiatalodás élményét hozta. Segített ebben, hogy az előtalálkozó összekapcsolódott a Déli Egyházkerület ifjúsági napjával. Júliusig odafigyelő, hordozó sasszárnyakra van szükség közösségeinkben és gyülekezeteinkben, hogy célba érjenek a „legújabb fiókák” is.

5. Hiszen a Szélrózsa a találkozás nagy lehetősége, ahol ismerősök és ismeretlenek, közeli és távoliak, különbö-

Hónapokkal ezelőtt azonban ez a távolságtartás megszűnt. Bensőséges témákról esett szó. Összinte mondatokat mondtunk. Egyszer csak azon kaptam magam, hogy leülök közéjük. Magától alakult a kör, minden nagyobb rendezés nélkül. A távolságtartás – még ha csak néhány órányi időre is – felfüggesztődött. Néhány óra elmúltával más lett a téma, újra tanár voltam a tanítványaimmal. De akkor inkább keresztyén testvérek voltunk, fiatalok egy idősebbel.

Ez a tanítás csodája? Ez az egyház csodája? Ez az iskola csodája? Ez a nemzedékek találkozásának csodája? Mindegyik.

Egyszer kényszerűségből elmaradt egy óránk. Őszintén mondtam:

– Sajnálom, veszteségként élek meg minden órát, ami elmarad veletek.

– Mi is így érzünk – mondta erre *János*, a tanítványom.

Egy-két hét múlva ezt mondom majd talán: János, a barátom.

■ KOCZOR TAMÁS

Névjegy: Koczor Tamás
Evangelikus lelkész vagyok. Iskolalelkészként dolgozom a Deák Téri Evangelikus Gimnáziumban. A lelkes munkán kívül természetesen hittanórákat is tartok.

Különös ajándékként fogom fel ezt a feladatot, melyen keresztül naponta érzem Isten beavatkozásait életünkben. Nagyszerű emberekkel vagyok körülvéve, fiatalokkal és idősebbekkel. Sokat tanulok tőlük, diákoktól és tanároktól egyaránt.

REFORMÁCIÓ ÉS KULTÚRA

„A táncban minden benne van...”

Beszélgetés a Szilas néptáncgyűttes három tagjával

► Szilágysági táncokat mutatott be a *Fölszállott a páva* című, tizenhat és harmincöt év közötti fiataloknak meghirdetett népzenei és néptáncos tehetségkutató verseny március 15-i adásában a rákospalotai *Szilas néptáncgyűttes*. Ahogyan arról korábban már az *Evangelikus Életben* is hírt adtunk, a csoport bemutatkozó kisfilmjét részben a rákospalotai evangélikus Kistemplomban forgatták; a rövid klipben a gyülekezet lelkészője, *Ponicsán Erzsébet* kérte fellépésükre Isten áldását. A csoport néhány elkötelezett evangélikus táncosa mesél arról, mit jelent az életében a (palotai) néphagyomány.

VARADI LEVENTE FELVÉTELE

– A *Szilas* tizenhét évvel ezelőtt azért jött létre, mert a közösség még többet és még szorosabban szeretett volna együtt lenni – idézi fel a kezdeteket a tanítóként dolgozó *Molnár Márk László*. – Mertünk nagyot álmodni, amikor elkezdtünk próbálni egy-egy családi ház udvarán vagy egy környékbeli iskola aulájában. Mára komoly székháza van a közösségünknek, és egyesületté váltunk, így több száz fiatalhoz tudjuk eljuttatni az üzenetet: a magyar nyelv, a népdalok, a népi kultúra tiszteltetését, megbecsülésének fontosságát.

– Ahhoz, ahol most tartunk, kellett ez a bő másfél évtizedes munka – veszi át a szót *Fekete Éva* – és persze a művészeti vezetőnk, *Sikentáncz Szilveszter*, aki hét évvel ezelőtt meglátta bennünk, hogy mi- ben vagyunk mások, mint a többi táncgyűttes: nem csak azért járunk próbákra, hogy mozogjunk és táncoljunk – mi egymásért is vagyunk.

Az együttes tagjainak többsége templomba járó ember, evangélikus, református vagy katolikus.

Márk tizenöt éve presbiter a rákospalotai evangélikus gyülekezetben. Családjában ez is hagyomány, hiszen az édesapja, a nagypapája és a dédnagypapája is betöltötte e tisztséget.

Éva szintén evangélikus családban nőtt fel, de szülei sosem erőltették a templomba járást. Tizenhét-tizenennyolc éves lehetett, amikor fontosnak érezte, hogy vasárnaponként nagymamájával együtt ő is ott legyen az Isten házában, és hallgassa az igét. Kilenc évvel ezelőtt – huszonevei elején – jelölték először presbiternek, azóta tagja a gyülekezet vezetőségének. Őt is büszkeséggel tölti el, hogy nagypapája és nagybátyja nyomdokába léphetett.

Fekete Ildikó két éve konfirmált.

– Elég emlékezetes volt ez a gyülekezet számára is – eleveníti fel az ünnepi istentiszteletet a tizedik osztályos gim-

Ha új táncot tanulunk, én nézek utána, mit hogyan hordtak, és a viselet legnagyobb részét én is készítem el. Különösen nagy öröm számomra ez a munka, az utánajárástól kezdve egészen odáig, amikor színpadra kerülnek a ruhák, együtt van a táncosokon, amit alkottam, és láthatom az összképet.

– A néptánc, a néphagyományok és a népzene nálam olyan természetesként az életben, mint a velem egykorúaknak a bulizás, a tuctuc zene vagy a sport – mondja Ildikó. – Én tulajdonképpen már akkor belecsöppentem ebbe a forgatagba, amikor megszülettem, hiszen a *Szilas* éppen csak egy évvel idősebb nálam. Babakocsiból néztem a pörgő szoknyákat a színpadon, majd a szüreti felvonulásokon már én is sok szoknyában és kopogós cipőben ültem a lovas kocsin. Kilenc-tíz éves korom körül csapódtam az együttes gyerekcsoportjához, és ettől az évtől vagyok részese a csapatnak a felnőttegyüttes tagjaként. A hétköznapiaimhoz és az ünnepnapjaimhoz szervesen hozzátartoznak a próbák és a fellépések. Ez az én világom. Persze sokszor hallgatok rockzenét, néha még nadrágot is hordok, de alapvetően nem tudnám elképzelni az életemet a néptánc nélkül.

A néptánc Éva számára is több egyszerű hobbinál:

– A televíziós produkciók után azt mondta a műsorvezető, hogy úgy érzi, számunkra ez nem is verseny, hanem inkább üzenetet szeretnénk átadni. Azt feleltem, hogy természetesen verseny – de ha már van lehetőségünk ilyen helyen megmutatkozni, igenis fontos, hogy üzenetet is hozzunk magunkkal.

A néphagyományok arra emlékeztetnek bennünket, hogy azok, akik előttünk éltek, abban a még fel nem gyorsult világban, sokkal többet tudtak nálunk. Hiába van nekünk több információnk és tudásanyagunk arról, hogy mi zajlik körülöttünk, a legfontosabb dolgok mellett elmegyünk – Isten és saját magunk, a körülöttünk lévő emberek mellett. Egy parasztember sokszor egész nap magában volt, volt ideje gondolkodni a világról, és ez is hozzávezette ahhoz az egyszerű bölcsességhez, amit birto- kolt. Soha semmit nem csinált véletlenül, mindennek megvolt a maga oka. Ha csak egy kicsit is próbálunk elsajátítani ebből, már többek leszünk.

Emellett akkoriban az életnek szerves része volt a szemet, fület gyönyörködtető népművészet, amely páratlan a világban. A népzeneben, néptáncban minden benne van, ami az élet, öröm és bánat, és persze az Isten.

■ V. J.

A rákospalotai Szilas néptáncgyűttes produkcióját a [goo.gl/FYMa39](https://www.youtube.com/watch?v=go0gl/FYMa39) oldalon nézhetitek vissza.

Az oldalt szerkesztette: VITÁLIS JUDIT

► **Rovatunk nem csupán gyűjtemények ismertetésének, fontos források bemutatásának vagy felmerülő szakmai kérdések közzétételének ad helyet, hanem azoknak az írásoknak is, amelyek kutatási eredményként tárhatók az olvasók elé. Olyan evangélikus lelkészek, alkotók, közéleti személyek életútját is szeretnénk ismertetni, akik jelentős tagjai voltak egyházunknak. Jelen cikkünk – az Evangélikus Országos Múzeum művészettörténész igazgatójának, *dr. Harmati Béla Lászlónak* az írása – *Tessedik Sámuel* alakját idézi fel, de nem önmagában, hanem európai kortársával párhuzamba állítva.**

THESAURUS

Rovatgazda: Kovács Eleonóra

Párhuzamos elképzelések

Tessedik Sámuel és Jean-Frédéric Oberlin

Európa két egymástól távol eső szegletében, Strasbourg mellett, Ban de la Roche vidékén és a magyar Alföldön található Szarvason szinte egy időben két tetterre kész evangélikus lelkész jutott hasonló következtetésre, és fejtett is ki – korát meghaladó módon, nagy erőfeszítések árán – példaszerű oktató-nevelő tevékenységet. Párhuzamos bemutatásukkal nem csupán egyházunk egy neves tagjának szeretnénk emléket állítani, hanem megpróbálunk rávilágítani a felvilágosodás egyházakra gyakorolt pozitív és egyben egyetemes hatására is.

Jean-Frédéric Oberlin 1740-ben született Strasbourgban, ahol édesapja gimnáziumi tanárként működött. Középiskolai és egyetemi tanulmányait is itt végezte. Húszévesen írásban kötelezte el magát a keresztény hit szolgálata mellett, de a megvalósítás mikéntjéről ekkor még nem volt kiforrott elképzelése. Több irányban is tovább képezte magát, miközben egy orvos családjában házi nevelőként működött. Az orvosi alapelvekkel való megismerkedés mellett 1763-ban filozófiából doktorált.

1767-ben éppen elfogadott egy tábori lelkészi állást, amikor küldöttség kereste meg, és felkérte, hogy Elzász hegyeiben legyen egy öt faluból álló, elmaradott gyülekezet lelkésze. Azonnal igent mondott, s ezután ötvenkilenc évig szolgált e közösségben.

A reá bízottak elmaradottságát látva változtatásokat kezdeményezett. Új módszereket és eljárásokat dolgozott ki a földművelésben, utak építését szorgalmazta, hogy csökkentse a falvak elszigeteltségét. Európai hírókat megelőző pedagógiai tevékenységét és módszereit a környezetében tapasztaltakhoz igazítva dolgozta ki. Meggyőződése volt, hogy a spirituális tartalom eléréséhez vezető legjobb út elengedhetetlenül összefügg a kétkezi munkával. Híres mondata – „Egyre lejjebb és egyre feljebb” – jól tükrözte hozzáállását.

Oberlin élete átvitt a Franciaországot megrázó kulturális, szociális és politikai felfordulások időszakán. Ugyanakkor a teremtés minél pontosabb megismerésére buzdította magát és híveit egyaránt. Gyülekezetének tagjai iránt érzett elkötelezettsége vezette, amikor minden területre odafigyelt. Pénzügyi segélyalapot hozott létre a rászorulóknak számára, szorgalmazta az örökbefogadást, meghonosította a gyógynövények természetstését, az írás és olvasás oktatásán kívül tanított zenét, kötet és játékkészítést a télen a hegyek közé zárt embereknek.

Kortársainak és feletteseinek zaklatása ellenére élete vége felé az elismerés is megadatott számára: felfigyeltek oktatási módszereire, figyelembe vették és felhasználták őket a közoktatás állami rendszerének beindításakor.

Feleségével kilenc gyermeket neveltek fel. Egykori parókiája ma múzeum és oktató-nevelő központ, mely sok látogatót vonz.

Tessedik Sámuel 1742-ben született szlovák apától és német anyától Albertyben, Pest megyében, ahol édesapja azonos néven volt lelkész. Öt hétévesen vesztette el. A jobb megélhetés érdekében a család Pozsonyba költözött, ahol édesanyja kosztos diákokat fogadott.

Tessedik a gimnázium után házi nevelőként dolgozott hét éven át több polgári és nemesi családban. Hogy rendesen megtanulhasson magyarul is, beiratkozott a debreceni főiskolára. Két év után gyalog ment haza Pozsonyba Tokajon, Kassán, Eperjesen, Lőcsén, Késmárkon, Beszter-

met nyelvű publikációkban közölte, így módszerei Európa-szerte ismertté és követhetővé váltak.

Két feleségétől született tizenhét gyermeke közül csak kilenc érte meg a felnőttkort. Noha már életében számos elismerést kapott haladó szellemben végzett munkájáért, kortársainak irigysége és értetlensége, sőt ellenséges hozzáállása sok keserőséget és kudarcot hozott számára.

A kor jelszava – *Horatius* felszólítása nyomán a „Merj gondolkodni” („Sapere aude!”) – mellé bátran oda-

cebányán, Körmöcbányán és Selmecbányán keresztül, hogy gazdagítsa ismereteit és tapasztalatait. 1763-tól a németországi Erlangenben folytatott teológiai tanulmányokat, emellett látogatta a filozófiai, természet-tudományi előadásokat is, sőt orvos-tudománnyal is foglalkozott.

Tanulmányai végeztével gyalog bejárta Jénát, Lipcsét, Hallét, Dessaut, Potsdamot, Spandaut, Charlottenburgot és Berlint. Nemcsak a tudomány, az egyetem, a szociális intézmények érdekelték, hanem a technika vívmányai is.

1767-ben segédlelkésznek hívták Szarvasra. Egy év múlva lelkész lett. Ötvenhárom éven keresztül szolgált e gyülekezetben, eközben fejtette ki gazdasági elképzeléseit. Leginkább tanácsaival és saját példájával hatott környezetére. Fokozatosan vezette be újításait. Főként az ifjak nevelését helyezte előtérbe, akik fogékonyabbnak bizonyultak az újdonságok befogadására. Gondot viselt a szarvasi tanítók jobb pedagógiai felkészítésére, beszerezte számukra az új pedagógiai műveket.

1779-ben Szarvason saját elképzelései szerint alapította meg gazdasági-üzemi intézetét, amely nemcsak Magyarországon, hanem az egész világon az első gyakorlati-mezőgazdasági iskola volt. Intézményében az írás, olvasás, számolás, hittan mellett a faültetést és -ápolást, a selyemhernyó-tenyésztést is megtanította a növendékeknek mind elméletben, mind gyakorlatban, sőt az állattenyésztés, a szőlészet, a kertgazdaság területén is megkapták az alapismereteket. Diákjai elemi egészségtant is tanultak, megismerték az egészség megőrzésének titkait és a betegségek gyógyításának módjait, de a kereskedelmi számtan, a földmérés, az elemi építéset, a mértani rajz, a meteorológia és a közigazdaság körébe tartozó alapvető tudnivalók oktatása sem maradt el.

Tessedik a tanítási elképzeléseit né-

tehetjük a „Merj cselekedni!” („Sapere agere!”) jelmondatát is. Az elméleti tantárgyak tanítása mellett mindkét lelkész kiemelkedő figyelmet szentelt a gyakorlati oktatásnak.

A munkára és a munkával való nevelés mindkettőjük elképzeléseiben vezető szerepet játszott. Hitték és vallották, hogy az egyén és a közösség érdeke összehangolható. Személyes lelkipásztori tapasztalataik alapján hasonló következtetésekre jutottak: minden vétek és bűn a tudatlanságból ered, ezért törekedni kell az emberek nevelésére. Mivel szerintük a társadalom és a gondolkodás törvényei a természetben vannak elrejtve, ezért törekedni kell annak alaposabb megismerésére. A természet megfigyelése és az ott szerzett tapasztalatok ráadásul javítják az emberek életkörülményeit, biztosabbá és kiszámíthatóbbá teszik megélhetésüket.

Személyes példájuk és tangazdaságuk eredményeit áadták az általuk vezetett közösségnek, és tagjait ösztönözték az újítások bevezetésére. A fegyelmezett keresztény – a mindenható Isten irányításával – működő, könnyen felfogható és értelmezhető világot, rendezett világegyetemet hozhat létre. Az „óraműves” Isten eszméje úgy vált egyre elterjedtebbé, ahogy idővel egyre gyakrabban váltak láthatóvá szabályos rendben működő kifinomult gépezetek; ezek hatásos metaforái voltak egy látszólagosan rendezett világegyetemnek.

Jean-Frédéric Oberlin és Tessedik Sámuel optimizmusa, vagyis hogy az igazság megismerését követi a megvalósítás, hatással volt mindkettejük környezetekre, de haladó eszméik sok ellenséget, irigységet és gáncsoskodást szereztek nekik. Életük végén megadott ugyan számukra a szakmai elismerés, de életművüket és módszereiket igazán csak az utókor méltányolta.

■ DR. HARMATI BÉLA LÁSZLÓ

A Magyarországi Evangélikus Egyház Gyűjteményi Tanácsának pályázati felhívása

A Magyarországi Evangélikus Egyház Gyűjteményi Tanácsa pályázatot ír ki a 2014-es évre a gyülekezeti gyűjtemények – könyvek/könyvtárak, levéltári és iratanyag – részére.

A pályázati keretösszeg ebben az évben: 6 000 000 Ft.

A pályázat célja: elősegíteni a gyülekezeti gyűjtemények működését, rendezését és állagmegóvását.

Pályázati tudnivalók

1. A pályázók köre: evangélikus egyházközségek, amelyek nem rendelkeznek az országos gyűjteményi keretből támogatott szakgyűjteménnyel.

2. Pályázni csak hiánytalanul kitöltött űrlapon lehet, amely a *gyt.lutheran.hu/palyazat* címen letölthető, illetve a Gyűjteményi Tanács elnöktől, *dr. Kovács Eleonórától* igényelhető: tel.: 20/430-5980, e-mail: eleonora.kovacs@lutheran.hu

3. A pályázat postára adásának határideje: 2014. április 3.

A kitöltött űrlapot a gördülékenyebb adminisztráció érdekében közvetlenül a *Gyűjteményi Tanács elnökének címére* kérjük visszaküldeni: Kovács Eleonóra, 8000 Székesfehérvár, Koronázó tér 1.

Határidőn túl érkezett pályázatokat nem fogadunk el.

4. A benyújtott pályázatok elbírálásáról a nyertes pályázókat április 25-ig értesítjük.

5. A pályázat megvalósításának ideje: 2014. április 25. – 2014. december 15.

6. Ha a gyülekezet több témára is pályázik, minden egyes témához (pályázati alponthoz) külön űrlapot kell kitöltenie.

7. A megpályázott összeghez önrészt kell biztosítani. Ez valamennyi pályázati témánál 25%.

8. Nem pályázhatnak azok a gyülekezetek, amelyek 2008–2012-ben nem küldték vissza az országos gyűjteményi felmérés kérdőíveit, vagy nem számoltak el korábbi pályázatukkal.

9. Minden pályázó a pályázat tényét, témáját tudassa egyházmegyéjének gyűjteményi előadójával.

10. *Elszámolás:* az elnyert összegről és az elvégzett munkáról 2014. december 20-ig kell elszámolni, az elszámoláshoz mellékelni kell:

- az elvégzett munkákkal kapcsolatos beszámolót és a gyülekezet nevére kiállított számlák hitelesített másolatát;
- a könyvekről és/vagy az iratanyagról készült jegyzékek másolatát, illetve a számítógépes táblázatot a pályázatban előírtak szerint;
- a beszerzett eszközökkel, tárgyakkal kapcsolatos, a gyülekezet nevére kiállított számlák hitelesített másolatát.

A beszámolóval kapcsolatos részletes tudnivalók a támogatási szerződésben szerepelnek.

Ha a pályázó a kapott összegről nem számol el, a teljes összeget vissza kell utalnia a Magyarországi Evangélikus Egyház számlájára, és a következő három évben nem pályázhat.

Pályázati témák

- 1. *Rendezés és feldolgozás*

Helybeli szakemberek, gyűjteményi előadók vagy az országos gyűjteményeken keresztül kért szakember által elvégzett munka díjára lehet pályázni. (Számlás és megbízási szerződéses kifizetés egyaránt lehetséges.)

1. *a) A gyülekezet könyveiről leltár készítése:* a könyvek bepecsételése, leltári számmal való ellátása, leltárkönyvbe való beírása és jegyzék készítése OpenOffice Calc vagy Microsoft Excel táblázatban.

Pályázni lehet 200 könyvnél nagyobb mennyiség feldolgozásához szükséges munkadíjra: megbízási díjra és annak járulékaire vagy számlás kifizetésre. A megpályázható összeg max. bruttó 150 000 Ft + önrész 25%.

1. *b) A gyülekezet levéltári és/vagy iratanyagának rendezése:* az iratok rendezése az Evangélikus Országos Levéltár által jóváhagyott és a Gyűjteményi Tanács által közzétett rendezési elvek alapján, az iratok jelzeteleése (a csomók/dossziék/kötetek sorszámmal való ellátása); csomagolás (dossziéba, köpperszalaggal átkötés – nyitott polcon tárolás esetén dobozolás); leltári jegyzék készítése szövegszerkesztővel az irategységek számsorrendjében (a fontosabb iratokról darabszintű jegyzék).

Pályázni lehet munkadíjra: megbízási díjra és annak járulékaire vagy számlás kifizetésre. A megpályázható összeg max. bruttó 200 000 Ft + önrész 25%.

- 2. *Állagmegóvás, állományvédelem*

2. *a) A gyülekezet muzeális értékű könyveinek restaurálása*

A pályázathoz mellékelni kell a *szakrestaurátori árajánlatot*, amelynek beszerzésében az Evangélikus Országos Könyvtár segít. E-mailjük: konyvtar@lutheran.hu

A megpályázható összeg max. bruttó 200 000 Ft + önrész 25%.

2. *b) A gyülekezet műtárgyainak restaurálására*

A pályázathoz mellékelni kell a *szakrestaurátori árajánlatot*, amelynek beszerzésében az Evangélikus Országos Múzeum segít. E-mailjük: eom@lutheran.hu

A megpályázható összeg max. bruttó 400 000 Ft + önrész 25%.

2. *c) A gyülekezet könyveinek és/vagy leltári/iratanyagának és/vagy műtárgyainak biztonságos megőrzését segítő eszközök beszerzése,* beruházás (pl. riasztó, zár, zárható szekrény, tűzbiztos szekrények, leltári és könyvdobozok, terítők tárolására alkalmas hengerek).

Az eszközbeszerzési pályázathoz *árajánlat* csatolását is kérjük.

A megpályázható összeg max. bruttó 200 000 Ft + önrész 25%.

HIRDETÉS

Álláshirdetés óvónőknek

Szeretettel várunk két pályakezdő óvónőt evangélikus óvodánkba Várpalotára. Érdeklődni lehet a kerovi@freemail.hu e-mail címen és *Lassu Tamásné* óvodavezetőnél a 20/824-9455-ös mobilszámon.

ISTENTISZTELET-KÖZVETÍTÉS A DUNA TELEVÍZIÓBAN

Bemutatkozik a Hodoši Evangélikus Egyházközség

A hodoši (Szlovénia) gyülekezet számára nagyon fontos év az idei, hiszen 2014-ben ünnepli újraalakulásának kétszázharmincadik évfordulóját. Az ellenreformáció után a türelmi rendeletnek köszönhetően visszakapta java- it, és újra elkezdődhetett a gyülekezet-építés. Az első anyakönyvi bejegyzé- sek is ezekre az évekre datálhatók.

Fontos szereppel bír a kétnyelvű egy- házi életben Hodoš, hiszen a környe- ző falvakban élő magyarok és szlové- nek hétről hétre itt gyűlnek össze.

A Muravidék legnagyobb kétnyelvű gyülekezetének számít a hodoši, annak ellenére, hogy magyarul beszélő lelke- szűk 1977 óta nincsen. Jelenleg négy- száz lelket számlál a közösség a hozzá tartozó szórványtelepülésekkel együtt.

A falu számít Szlovénia legész- akibb pontjának. A magyar határ men- tén fekszik, közepén egykor az Árpád- kori, fából készült Szent András-templom állt. Ez 1824 körül leégett, majd romba dőlt. Ma a községben élő, több- ségükben evangélikus hívek az 1838 és 1842 között felépített evangélikus templomban talál- nak lelki nyugalmat. Az épület festői környezetben áll, tor- nya büszkén magasodik a házak fölé.

Ebben az időszakban nemcsak az új templom, de a Muravidék második evangélikus iskolája is felépült. Egészen 1925-ig csak magyar nyelven folyt az ok- tatás a hodoši iskolában. Ekkor érkezett az első kétnyelvű tanár a településre.

Különleges szálak fűzi össze a ho- doši evangélikusságot és az eszéki pünkösdista teológiát, ugyanis az 1990-es évekbeli délszláv háború ide- jén a falu temploma nyújtott menedé- ket az egyetemistáknak és a pro- fesszoroknak. Azóta is élő kapcsolat van a két közösség között.

A jelenlegi lelkész, *Vili Kerčmar* már több mint harminc éve szolgál a hí- vek között. Mivel családjával egy má- sik településen él, a parókiát a gyüleke- zet ifjúsági táborhellyé alakította, mely lehetőséget ad ifjúsági, gyermek-, kon- firmandus- és kétnyelvű programok megszervezésére. Mintegy ötven fő befogadására alkalmas, a környék is iga- zán megfelelő az elcsendesedésre.

■ ANDREJEK-GYÖRFI JUDIT

Evangelikus istentisztelet a Duna Televízióban
Március 30-án, bőjt 4. vasárnap- ján (Laetare) 11 órától istentisz- teletet közvetít a Duna Televízió a szlovéniai hodoši evangélikus templomból. Igét hirdet *dr. Fa- biny Tamás*, a Magyarországi Evangelikus Egyház Északi Egy- házkerületének püspöke.

HIRDETÉS

Parlamenti államtitkár a Keresztény Értelmiségi Fórumon

A Keresztény Értelmiségi Fórum következő alkalmán a budahegyvidé- ki evangélikus templomban (Budapest XII. ker., Kék Golyó u. 17.) már- cius 24-én, 18.30-kor *A kormány családokat és nyugdíjasokat segítő in- tézkedései* címmel *dr. Főnag Jánosnak*, a Nemzeti Fejlesztési Miniszté- rium parlamenti államtitkárnak előadása hangzik el.

Istentiszteleti rend • 2014. március 23.

Bőjt 3. vasárnapja (*Oculi*). Liturgikus szín: lila.
Lekció: Ef 5,1–9; 1Kör 19,1–8. Textus: Jn 1,35–40. Énekek: 188/370., 416.

Budavár, I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) Bence Imre; de. 10. (német) Johannes Erlbruch; de. 11. (úrv.) Bencéné Szabó Márta; du. 6. Bence Imre; **Fébbé, II., Hűvösvölgyi út 193.** de. fél 10.; **Sarepta, II., Modori u. 6.** de. 3/4 11. Sztojanovics András; **Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9.** de. fél 10. (úrv.) Fodor Viktor; **Csillaghegy–Békásmegyer, III., Mező u. 12.** de. 10. Donáth László; **Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér** de. 10. Bálintné Varsányi Vilma; **Újpest, IV., Lebstüch M. u. 36–38.** de. 10. Solymár Péter Tamás; **Deák tér, V., Deák tér 4.** de. 9. (úrv.) Cselovszky Ferenc; de. 11. (úrv.) Smidélisz Gábor; du. 6. (úrv., Megálló nevű ifjúsági istentisztelet) Kendeh K. Péter; **Fasor, VII., Vá- rosligeti fasor 17.** de. fél 10. (angol nyelvű, úrv.) Pelikán András; de. 11. (úrv., szuplikáció) Sánta József; **Józsefváros, VIII., Üllői út 24.** de. fél 11. Románné Bolba Márta; **VIII., Rákóczi út 57/a** de. 10. (szlovák) Gulácsiné Fabulya Hilda; **VIII., Karácsony S. u. 31–33.** de. 9. Románné Bolba Márta; **Ferencváros, IX., Gát u. 2. (katolikus temp- lom)** de. 11. (úrv., énekes liturgia) Koczor Tamás; **Kőbánya, X., Kápolna u. 14.** de. 10. Benkóczy Péter; **Kelenföld, XI., Bocskai út 10.** de. 8. (úrv.) dr. Blázy Árpád; de. fél 11. (úrv.) dr. Blázy Árpád; du. 6. (vespera) dr. Blázy Árpádné; **XI., Németvölgyi út 138.** de. 9. dr. Blázy Árpádné; **XI., Egyetemi és főiskolai gyülekezet, Magyar tu- dósok krt. 3.** du. 6. (úrv.) Szántó Enikő; **Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24.** de. 9. (úrv.) Bencéné Szabó Márta; **Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17.** de. 10. (úrv.) Keczkó Szilvia; **Angyalföld, XIII., Kassák Lajos u. 22.** de. 10. Grendorf Péter; **Zugló, XIV., Lőcsei út 32.** de. 11. (úrv., szuplikáció) Németh Gábor; **XIV. Gyarmat u. 14.** de. fél 10. (szuplikáció) Németh Gábor; **Pestújhely, XV., Templom tér** de. 10. (úrv.) Szabóné Mátrai Marianna; **Rákospalota, XV., Juhos u. 28. (kistemplom)** de. 10. (szuplikáció) Hajdich-Szmola Patrik; **Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10– 11.** de. 10. Szécheý Béla; **Cinkota, XVI., Rózsalevél u. 46.** de. fél 11. (szuplikáció) Pápai Attila; **Mátyásföld, XVI., Prodám u. 24.** de. 9. (szuplikáció) Pápai Attila; **Árpádföld, XVI., Menyhért u. 42. (református templom)** du. 3. (szuplikáció) Pápai Attila; **Rá- koshegy, XVII., Tessedik tér** de. 9. Nagyné Szeker Éva; **Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111.** de. fél 11. Nagyné Szeker Éva; **Rákoscsaba, XVII., Péceli út 146.** de. 9. Darvas Anikó; **Rákosliget, XVII., Gózon Gy. u.** de. 11. Darvas Anikó; **Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3.** de. 10. (úrv.) Győri Gábor Dávid; **Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom)** de. 8. Győri Gábor Dávid; **Kispest, XIX., Templom tér 1.** de. 10. Széll Bulcsú; **XIX., Hungária út 37.** de. 8. Széll Éva; **Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89.** de. 10. Győri János Sámuel; **Csepel, XXI., Deák tér** de. fél 11. Zólyomi Mátyás; **Budafok, XXII., Játék u. 16.** de. 10. Hokker Zsolt; **Budakeszi, Fő út 155. (gyülekezeti terem)** de. fél 10. dr. Lacknerné Puskás Sára; **Budaörs, Szabadság út 75.** de. 10. Endreffy Géza; **Pilisvörösvár (református templom)** du. 2. (úrv.).

Összeállította: BALLA MÁRIA

Podmaniczky Géza, a tudománypártoló főnemes

► Százhetvenöt esztendeje, 1839. március 26-án Aszódon született a tu- dománypártoló evangélikus főnemes, *aszódi és podmanini báró Podmaniczky Géza*. E sorok írója az általa csillagászattörténeti szem- pontból évek óta kutatott kiskartali magánobszervatórium történe- tének rövid bemutatásával tiszteleg a földbirtokos, a főrendiházi örö- kös tag, a Magyar Tudományos Akadémia tiszteletbeli tagja előtt.

A 19. század végén a robbanásszerű- en fejlődő dualista Magyarorszá- gon – állami szerepvállalás nélkül is – sorra jöttek létre az újabb és újabb egyházi és magán-csillagvizsgálók. A ma a Pest megyei Kartal külterüle- tének számító Kiskartalon a herényi (ma Szombathely külterüle- te) *Gothard* fivérek példáját követve 1884-ben létesült obszervatórium. Alapítói és tulajdonosai a csillagászat iránt érdeklődő Podmanicz- ky Géza, valamint felesége, a református vallású *Degen- feld-Schomberg Berta* grófnő voltak. A terveket az obszer- vatóriumépítési folyamatot indukáló, utóbb ógyallai ma- gáncsillagdját az államra hagyományozó *Konkoly-The- ge Miklós* készítette.

A csillagvizsgáló fő profil- ját a bolygómegfigyelések je- lentették, de szerződtetett megfigyelői – akkori termi- nussal obszervátorai – más észlelési ágakkal is foglal- koztak. Kiskartal nevéhez fű- ződik a Tejútrendszeren kí- vüli első, az Andromeda-ga- laxisban 1885-ben fellángolt szupernóva független felfede- zése: Degenfeld-Schomberg Bertát máig számon tartja a csillagá- szati szakirodalom.

Az obszervatóriumban egy 18 cen- timéteres Cooke-refraktor, továbbá néhány kisebb távcső és megfigyelé- si segédeszköz teljesített szolgálatot.

A szerződtetett csillagászok közt ott találjuk a korszak neves tudósait, *Kövesligethy Radót* és *Steiner Lajost*, gyakornokként a jeles ismeretter- jesztő író, *Sztrókey Kálmánt*. Továb- bá olyan középiskolai oktatókat – *Wonaszek Antallal* kezdve a sort –,

A SZERZŐ FELVÉTELE

akik a fasori tudós tanárokhoz hason- lóan nem elégedtek meg az óraadás- sal, hanem a tudományok művelésé- ben maguk is élen jártak.

A csillagvizsgáló közel négy évti- zeden át, 1922-ig működött.

Podmaniczky báró 1923. augusz- tus 26-án Kiskartalon hunyt el. A báróné a főműszert az ógyallai csil- lagvizsgáló jogutódjának, a svábhe- gyi obszervatóriumnak adományoz- ta. (Ma MTA Csillagászati és Föld- tudományi Kutatóközpont Konkoly- Thege Miklós Csillagászati Intézet.)

Degenfeld-Schomberg Berta 1928. március 27-i kiskartali elhunytát követően a kastély harmincötezer kötetes könyvtára az örökös, *Degen- feld Pál* gróf jóvoltából a Magyaror- szági Evangélikus Egyház birtokába került, a csillagászati szakirodalom, valamint a múlt látványos csillagá- szati eseményeiről mesélő észlelőnaplók a távcsövet követve a csillagászati inté- zetbe.

Az obszervatórium már nem áll. Az elmúlt években a kastély egyik megmaradt és időközben felújított mel- léképületét konferencia- központként hasznosított- ták. Az időközben lezárt park és a kastélynak titulált melléképület mai funkciójá- ról a helybeli előljáróknak sincs pontos információ- juk, a valamikori birtok né- met befektető kezén várja sorsának jobbra fordulását. A bibliotéka és pazar bútor- zata az Üllői út 24. szám alatti Evangélikus Országos Könyvtár muzeális gyűjte- ményét képezi.

A jelenkor magyar csilla- gászainak kutatási ered- ményeit és névjavaslatait fi- gyelembe véve az erre hiva- tott Nemzetközi Csillagászati Unió a 117 711-es számú kisbolygót *De- genfeld*, a 117 712-est *Podmaniczky*, a 117 713-ast *Kövesligethy*, a 117 714-est *Kiskartal* nével illette.

■ REZSABEK NÁNDOR

HIRDETÉS

Olvassa az Evangelikus Élet digitális változatát!

DIGITALSTAND
www.digitalstand.hu

Bárhol vagyok, velem vannak a lapjaim.

WWW.DIGITALSTAND.HU

Ahol a föld belseje a felszínre ömlött

Kirándulás a Celldömölk melletti Ság hegyen

Mintegy ötmillió évvel ezelőtt azon a napon is szokott képét mutatta a táj. Langyos napsütés szántotta végig a mocsaras területekkel szabdalta, homokos síkságot. Kis testű ragadozók portyáztak unottan táplálék után kutatva, vagy éppen behúzódtak a bokrok, cserjék alá, esetleg a kisebb-nagyobb sós tavak zombékos partján álltak lesben dagonyázni, inni érkező, könnyű prédának ígérkező növényevőkre várva. Időnként rovarrajok lepték el az alacsony növésű fákat, lerágya róluk mindent, ami zöld, s mikor kisvártatva továbbálltak, már csak a csupaszon meredező ágak maradtak, s árulkodtak a pusztításról. Talán csak az apró termetű rágcsálók voltak viszonylagos biztonságban, hiszen ők a puha homokos, agyagos talajban könnyen találtak menedéket föld alatti váraikban.

Ekkor azonban szokatlan dolog történt. Halk morajlással köszöntött be a reggel, s a föld időnként megremegett.

Az állatseregleten nyugtalanság lett úrrá. Zavarodottan rohángáltak föl s alá, a nőstények pedig kicsinyeiket próbálták védelmezni a láthatatlan, ismeretlen ellenséggel szemben.

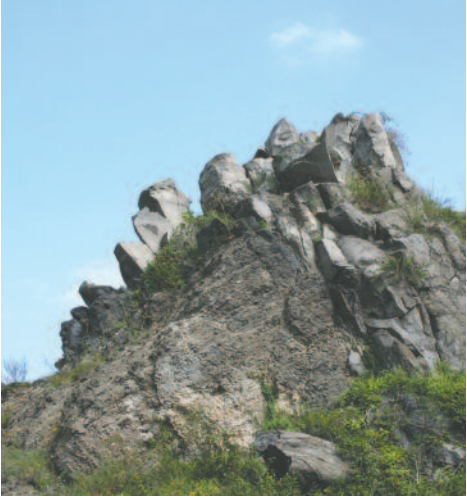
A morajlás egyre erősödött, s a vissza-visszatérő rázkódás fákat döntött ki a helyükből. Egyik-másik tóból hirtelen ellillant a víz a fenéken feltáruuló nyíláson át, s vergődő halak maradtak az iszapos mederben.

A távolban egyszer csak éktelen sívítással megjelent egy gőzoszlop. Az égbe törő jelenség feltűnése után több helyen is kénés gázfelhők szabadultak ki körötte a földből, megmérgezve minden élőlényt, amely a közelben maradt. Bár ilyenből már nem sok akadt. Ösztönük azt súgta: el innen! Csatatokba verődve menekült valamennyi. Ősi ellenségek futottak egymás mellett, megérezve a helyes irányt. S valóban minden okuk megvolt a menekülésre!

A feltörő forró vízgőzoszlopok mellett kisebb-nagyobb robbanások jeleztek, hogy megállíthatatlanul megkezdődött a vulkánkitörés. Először por, gőz és gázok törtek fel az addig nyugodt terület széthasadt talajából, majd tüzes cseppek lövelltek ki,

megvilágítva a portól elsötétült égboltot. Később nagyobb lávadarabok, bombák repültek a levegőbe az éktelen zajban. Ökölnyi, labdányi izzó lávadarabok hullottak alá, míg végül fortyogva, robajlások és sűrű füst kíséretében megjelent a láva, tüzes közetet és kénszagú felhőt okádva a felszínre. Minden szerves anyag elpusztult a lassan emelkedő hegy környezetében.

Több év telt el így, miközben hol jobban, hol kevésbé tomboltak az elemek, ám végül kifáradni látszott a természet, s lassan csillapodni kezdett a kitörés. Alábbhagyott a tüzes

HARANGI SZABOLCS FELVÉTELE

bombák kilövellése, s a lávafolyamnak is elfogyott az utánpótlása. A vulkán szép lassan beszüntette működését, majd néhány évtized alatt kihűlt és megszilárdult a felszínre került anyag. Az arra repülő ősmadarakat pedig már csak a síkságból kiemelkedő csonka kúp emlékeztette az egykori kataklizmára.

Aztán elröpült az idő. Feledésbe merült a geológusok által pliocénnek nevezett kor, a néhány évmillió múlva itt megtelepedett emberek pedig településeket alapítottak, s az egyiket Celldömölknek nevezték el. Az itt élők azóta is nagy tisztelettel tekintenek a város mellett magasodó, romjaiban is impozáns megjelenésű Ság hegyre, az egykori bazaltvulkán ma is látható maradványára.

A sokáig bányauzemként is működő terület később természetvédelmi védettséget kapott, és turisztikai központtá alakult. Múzeumában ma is megtekinthető a híres Eötvös-in-

ÜZENET AZ ARARÁTRÓL

Rovatgazda: Pelok Zita
ararat@lutheran.hu

ga egyik működőképes példánya. 1934-ben felavatták a hegy tetején magasodó Trianon-keresztet, amely már messziről láthatóan emlékeztet történelmünk e szomorú eseményére. A kétezres évek közepén elkészült a Vulkán gyógy- és élményfürdő, amely igazi turistacsalogató attrakcióvá vált, majd 2013 tavaszán megnyitották a Vulkánházat.

Az érdekes építészeti megoldásokat alkalmazó épület újszerű szemlélettel, interaktív elemek segítségével mutatja be, milyen lehetett ez a terület az aktív vulkánosság idején. Ám a természettudományok iránt érdeklődők ennél tágabb területtel ismerkedhetnek meg látogatásuk során, hiszen tájékozódhatnak a Naprendszer bolygóinak kutatásáról, és számtalan érdekességet tudhatnak meg a Föld talán legkülönlegesebb, legérdekesebb, leglátványosabb, egyben legréjtélyesebb természeti jelenségeiről, a tűzhányókról. A vetítőben pedig lélegzetelállító képsorokat láthatnak a világ nagy vulkáni katasztrófáiról.

A Kemenes Vulkánpark látogatóközpont többszintes, mintegy ezer négyzetméteres, korszerűen felszerelt, akadálymentesített épülete számos élményt kínál az érdeklődőknek.

Sétálni a mára már kultúrtájáá fejlődött hajdanvolt vulkán területén, felkeresni a környék látnivalóit és nevezetességeit – gazdag élményt nyújthat kiránduló gyűlekezetek, osztályok részére. Az út tervezésekor érdemes felvenni a kapcsolatot a látogatóközpont munkatársaival, akik különböző túraútvonalakat és kedvezményeket tudnak ajánlani. Az intézmény március 20-ától november 31-éig keddtől vasárnapig, naponta 10 órától látogatható.

■ GYARMATI GÁBOR

HIRDETÉSEK

Nyugdíjas papnék és papnők országos találkozója

„Add, házamat jól elrendezzem” címmel nyugdíjas papnék és papnők országos találkozóját tartjuk április 5-én 9.30-tól a Pesti Evangélikus Egyház Deák Téri Gyülekezetének (Deák tér 4.) első emeleti termében. Az úrvacsorai istentisztelettel záruló alkalomra nyugdíjas és özvegy papné testvéreket várunk, de a nyugdíjba készülő vagy még aktív papnék is hivatalosak.

Jelentkezni lehet március 31-ig levélben a Női Missziói Szolgálat címén: 1085 Budapest, Üllői út 24.; e-mailben: marta.pinter@lutheran.hu; vagy mobilon: 20/824-3441 (Szebik Imréné).

Válóháló nyári tábor 2014 – Istennek átadott élet

Nem csak elváltaknak...

Az Ellel Ministries Magyarország július 21–27. között Örbottyánban Válóháló nyári táborát szervez. Főelőadó: *Monty Taylor* lelkész, Szabad Evangéliumi Gyülekezet. Részvételi díj: 27 000 forint hat éjszakára teljes ellátással, saját ágyneművel. Részletek: valohalo.hu

Jelentkezni *Paksy Mariann*ál lehet június 30-ig a paksy.mariann@gmail.com címen. A jelentkezés 10 000 Ft előlegnek az Aliansz Magyar Evangéliumi Szövetség számlájára – OTP Bank, 11706016-20464132 – történő befizetésével válik érvényessé. A megjegyzés rovatba kérjük feltüntetni: Válóháló tábor.

Intézményvezetői pályázatok

A pályázatot meghirdető szerv: Magyarországi Evangélikus Egyház (MEE).

1. meghirdetett munkahely: Katicabogár Evangélikus Német Nemzetiségi Óvoda (OM azonosító: 201479), 5650 Mezőberény, Luther u. 9. – óvodavezető

2. meghirdetett munkahely: Szentendrei Evangélikus Zenei Óvoda (OM azonosító: 201591), 2000 Szentendre, Pannónia u. 40. – óvodavezető

Az intézményvezetői munkakör, megbízás betöltéséhez szükséges iskolai végzettségek, képesítések, egyéb feltételek: az adott nevelési-oktatási intézményben pedagógus-munkakör betöltéséhez szükséges felsőfokú iskolai végzettség és szakképzettség • az 1. sz. munkahelyre: német nemzetiségi óvodapedagógusi oklevél [Knt. 67. § (3)] • pedagógus-szakvizsga keretében szerzett intézményvezetői szakképzettség • legalább öt év pedagógus-munkakörben szerzett szakmai gyakorlat • legalább öt év evangélikus egyházközségi tagság • evangélikus konfirmáció, lelkészi ajánlás.

Juttatások, illetmény, pótlék, egyéb

• A megbízás kezdete: 2014. augusztus 1. • A megbízás 5 évi időtartamra szól. • A pályázat benyújtásának határideje: az Oktatási és Kulturális Közlönyben történő megjelenéstől számított 30 nap. • A pályázat elbírálásának határideje: 2014. június 30. • Juttatások a Közalkalmazottak jogállásáról szóló törvény szerint.

A pályázatnak tartalmaznia kell: a pályázati feltételekben előírtak teljesüléséről szóló igazolásokat • önéletrajzot és részletes szakmai életrajzot • az intézmény vezetésére vonatkozó szakmai programot és a szakmai helyzetelemzésre épülő fejlesztési elképzeléseket • lelkészi ajánlást a gyülekezeti lelkésztől.

A pályázathoz mellékelni kell: a pályázó jelenlegi munkahelyét, beosztását igazoló dokumentumokat • érvényes (három hónapnál nem régebbi) erkölcsi bizonyítványt • konfirmációi emléklap hiteles másolatát vagy a konfirmáció igazolását.

Felvilágosítás a részletes pályázati feltételekről: MEE Országos Iroda Nevelési és Oktatási Osztály, 1085 Budapest, Üllői út. 24.; Varga Márta osztályvezető, tel.: 1/429-2035.

A pályázat címezése: MEE Országos Iroda Nevelési és Oktatási Osztály, Varga Márta, 1085 Budapest, Üllői út 24.

A borítékra írják rá: „Intézményvezetői pályázat” és a megpályázott intézmény nevét.

Megújuló energiaforrással kombinált épületenergetikai korszerűsítés Egerben

Az Egri Evangélikus Egyházközség több mint 8 millió forintot nyert az Új Széchenyi terv Környezet és energia operatív programjában (KEOP). Az összességében 12 milliós projekt lehetőséget adott az Egri Evangélikus Egyházközség lelkészi hivatalában a fűtés, a hideg- és melegvíz-ellátás rendszerének korszerűsítésére, napkollektoros rendszer kialakítására, napelemek felszerelésére.

Az épület energetikai tényezői már nem voltak megfelelőek, a fűtési, illetve a hideg- és melegvíz-ellátási rendszere nem tett eleget a kor elvárásainak, nyílászárói és fényforrásai mára elavulttá váltak.

A projekt keretében napelemes rendszert építettek ki, a fűtési, a hideg- és melegvíz-ellátási rendszert teljesen felújították, napkollektorokkal segítve működésüket. Sor került a födém és a lábazat utólagos szigetelésére, valamint a nyílászárók cseréjére is. A régi világítótesteket új, energiatakarékos darabokra cserélték.

A projekt elsődleges célcsoportját az Egri Evangélikus Egyházközség dolgozói és gyülekezeti tagjai alkotják. A projekt környezeti hatásterülete azonban nemcsak az érintett ingatlanra terjed ki, hanem az elérni kívánt indikátorértékekkel közvetve az egész ország energiaellátásának biztonságát és versenyképességét javítja, a környezeti állapot megőrzését érdemben szolgálja.

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Regionális Fejlesztési Alap társfinanszírozásával valósult meg.

Egri Evangélikus Egyházközség • 3300 Eger, Vörösmarty M. út 28.
eger.evangelikus.egyhaz@gmail.com
ujszechenyiterv.gov.hu

Megújuló energiaforrással kombinált épületenergetikai korszerűsítés Rábaszentendrén

A Rábaszentendrési Evangélikus Egyházközség több mint 9 millió forintot nyert az Új Széchenyi terv Környezet és energia operatív programjában (KEOP). Az összességében 16 milliós projekt lehetőséget adott a Rábaszentendrési Evangélikus Egyházközség lelkészi hivatalában, gyülekezeti termében és templomában a fűtés, a hideg- és melegvíz-ellátás rendszerének korszerűsítésére, napkollektoros rendszer kialakítására, napelemek felszerelésére.

Az épületek energetikai tényezői már nem voltak megfelelőek, a fűtési, illetve a hideg- és melegvíz-ellátási rendszerük nem tett eleget a kor elvárásainak, nyílászáróik és fényforrásaik mára elavulttá váltak.

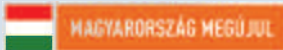
A projekt keretében napelemes rendszert építettek ki, a fűtési, a hideg- és melegvíz-ellátási rendszert teljesen felújították, napkollektorokkal segítve működésüket. Sor került a födém és a lábazat utólagos szigetelésére, valamint a nyílászárók cseréjére is. A régi világítótesteket új, energiatakarékos darabokra cserélték.

A projekt elsődleges célcsoportját a Rábaszentendrési Evangélikus Egyházközség dolgozói és gyülekezeti tagjai alkotják. A projekt környezeti hatásterülete azonban nemcsak az érintett ingatlanra terjed ki, hanem az elérni kívánt indikátorértékekkel közvetve az egész ország energiaellátásának biztonságát és versenyképességét javítja, a környezeti állapot megőrzését érdemben szolgálja.

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Regionális Fejlesztési Alap társfinanszírozásával valósult meg.

Rábaszentendrési Evangélikus Egyházközség • 9316 Rábaszentendrész, Kossuth L. u. 32.
tamas.varga@lutheran.hu
rabaszentandras.lutheran.hu • ujszechenyiterv.gov.hu

Az EKE közösség csendesnapja

Szeretettel hívunk és várunk minden érdeklődőt az EKE közösség (Evangélikusok Közossége az Evangéliumért) tavaszi csendesnapjára, amelyet április 5-én, 10 és 16 óra között tartunk a kispesti evangélikus templomban (Budapest XIX. ker., Templom tér 1.). A nap témája: A felemeltetett Krisztus • A kísértő győzelme – 1Móz 3,1–13 • Krisztus győzelme a kísértő felett – 4Móz 21,4–9 és Ján 3,14–15 • Így is születhetnek bálványok? – 2Kir 18,4b. Frissítőről a helyi gyülekezet gondoskodik, ebédet mindenki hozzon magával. Alkalmunkkal kapcsolatban az EKE Alapítványnál lehet érdeklődni (tel.: 1/332-7063; e-mail: ekeal@freemail.hu, eke.lutheran.hu).

Meghívó EKME-estre

Az Evangélikus Külmissziói Egyesület (EKME) a következő összejövetelét március 24-én, hétfőn 18 órai kezdettel tartja. Az est témája: *Fókuszban India*. A Reach the Nation missziói szervezet magyarországi munkatársai, *M. Philip* és *Sánta Ágnes* tartanak beszámolót a szervezet felépítéséről, céljáról, terveiről, a magyarországi háttértámogatás lehetőségeiről. A beszélgetés vezetője *B. Pintér Márta* lelkész, az EKME társelnöke. Helyszín: Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Irodájának előadóterme (1085 Budapest, Üllői út 24.; bejárat az utca felől). Minden érdeklődőt hívunk és szeretettel várunk.

Az EKME vezetősége

HÍREK, HIRDETÉSEK

GYÁSZJELENTÉS

Fájó szívvel, de Krisztusban való reménységgel tudatjuk, hogy *Megyasza*i László Kálmán ny. lelkész életének 70. évében teremtő Urához költözött. Temetése március 24-én, 15 órakor lesz a nagykeresztúri temetőben. A temetés alkalmával koszorúmegváltást hirdetünk a Lucfalvi Evangélikus Egyházközség javára. Számlaszám: 62100298-15601607.

A gyászoló család

FIZESSEN ELŐ LAPUNKRA!

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (március 23.)

Mert tiétek ez az ígéret és gyermekeiteké, sőt mindazoké is, akik távol vannak, akiket csak elhív magának az Úr, a mi Istenünk. ApCsel 3,39 (Józs 21,45; Lk 9,57–62; Ef 5,1–8a; Zsolt 35,17–28) Akit sokszor becsaptak már hamis ígéretekkel, abban ösztönös gyanakvás és elutasítás alakul ki mindenféle ígérettel szemben. Isten azonban nem felelőtlen ígéretgő, hanem ő igaz, és igazak ígéretei is. A hívő ember számára Jézus Krisztus életében, halálában és feltámadásában igazolódik egyértelműen, hogy Isten egyetlen ígérete sem üres szó, hanem bizonyosság. Ha a szívedben Krisztus az Úr, akkor csodálatos bizonyosságod van arról, hogy van bűnbocsánatod, életed és üdvösséged, ahogyan Isten ígéretet tett erre!

Hétfő (március 24.)

De ahol megnövekedett a bűn, ott még bőségesebben kiáradt a kegyelem. Róm 5,20b (Hós 11,8c–9; Lk 14,1/25–26/27–33/34–35/; Jn 13,36–38) A bűn mellett ott van a kegyelem, a halál mellett ott van az élet. Az embernek Ádám óta hordozott hatalmas terhe, a bűne mellett ott van a még hatalmasabb isteni kegyelem, és az embernek Ádám óta hordozott megérdemelt büntetése, a halál mellett ott van a számára érdemtelenül felkínált örök élet. Az Úr Jézus Krisztus ezért jött erre a világra egy sötét és szegényes, mégis sokaknak fényességet adó és sokakat meggazdagító éjszakán, ezért halt meg az emberi történelem legsötétebb napján, és ezért támadt fel az emberiség történetének legvilágosabb hajnalán. Azóta a halál, a sötétség birodalmának kapuja is az életre nyílik!

Kedd (március 25.)

Sokféle szándék van az ember szívében, de csak az Úr tanácsa valósul meg. Péld 19,21 (ApCsel 16,7; Jób 7,11–21; Jn 14,1–7) Isten akarata akkor is végbe megy, ha mi máshogyan akarjuk. Nekünk lehetnek terveink, hiszen Isten adott értelmet az embernek, de ő a felügyelete alatt tartja döntéseinket és tetteinket. Isten nem kevesbíti döntéseink súlyát, mert meghagyja erkölcsi felelősségünket, de végső soron mégis tőle függ, hogy mit is kell tennünk. A mi emberi értelemmel kigondolt, megtervezett szándékunknak bele kell simulnia Isten akaratába. Ehhez kapunk biztatást szintén a *Példabeszédek könyvében*: „Bízd az Úrra dolgaidat, akkor teljesülnek szándékaid.” (Péld 16,3) Nem Isten igazodik hozzád, hanem neked kell igazodnod hozzá: rá kell hagyni a dolgaidat, és bíznod kell abban, hogy az ő akarata neked jó, hasznos, üdvös – és akkor lesz rend, harmónia az életedben.

Szerda (március 26.)

Imádjátok azt, aki teremtette a mennyet és a földet, a tengert és a vizek forrásait! Jel 14,7 (Ézs 48,13; Mk 9,38–41/42–47/; Jn 14,8–14) A *Jelenések könyvének* szerzője a mennyei istentiszteletbe ad bepillantást. Testvérem, te ott leszel-e ezen az istentiszteleten? Ennek egy feltétele van: még a legnyomorúságosabb, bűnökkel terhelt jelenben is, gondok, bajok, problémák és nehézségek között is, még az élet alkonyán, a sír peremén, a koporsó közvetlen közelében, gyásszal, fájdalommal és szomorúsággal a szívedben is tudd, hogy van jövőd Krisztusban. Isten örök szeretetében, az örök élet boldogságában, örök örömben örökké élhetsz. Hiszed-e? Akarod-e? Ott leszel-e? Én nagyon szeretném! Imádkozunk egymásért, hogy ott lehessünk egymással!

Csütörtök (március 27.)

De az Úr így szólt Kainhoz: Mit tettél? Testvéred kiontott vére kiált hozzád a földről. 1Móz 4,10 (Jak 5,1,4–6; Mk 8,10–13/14–21; Jn 14,15–21) Kain testvérgyilkosságához a féltékenység vezetett. Úgy érezte, Isten őt nem szereti úgy, mint Ábelt, akinek elfogadta az áldozatát. Téged még soha nem töltött el a keserűség, amikor azt láttad, hogy másokat jobban szeretnek, ők szerencsésebbek, nekik minden sikerül? És mit tettél? „Jézus vére hatalmasabban beszél, mint az Ábel vére.” (Zsid 12,24) Jézus kiontott vére helyrehozta azt, ami az első vérontás által elromlott. Jézus vére nem újabb halálért kiáltott, hanem életet adott: a bűn szennytétől megtisztított, a háborúság és gyűlölség helyett békességet hozott.

Péntek (március 28.)

Vigyázzatok, hogy senki se fizessen a rosszért rosszal, hanem törekedjetek mindenkor a jóra egymás iránt és mindenki iránt. 1Thessz 5,15 (1Móz 37,22; Mt 10,34–39; Jn 14,22–26) Ha a másik ember rossz, rosszat tesz, és nem érdemes rá, te még akkor is tehetsz jót vele. Sőt jót kell tenned vele, hiszen Isten is jót tett veled, pedig nem érdemelted! Isten is a legnagyobb jóval fizetett a bűneidért: odaadta érted az igazat és az ártatlant, az ő egyszülött Fiát a kínos halálra. Azzal mutathatod meg, hogy az övé vagy, ha a rosszat is jóval viszonzod, ha a másiknak nem az érdemeit méricskéled, hanem mindig a jóra törekszel mindenki iránt!

Szombat (március 29.)

A Bárány, aki közepen a trónusnál van, legelteti őket, elvezeti őket az élet vizének forrásaihoz, és az Isten letöröl szemükről minden könnyet. Jel 7,17 (Zsolt 126,1; Lk 17,28–33; Jn 14,27–31) Ha mindvégig állhatatos maradsz, és abból az örömből élsz, hogy Isten Jézus Krisztus kihullott véréért téged irgalmába fogadott, akkor fehér ruhába öltöztözt győztes leszel. Ott leszel azok között, akiket a Bárány Jézus az élet vizének forrásához vezet, s akiknek Isten letöröl szemükről minden könnyet. Úgy legyen!

■ TAMÁSY TAMÁS

VASÁRNAPTÓL VASÁRNAPIG

Ajánló a rádió és a televízió műsoraiból március 23-ától március 30-áig

VASÁRNAS	HÉTFO	KEDD	SZERDA
6.45 / Duna Tv <i>Világ-Nézet</i> Püspökkenyér 8.00 /Civil Rádió (Budapest) <i>Lélekhangoló</i> Az Evangélikus Rádiómisszió műsora (civilradio.hu) 9.30 / ZDF (német) <i>Evangélikus istentisztelet közvetítése Münsterből</i> 11.10 / M1 <i>Evangélikus ifjúsági műsor</i> 11.45 / M1 <i>Zsinagógák</i> A Rumbach Sebestyén utcai zsinagóga 12.05 / Bartók rádió <i>Zongoradarabok</i> <i>Kocsis Zoltán átíratában</i> 14.55 / M1 <i>Égigérő fű</i> <i>(magyar családi film, 1979)</i> (81’)	7.54 / Kossuth rádió <i>Fülszöveg</i> 9.40 / Duna Tv <i>Isten kezében</i> 13.27 / Bartók rádió <i>Spányi Miklós orgonaestje</i> 13.30 / Kossuth rádió <i>Erős vár a mi Istenünk!</i> Az evangélikus egyház félórája 16.15 / Duna World <i>Evangélikus ifjúsági műsor</i> 19.35 / Bartók rádió <i>A Magyar Állami Hangversenyzenekar Bartók-hangversenye</i> Vezényel: Ferencsik János 20.11 / Kossuth rádió <i>Belépő (kulturális magazin)</i> 21.15 / Duna World <i>Életjel</i> <i>(magyar játékfilm, 1954)</i> (98’) 22.00 / Duna Tv <i>Besence Open</i> <i>(magyar dokumentumfilm)</i>	20.00 / Pax Tv <i>Kút (élő interaktív műsor)</i> Műsorvezető: Deák László evangélikus lelkész 20.00 / Corvinus Rádió (Sopron) <i>Lélekhangoló</i> Az Evangélikus Rádiómisszió műsora (corvinusradio.hu) 21.20 / Duna World <i>Békeidő</i> <i>(magyar játékfilm, 1980)</i> (105’) 21.45 / Duna Tv <i>Bűszkeség</i> <i>(amerikai játékfilm, 2007)</i> 23.05 / M1 <i>Fekete krónika</i> <i>(magyar ismeretterjesztő film, 2013)</i> 2.10 / Tv2 <i>A titok gyermekei</i> <i>(magyar–török film, 2002)</i> (116’)	10.00 / Duna Tv <i>Barangolások a magyar–román határrégióban</i> <i>(magyar dokumentumfilmsorozat)</i> Egészség útja 13.30 / Kossuth rádió <i>„Tebenned bízunk eleitől fogva...”</i> A református egyház félórája 15.30 / Duna Tv <i>Magyar Teátrum díjátadó gála 2013</i> 18.00 / Pax Tv <i>A Deák téri evangélikus múzeum</i> 18.30 / M1 <i>A következő!</i> (kvízműsor) 21.10 / M1 <i>On the Spot (dokumentumfilm)</i> Diktátorok gyermekei 22.00 / Duna Tv <i>Othello</i> <i>(amerikai–angol játékfilm, 1995)</i> (118’)
CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK	SZOMBAT	VASÁRNAS
6.45 / Duna Tv <i>Magyar első</i> <i>(magyar ismeretterjesztő sorozat)</i> Az első magyar ujjlenyomat 12.05 / Bartók rádió <i>Claudio Abbado magyarországi hangversenyeiből</i> Verdi: Rekviem 15.00 / Duna Tv <i>Erdélyi történetek</i> <i>(magyar dokumentumfilmsorozat)</i> Az ég kapui 21.50 / Duna Tv <i>Az áldozat</i> <i>(magyar játékfilm, 1979)</i> (77’) 23.20 / M1 <i>A rejtélyes 20. század</i> Kun Miklós történész műsora 23.30 / Duna Tv <i>Pozsgai Zsolt: Pipás Pista</i> A Szegedi Nemzeti Színház előadása	5.15 / M1 <i>Hajnali gondolatok</i> 10.00 / Bartók rádió <i>Hang-fogó</i> Zemlinsky: 83. zsoltár 14.05 / Kossuth rádió Arcvonások Lajkó Félix világzenész 19.41 / Kossuth rádió <i>Csak a világ végéig</i> Részletek a Ghymes lemezéről 21.35 / Duna Tv <i>Sörgyári capriccio</i> <i>(csehszlovák játékfilm, 1981)</i> (93’) 22.15 / Duna World <i>Szabadság tér ’89</i> <i>(történelmi magazinműsor)</i> 23.10 / M1 <i>Verssor az utcazajban</i> 23.30 / Duna Tv <i>MűpArt classic</i> A Nemzeti Filharmonikusok hangversenye Batók Béla születésnapja alkalmából	7.40 / Duna Tv <i>Élő egyház (vallási híradó)</i> 8.10 / Duna Tv <i>Isten kezében</i> 11.00 / Pax Tv <i>Próbarepülés</i> 11.00 / Bartók rádió <i>Üttlevél nélkül – az igazi crossover</i> Horgas Eszter és a Talamba ütőegyüttes 13.30 / Mezzo Tv <i>Bach: Máté-passió</i> 20.00 / Pax Tv <i>Család és karrier?</i> Böjte Csaba előadása 23.45 / Duna Tv <i>MűpArt</i> Harcsa Veronika és Gyémánt Bálint koncertje 1.05 / M1 <i>A fiatalok</i> <i>(amerikai filmdráma, 2003)</i> (105’)	7.15 / M1 <i>Református magazin</i> 7.40 / M1 <i>Evangélikus ifjúsági műsor</i> 9.05 / Duna Tv <i>Napok, évek, évszázadok</i> Tökéczki László műsora 9.30 / Bartók rádió <i>Musica Sacra</i> <i>(egyházzenei magazin)</i> 10.04 / Kossuth rádió <i>Református istentisztelet közvetítése Téglásról</i> Igét hirdet: Molnár Cilla lelkész 11.00 / Duna Tv <i>Evangélikus istentisztelet közvetítése Hodoósról</i> 19.00 / Viasat History <i>A középkor</i> <i>(olasz ismeretterjesztő filmsorozat)</i> 21.20 / Duna Tv <i>Az én XX. századom</i> <i>(magyar játékfilm, 1989)</i> (95’)

Evangélikus Élet – A Magyarországi Evangélikus Egyház hetilapja

E-mail: evelet@lutheran.hu. • EvÉlet on-line: www.evangelikusélet.hu. • Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu. Előfizetés: elofizetes@evelet.hu. • Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-1108, 20/824-5519; fax: 1/486-1195. Szerkesztőségi titkár (előfizetési és hirdetési ügyek referense): Balla Mária (maria.balla@lutheran.hu). Főszerkesztő: T. Pintér Károly (karoly.pinter@lutheran.hu). Olvasószerkesztő: Dobsonyi Sándor (sander.dobsonyi@lutheran.hu). Korrektor: Fedor Sára (sara.fedor@lutheran.hu). Tervezőszerkesztő / EvÉlet on-line: Károly György Tamás (evelet@kgyt.hu). Munkatárs: Kinyik Anita (kinyik.anita@lutheran.hu). Rovatvezetők: dr. Hafenscher Károly – Régi-új liturgikus sarok (hafo@lutheran.hu), Kende K. Péter – Oratio oecumenica (peter.kendeh@lutheran.hu), Véghegyi Antal – A vasárnap ígéje (antal.veghelyi@lutheran.hu). Szerkesztőbizottság: Adami Mária, B. Walkó György, dr. Fabiny Tamás, Horváth-Hegyi Áron, Kende K. Péter, Kiss Miklós, Orosz Gábor Viktor, Pröhle Gergely, Radosné Lengyel Anna, T. Pintér Károly.

Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu), 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-5478, 1/486-1228, 20/824-5518; fax: 1/486-1229. Felelős kiadó: Kende K. Péter (peter.kendeh@lutheran.hu). Nyomdai előállítás: Konsilo Kft. (1022 Budapest, Tapolcsányi u. 6.). Felelős vezető: Nagy Zoltán. Árúsítja a kiadó. Terjeszti a Magyar Posta Zrt. Terjesztési ügyekben reklamáció a Magyar Posta Zrt. Hírlapüzletág ingyenes telefonszámán: +36-80/444-444 és a Luther Kiadónál. • INDEX 25 211, ISSN 0133-1302.

Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj belföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyed évre 3575 Ft, fél évre 7150 Ft, egy évre 14 300 Ft, európai országba egy évre 48 100 Ft (172 euró), egyéb külföldi országba egy évre 56 320 Ft (201 euró). Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével regisztrálni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság. Beküldött kéziratokat nem örzünk meg és nem küldünk vissza. Az adott lapszámba szánt kéziratokat a megelőző hét csütörtökéig kérjük leadni! A hétfő délutáni lapzártakor kizárólag a hét végi eseményekkel összefüggő (és a szerkesztőséggel előzetesen egyeztetett) írásokat tudjuk figyelembe venni. Az e-mailben küldendő kéziratokat az evelet@lutheran.hu, a hirdetéseket a hirdetes@evelet.hu címre várjuk.

